

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

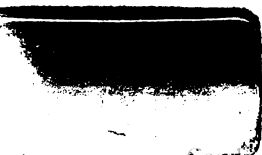
- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

J. rom. m.

408.

ROBERTI SHARROCKII
JUDICIA,

SEU

Legum Censuræ,

DE

Variis Incontinentiæ Speciebus,

I. ADULTERIO scil.

II. POLYGAMIA & CON-
CUBINATU,

III. FORNICATIONE,

IV. STUPRO,

V. RAPTU.

VI. PECCATIS contra NA-
TURAM,

VII. INCESTU, & GRADI-
BUS PROHIBITIS.

Cum Indice

**JOH. MICHAELIS SPAN-
GENBERGII.**

Editio Secunda.

Prostat TUBINGÆ

Apud Iohann. Georgium Cottam.

Typis Kernerianis, 1667.

**Bayrische
Staatsbibliothek
zu München**

VIRIS

Prænobilis Magnificentia, per-Reverenda Dignitatis, eximia Gravitatis & Dexteritatis, nomine ac lumine undiquaque fulgentissimis, Munerum Meritorumq; magnitudine & multitudine Eminentissimis, Celebratissimis.

DN. ELIÆ VEIEL, Lib. S. I. R. Civit. Ulmæ SS. Th. Doct. ejusd. Gymn. Prof. & Ecclesiastæ Celeberrimo, vigilantissimo,

DN. JOH. LUDOVICO PRASCHIO, Lib. S. R. I. Reip. Ratisp. Senatori Dignissimo, Gravissimo.

DN. JOH. JACOBO KERSCHERO, ejusd. Reip. Consiliario Amplissimo, meritissimo.

DN. DANIELI Gützig/Serenis. Principum Würtemb. & Olsn. p-t. Vice-Gubernatori Prudentissimo, Dexterrimo.

DN. JOH. SIGEFREDO LEHMANN, DDnn. Heinric. III. & V. Jun. Lin. Ephoro Solertissimo, Gnavissimo.

DN. PAULO à Stetten / magni & antiqui nominis Patricio Augustano.

DDnn. Patronis, Fautoribus & Evergetis suis perpetuâ memoriâ, reverentiâ & observantiâ colendis, prosequendis, demerendis.

VIRI

*Multis mihi nominibus ob-
servandi, & humillimè
compellendi!*

SI pace Vestrà & gratiâ li-
citurum est, inter innume-
ras causas, quæ aurem
mihi vellicant, in memoriâ nun-
quam non, & apud Bonos non-
nunquam in ore, unius modò vel
alterius publicè facere mentio-
nem, cur, scil. *Sharrokÿ*, Viri
omnibus (qui non sunt ab omni-
bus Gratiis alieni) grati Tracta-
tum de variis incontinentiæ spe-
ciebus, quem nunc Indice hoc
qualicumque à me auctum vide-
tis, & impressum, ausus sum inscri-
bere, Nominaque Vestra eidem
præfigere? non possum non inge-
nuè fateri, totoque terrarum orbi
hac ratione testatum facere, Dex-
teri-

Dedicatio.

teritatem maximè Vestram in judicando, & haud vulgarem in hujusmodi labores affectum sine affectu esse palmariam. Valdè enim fallor, si ullus usquam literarum ac literatorum verè amans & selectioribus deditus studiis reperitur, qui nesciat, vos statim *δοτο τῆς νότης* ferè, partim ex ore famigeratissimi BŒCLERI, partim verò ex Doctissimis ejusdem Scriptis didicisse, quid de libris variarum materiarum judicandum sit, quidvè in iis magni faciendum. Cujus doctrinæ præsidio Vos etiam ita instructi eò usque in isto literarum stadio progressi estis, ut non solùm vobis sapere videamini, sed insuper quoque aliis quibuscunque; *εὐβελία* promptissimâ neminem non juvantes, consilii indigum. Quâ re & ego

Dedicatio.

non postremus solidæ eruditionis
vestræ amator & admirator com-
motus, debita cum reverentiâ
coram Vobis comparere volui,
supraq; nominatum Tractatum,
Indice isto vel (si mavultis) ap-
pendice locupletatum ante pe-
des Vestros deponere; eâ, qua par
est, animi demissione rogans, ut si
quidem exiguus iste labor meus
non omnino displicuerit, intra
Patrocinii Vestri latebras me con-
quiescere & *Φιλομάθειαν* meam
haud gravatim patiamini, nasu-
torum aliàs & sciolorum dicte-
riis, scio, valdè obnoxiam. Sin ni-
hil vel parum hic fuerit, quô vel
utilitati publicæ servire videar,
vel famæ, monete, quæso, ne in-
posterum ad pares fortè labores
me accincturus, ad eundem lapi-
dem impingam. Pro quo bene-
volen-

Dedicatio.

volentia^æ genere DEUM Ter
Optimum Maximum ardenti
prece conveniam: Ut Vos cum
notabili Ecclesiæ & Reip. emo-
lumento, ornamento ac incre-
mento, diu incolumes servet, no-
visque subinde honoribus au-
geat, & pertingere clementissi-
mè permittat

- - - *seros ad Nestoris annos,*
Futuros (spero) mihi Mœcena-
tes, Fautores & Promotores cer-
tissimos! Quâ spe finio, & Vos
ubiq; εὐ πρᾶξιαν animitus vobis eo:

Per scriptum Tubingæ
23. Novemb.

V. V. D. A.

Observantissimus

Joh. Michaël Spangert-
bergius.

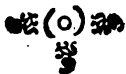
24

Ad

AD LECTOREM.

HOc *carpe*, Lector, ovans nec
carpe velut mihi *captum*
 Vel *raptum*, quò *aptum* cre-
 sceret inde *lucrum*:
 Sed lege, *Vulcano* quod erat *supe-*
rante *superstes*
 Vix quoque, & *Autoris* *Nomi-*
nis esto *tenax*;
 Et me *judicio* noli *damnare* *fini-*
stro
 Quod *damnum* fieri noluerim
 hocce *Tibi*!

REVERENDISSIMO IN CHRIS-
TO PATRI AC DO-
MINO,

DN. HUMPHREDO,

Providentiâ Divinâ,
EPISCOPO SARISBU-
RENSI!

Amplissime Præsul!

*Mnes ferè eximiam esse
affirmans illam Cicero-
nis animadversionem,
ubi, hominibus intra of-
ficiorum suorum ambi-
tus coërcendis, plus proficere age-
bat Duodecim Tabulas (exiguum
illud Legum Romanorum prom-
ptuarium) omnibus omnium Phi-
losophorum Libris & Sermoni-
bus, quocunque decore ac venustate
compositis, quacunque amplitudine
exaratis. Et ratio erat, quod Le-
ges ipsæ, qua districtè pœnas à Ne-
fariis exigunt, & faciunt, ut quoti-
die*

Dedicatio.

diè publicè coram populo irrogen-
tur, vulgò (quod maxima hominum
pars est) incommoda & infelicitatem
malè viventium manifestius
ostendunt, quam dogmatica quali-
bet Sapientum axiomata, aut po-
litissimæ Philosophorum Dissertationes.

Quasi probata ratio fuerit, consentaneum erit, eum, qui Seculares
aut Ecclesiasticas leges de delictis
popularibus descripserit, pœnasq̃,
quibus hac delicta coërcentur, explicaverit,
non minus de Republ. mereri, quàm si longâ rationum serie
(quam nec Elephantini continerent
ingentes libri) in vitia isthac
inveheretur. Atque sub hac saltem
ἡ ἀπολογία, quæ primò occurrit
Tractatus hujusce pars, atque Legum
censuram in species incontinentiæ
explicat, Paternitatis Vestræ
favo-

Dedicatio.

*favori sibi arrogat sese humillimè
commendare.*

*Cùm autem pernoscum mihi sit,
omne, quod Potentiâ aliquâ in ho-
minum mentibus pollet, eam tum
duplam reddere, cùm non tantum
terrorem incutiendo animis impe-
ret, sed amore & deliciis amplexari
cœperit; cogitabam, Me descriptio-
ni huius Legum pretium aliquod &
valorem accumulatarum, si, Au-
ctarij loco, hasce ita exhiberem Le-
ges, ut occultior earum appareret
utilitas; Atque ipsa acerrima seve-
ritas dulcis, amabilis, adeoque pe-
renni Hominum voluptati Fautrix,
sentiretur, ut intelligens omnis fa-
teri cogatur, ipsas has legum angu-
stias, atque hanc acerbitatem pœ-
narum, felicitati humana in hoc se-
culo vita, planè esse necessariam.*

Hoc

Dedicatio.

Hoc autem posterius memoratum ostendere libentius sum aggressus, quòd non paucorum calculis (quibus improbanda severitatis bonas postulare Leges nimis est familiare, quique se lascivientibus discinctorum ingenis, quàm Morum probitati malint Patronos) plurima sub hoc titulo delicta à nigro subducuntur vitiorum stigmatè. Taceo Nepotum ipsorum & Asotorum, in flagitiorum suorum defensione, insolentiam. Taceo, quòd ex capitibus de officiis hoc ab omnibus aestimatur explicatum difficillimum; Quomodo scil. officia hac, quæ Regula de Continentiâ communi Hypothesi excepta præcipiunt, humano generi & seculari ejusdem Beatitudini conducunt. Aliud tamen est, quòd tacere nequeo: Illud enim mihi primam præbuit ansam Materiam hanc pau-

Dedicatio.

Ad severiori investigandi scrutinio.
Anni jam plures sunt elapsi, ex quo
cum Theologo quodam, sceptici nimis,
sed subtilis ingenij viro, congressus
sum; Is inter alia, qua defendere
amabat S. G. doza, sapius solebat de-
clamare, Nuptias singuli cum sin-
gulâ malè à Theologis poni so-
lam legitimam piamq; copulatio-
nis rationem. Inquiebat enim, plu-
res esse conjunctiones posse (nec
in ponendis casibus harebat) com-
muni Theologorum æstimatione,
sub definitionibus & censura
Adulterii, Concubinatus, Forni-
cationis aut aliarum incontinen-
tia Specierum comprehensas,
quæ Christianæ charitati non ad-
versarentur, plures etiam, quæ
eandem promoverent. Deinde
assumebat, omnes istas conjun-
ctiones, quæ non adversantur
a 6 cha-

Dedicatio.

charitati, actiones esse medias, easq; inter ἀδιάφορα censerī debere; Omnes, quæ promovent, necessaria esse, quæ exequi tenemur, officia. *Assumptionem ex Oraculo illo divino confirmabat, ubi dicitur, quod Finis Mandati sit charitas. Inde enim argumentabatur, Quod, cūm Finis amabilitatem det & definiat bonitatem mediorum, universaliter concepta DEI præcepta eatenus tantum obligare, nec aliàs esse observanda, nisi quatenus observatio eorundem ad Finem Christianæ Legis, Dilectionem, conduceret.*

Miratur Pietas Vestra dogmatum Portenta, sed tempus loquor, in quo universâ Africâ una Anglia monstris frequentior scatebat. Ego, cūm cogitarem, Deum non Finem
tan-

Dedicatio.

*tantum Legis, Dilectionem, sed media etiam ad eum Finem conducen-
tia, secundaria scil. Officia, singula-
tim sapius per se, aut Θεωνός Leg-
gatos suos (ut in hac Nuptiarum or-
dinatione) pramonstrasse; Atheis-
mum sapere opinabar, divina, ine-
ptitudinis ad scopum, cui destina-
bantur, postulare Media. Ex illo igi-
tur tempore Præcepta contra incon-
tinentia species à Deo lata, omnesque
eorundem casus ambitusque (prout
se obtulerunt) curiosius speculabar,
ut divina Legis bonitatem inde
intuerer; valeremq; defendere, (cu-
jus contrarium astruebat Theolo-
gus) Nuptas singulicū singulā so-
lam esse universaliter utilem, solam
legitimam piāq; copulationis ra-
tionem; Nullasq; esse conjunctiones
ex communi Christianorum Hypo-
thesi, sub censurā Adultery, Concu-
bina-*

Dedicatio.

*binatus, Fornicationis, aut aliarum
Incontinentia specierum, compre-
hensas, que Christiana charitati
non adversantur, atq; humana Fe-
licitati non repugnant: Neque aliam
posse inveniri viam, quâ ad beati-
tudinem humani generis absque in-
juriis, atque hominum inquietatio-
ne, conservandam, certò possit con-
tendi, justis nuptiis potiozem. Omnia
autem hac eo sine meditabar, ut
etiam preceptorum horumce, que
Incontinentia obveniunt, exemplo,
illustris illa Divina veritas confir-
mari posset, DEVM (infinità nostrâ
ad eum obligatione non obstante) ni-
hîl Creaturæ suæ rationali præ-
cepisse, nisi quod, si generaliter
observetur, beatitudinem ejus
plurimum promoveret. Aut si va-
riare, ampliareq; sententiam liceat:
Quod maxima, quæ cogitari, aut
Mun-*

Dedicatio.

Mundum beare possit, enascere-
tur universalis omnium Homi-
num etiam in hac vita Felicitas, si,
excussâ vitiorum foece, per to-
tum terrarum orbem Dei man-
datis uniformiter esset obtempe-
ratum.

*Atque has jam, Reveren-
dissime Antistes, Meditatio-
nes, ad Paternitatis Vestrae
pedes relinquo provolutas,
magnificum charitatis Ve-
strae humiliter ambientes pa-
trocinium. Neque aliò se ver-
tere, neque alia se Genua in-
cerare sustinere potuerunt:
Cum oblationem hanc sum-
ma Vestra tam in Theologia,
quàm*

Dedicatio.

quàm in legibus eruditio
omni Jure exigat : Eximia
autem in Autorem benevo-
lencia fecerit, ne, alium velit
ausitve jam appellare Patro-
num.

Paternitati Vestræ

in omni animus obsequio

Devotissimus

ROB. SHARROCK.

INDEX

INDEX

Capitum & Rerum præcipuarum,
quæ in singulis capitibus
continentur.

CAPUT I. De Adulterio.

ART. 1. De Adulterii definitione, pag. 1.

ART. 2. De Pœnis Adulterio irrogatis,
p. 3.

Digressio de Excommunicatione,
in quâ disciplina Ecclesiæ Angli-
canæ à malevolorum calumniis
defenditur, p. 8.

ART. 3. De ratione Pœnarum & prohi-
biti Adulterii, p. 13.

1. Ratio ex Fide læsa, p. 13.

2. Ex damno innocentibus illato.
p. 16.

3. Specialiter ex damno, quod proli
conjugis innocentis inde contin-
git, p. 21.

4. Ex neglectis in suam ipsius pro-
blem *suppœnis*, p. 22.

5. Ex noxa ipsi Adultero, propter fa-
milix inquietationem & conjugis
zelotypiam, ingruenti, p. 25.

6. Sum-

Index Capitulum.

6. Summa rationum. pag. 33.

**C A P. II. De Polygamia &
Concubinato.**

Art. 1. De Polygamiz & Concubinatus definitionibus, & quod antiquitus Pellex idem significabat, quod modò concubina, p. 35.

Art. 2. Legum cautela, circa Polygamiam & Concubinatum, ne admitterentur; & propter hæc admissa censure, p. 37.

Ad tollendum Concubinatum stipulationis cautela à Legibus introducta est, quo tempore vitium hoc, legum severitate minus coerceretur, p. 38.

Art. 3. De ratione prohibiti Concubinatus & Polygamiz, p. 42.

Art. 4. De Concubinato Innuptorum & ejus incommodis, p. 47.

Art. 5. Quæstio de Concubinato propter defectum prolis ex legitimo Conjugio; An scil. is admittendus sit? p. 50.

Ex-

Index Capitulum.

**Explicatio casus, qualis concubina-
tus is sit, pag. 50.**

**A nonnullis honestus censetur, &
exemplis probatur, p. 51.**

**In Christianâ Ecclesiâ prohibetur,
p. 53.**

**Et cautum est, ne is omninò contin-
geret casus, p. 55.**

**Animadversio : Quod Jus Canoni-
cum in Regno Angliæ nondum
penitus sit sublatum : sed, sub limi-
tatione saltem aliquali, vim legis
adhuc obtineat, p. 57.**

CAP. III. De Fornicatione.

**Art. 1. Quid per vocem *provis* signifi-
cetur? p. 61.**

**Rahab an Lupanar, an cauponam
exercuerit? p. 63.**

**Art. 2. De Fornicationis definitione,
p. 64.**

**Art. 3. Quomodo coërceatur Fornica-
tio? obiter item de poenis arbitra-
riis, pecuniariis & commutationi-
bus, p. 65.**

Can-

Index Capitulum.

Causa, cur Pœnitentiæ & Pœnæ Ecclesiasticæ arbitrariæ magnâ ex parte sint relictæ? p. 67.

An pœna pecuniaria ab Ecclesiastico Judice infligi possit? Et an corporalis possit in pecuniariam commutari? pag. 70.

An Judex emendas, seu multas pecuniarias possit in suum usum convertere? pag. 71.

De Incommodis, quæ ex commutationibus, pecuniarum Exactione, & in suos usus conversione, iudicibus Ecclesiasticis sæpius acciderunt, p. 74.

Ecclesiæ, ad hæc scandala præcavenda Anglicanæ, providentia, p. 76.

Art. 4. De merito Fornicationis. Ubi rationes explicantur, cur inhonestæ & societatum humanarum felicitati inimica judicari ea debeant? p. 79.

Arg. 1. Ex incommodo, respectu prolis, & 509-

Index Capitulum.

& *ἁμαρτιῶν* incuriâ, ad p. 81.

Responsio Objectis, p. 84.

Arg. 2. Ex noxa inde Innocentibus solitâ contingere, p. 86.

Imprimis infanti aut vitiatâ, pag. 87.

Quod Duella & noxiâ contentiones ex fornicatione oriri soleant, pag. 90.

Arg. 3. Quòd gravissimi inde inferantur humano corpori morbi, pag. 92.

Opinio Senerti, quòd extirpato Fornicationis usu, ipsa lues venerea possit extirpari, pag. 94.

Quod inde augeatur carnis concupiscentia, pag. 97.

Arg. 4. Quòd prolis etiam certitudo indetollatur, pag. 100.

Et turpis fama contrahatur, pag. 101.

Summa ἁμαρτιῶν in fornicatione re-
pertarum, pag. 103.

CAP. IV. De Stupro.

Art. 1. De definitione Stupri, pag. 107.

Art. 2. De pœnis Stupro irrogatis, pag. 109.

Art. 3.

Index Capitulum.

Art. 3. De merito stupri & illius prohibiti rationibus, pag. 113.

Parentum potestas in nuptiis liberorum, pag. 121.

C A P. V. De Raptu.

Art. 1. De Definitione Raptus, p. 127.

An meretrix Raptus subjectum esse possit? pag. 128.

Art. 2. De pœnis in raptores irrogatis, pag. 129.

Art. 3. Rationes prohibiti raptus, p. 135.

C A P. VI. De peccatis contra Naturam.

Art. 1. Cujusmodi sint peccata quæ contra naturam esse dicuntur, & quæ eorundem species, pag. 138.

Art. 2. De pœnis in hujusmodi peccata irrogatis, pag. 140.

Art. 3. Cur peccata hæc à legibus tam divinis, quam humanis sint prohibita, pag. 144.

C A P. VII. De Incestu & Gradibus prohibitis,

Art. 1. Qui Gradus in matrimonio jure

finit

Index Capitulum.

sint prohibiti? pag. 152.

Tabula Matthæi Archiepiscopi Cantuariensis? pag. 157.

Tabulæ defensio: Et an quis possit sororem uxoris defunctæ ducere? pag. 167.

Art. 2. Poena incestarum & vetitarum Nuptiarum, pag. 169.

Art. 3. Rationes incestus prohibiti, seu cur, qui in gradu propinquiori sunt, Matrimonio sint interdicti? pag. 172.

An ex positivo Dei præcepto prohibita sint propinquorum connubia? 177. à quibusdam gentibus damnata, pag. 178.

Eadem apud quasdam permissa & approbata, 181 Generalis ratio, cur sanguine & affinitate conjunctissimorum conjugii interdici publicè intersit? pag. 183.

Quæstio celebris; De consobrinorum, seu Patruelium conjugii: ubi secundum ordinem temporum

b

rum

Index Capitulum.

rum ostenditur, quatenus iusta atque honesta, tam in Imp. Romano, quàm in Ecclesia Christiana hæc conjugia, unoquoque seculo sint æstimata? pag. 186.

Exempla huiusmodi nuptiarum, atq; usus earundem in Rom. Rep.

Ictorum omnium, secundum ordinem ætatum, quibus quisque floruit, in Imp. Rom. opiniones, quibus honestati huiusmodi nuptiarum adstipulantur, pag. 190.

Caracalla vestis Clericis antiquitus in usu. pag. 191.

De interdicto Theodosii & contrario ejusdem rescripto, quò scil. consobrina legitimâ fiebat uxor, pag. 195.

Ad Ecclesiasticorum sententias circa hanc controversiam transitus, pag. 202.

Patrum sententiæ, qui in 4. primis à Christo nato centuriis floruerunt; In quibus solus est Ambrosius,

Index Capitulum.

Sus, qui aliâ lege, quàm civili hæc
consobrinorum matrimonia pro-
hiberi censuit, pag. 203.

Jus Canonicum in Romanâ Ecclesiâ
ab Anno 506. conjugis hinc in-
terdixit, pag. 209.

Communis verò etiam Romanen-
sium sententia est, Ecclesiam hu-
jusmodi, in gradibus remotiori-
bus, nuptiis interdixisse, non ex
Jure Divino, sed suâ solummodò
autoritate pag. 211.

Unde Pontifex facilè in his dispensat,
non item in propioribus, p. 214.

Summa historię de reputata harum
nuptiarum honestate, pag. 214.

PRÆFA

PRÆFATIO,

*G*noscite mihi, Auditores, quacunque estis modestiâ, quod in Prælectionibus, quas pro more Academia habere publicè jam mihi necesse est, de rebus factu pudendis loquunturus conscendi rostra. In ipso præloquij exordio, ne quâ offensam pariam, polliceor me, quacunque est materia, Aurium vestrorum castitati paraturum; & rem, utcunque turpem; lotis tamen manibus, & eloquij puritate, quantum poterò, tractaturum. Ego quidem præpropero forte eam consilio, hos excessus, quos Incontinentiæ species & delicta circa Venerem Iure consulti nuncupant, quos Theologi, (Scholastici præsertim) Luxuriæ circa Venerem species; quasi caput singulare & argumentum delegi sequentibus prælectionibus pro meo

me-

Præfatio.

modulo illustrandum. Temeritate enim autem hanc nostram aliquatenus excusare possit, quòd in hoc Anglia regno Civili-Canonico potissimum jure conjugalis regitur contractus & ejusdem, si qua accidunt, vindicantur violationes. Neque ut ex Doctissimi nostri Zouchei recensione videre est. (a) Ex Delictis, qua contra charitatem sunt, & judicio Ecclesiastico coèrcentur, alia quaecunque occurrunt hiscè graviora.

Titulus autem hic capita sub se videtur isthas continere.

1. De Adukerio.

2. De Concubinato & Polygamia.

3. De Fornicatione.

4. De Stupro.

5. De Raptu Virginis.

(a) Descripr. Juris Eccles. part. 1. sect. 9.
de delictis contra charitatem.

b 3

6. De

Præfatio.

6. De Sodomia & peccatis contra Naturam.

7. De Incestu & Gradibus prohibitis.

In quibus omnibus tria potissimum eniti decrevi. Primum scilicet, ut per Finitiones, aut Descriptiones, pro rerum & casuum differentiis, claras, & perspicuas singula delictorum species distinctè declararentur.

Alterum est, ut pœna singulis peccatorum speciebus legibus infligenda speciatim patefiant.

Tertium denique, ut Fines Legum hac in re latorum, & gravitum, leviumque pœnarum causas & rationes plenè & perfectè enarrentur, & damnum aut publicè aut privatim, vel in alios sanguine disjunctos, vel in ipsam delinquentium prolem illatum, vel aliter in deli-

Præfatio,

delictis hujusmodi contingens explicetur, cui protelando, arcendoque, Lege jubente, pœnarum Remedia, & Medela lata sunt & proposita.

Causa verò, cur hos præceteris tractandos suscepimus Titulus præcipuus est: Quod, cum Leges tam populares, quam natura ipsius prohibendis, & vindicandis damnis ex hominum nequitia nascentibus, & fines conditoris nostri frustra eos facere volentibus, lata imprimis sunt & imposita; nullum reperiam caput, in quò, ex quacunque de moribus hypothesis, iniquitas est obscurior, & quò publicum & privatum incommodum ex delictis promanans difficilius cognoscitur, quam in iis excessibus, qui Luxuria circa Venere species vulgò audiunt. Si quis enim plagium fecerit, homicidium commiserit, innoxium vul-

Præfatio.

peraverit, aut concusserit, res vi rapuerit, furtum fecerit, fidem datam violaverit, aut tale aliquod admiserit facinus, nemo est, qui non factam injuriam agnoscit, nemo, qui non damnum refarciendum inclamat: si delictum aliquod ex his, quæ circa Venerem contingunt, admittatur, Lasi certò lamentantur & graviter ferunt, ceteri plerumq; quasi casus esset fortuitus, aut non valdè afficiuntur, aut certè rem ludibrio excipiunt.

Qui insuper voluptatibus ex hujusmodi nequitis promanantibus deliniri solent, ut castè vivant, non sunt solliciti, modò castè possint se cæno suo volutare, aut se quoq; modo, atq; ipsa peccata sua quæcunq; defendere. Hi Terentianam illam sententiam, seu amicam, utraque amplectuntur ulnâ, Non esse flagitium, Adolescentu-
luna

Præfatio.

lum scortari, sed generosioris jactant ingenij Sanguinisq; argumentum; & vitium, quod obscuriori forsitan indicio natura vetuit, haudquaquam eam illud omnino vetuisse, amant cogitare.

Ipsi etiam in flagitiorum suorum patrocinium, nescio, quos natura jurisq; universalis interpretes, & Pseudo-Theologia (quam sibi ipsi concinnarunt) Doctores solent advocare. Qui nullum esse in fornicatione, ut vocant, simplici, quâ omnes gentes moratiores usas esse prædicant, delictum aut incommodû: Nullam in Polygamia aut concubinato, quæ veteres in Ecclesia honestârunt Patres, injuriam asserunt: stuprum aut nullum esse, aut leve saltem admissum, quod voluntas utriusq; partis illis supponatur, adeoq; si libuerit, fieri possit vel legitimi, quod ridet,

Præfatio.

matrimonij initium. Raptum casum esse, qui contingere vix possit, quod impossibile apud eos habeatur invitam corrumpi. Leges de incestu & Iudaium tantum spectasse populum, Levitica institutionis fuisse partem, nec à ratione, aut communi justitia posse fundamentum suum derivare.

Atqui hac quidem omnia falsa esse, & temere insinuata quisquis ostenderit, is mihi videtur officium præstiturus Religioni, Paci, Regnisq; omnibus, in Pietate & vita Honestate diu florere desiderantibus, perutile & necessarium. Ego autem in his prælectionibus me instituto meo non parùm satisfecisse existima vero; si, ut præmisi, delictorum speciebus prius distinctè finitis & terminatis, populares pœna vulgò bis irrogata flagitiis, aliquatenus ex hac mea opellâ innotescant: & deinde

osten-

Præfatio.

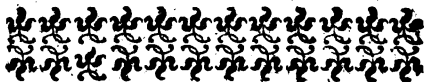
ostendam, quatenus ex natura ipsa delictorum emergat injustitia, Damna inferantur innocensibus, variaq; incommoda inde necessario orientur. Et Fines perinde per istiusmodi injurias frustrentur nobis à natura Authore præstituti; adeoque opus esse, ut hæc tollantur prorsus è communi vita, aut Legum severitate acriter puniantur.

In hoc autem argumento Hypothesin de Officiis non ita pridem à me editam, quasi firmam, ratam & communem adhuc præsumam: per quam ut generaliter in omnibus (quatenus in corrupto jam seculo ex natura dignoscimus) sic in his specialiter casibus Phænomena morum, & honestioris vite possent, saltem aliquatenus, resolvi. Cogitabam certe omne illud, quod in communi vitæ ex communi judicio pro vitio habe-
tur,

Præfatio.

tur, ex principiis ibi positis nigro indecōti caractere notari; omnem virtutem dignitate sua insigniri. sarram rectam servari, & defendi: Nollem tamen in ista Assertionem sentire insolentius. Hoc tamen audacter dicam. Quod, si quæ sint delicta, quæ signatis illic natura præscriptis non clarè & perspicuè circumscribuntur, ea imprimis sunt, quæ circa illicitam Venere-rem versantur. Iniquitas enim & damnum (quod libenter fateor, & re ipsa evincitur) ex iis aut eorum nonnullis humanogenere accedens non ita clarè innotescit, sed multò difficilior, quàm in cæteris omnibus delictorum speciebus, & cernitur, & ex certis natura indicibus deducitur; ita, ut & ipsi præclari quantumcunque Theologi & Iureconsulti in hoc argumento frequenter hæreant. In tam ardua igitur scepse, si, quod velim, minus obtineam, nec difficultatibus nobis occurrentibus evadam semper superior, honesta tamen nostra est, nec culpanda, uti spero, audacia in Magnis vel voluisse.

CA-

CAPUT I. DE ADULTERIO.

ARTIC. I.

De Adulterii Definitione.

Adulterium propriè & strictè sic dictum, prout stupro cæterisque illicitæ Veneris speciebus contra distinguitur, sic videtur, secundùm Jureconsultorum Doctrinam non ineptè posse definiri: *Quod sit Fœdissima nequitia, (a) quâ sanctissimum Tori fœdus summa solennitate coram Deo confirmatum turpissimè violatur, (b) Vxorisq; sive Sponsæ tollitur honestissima Matrimonialis Pudicitia. Cui ferè consentanea est Aquina-*

A **tis**

(a) Cod. ad L. Jul. de Adulterio.

(b) Gœdeus ad prim L. 101. n. 4. 3. de verbor. sign. Vultei Comment. Just. ad princ. tit. de Nupt. n. 18. est adque 4. n. 4. de publ. jud.

tis & Scholasticorum Doctrina ; quâ definiunt Adulterium determinatam luxuriæ speciem , quâ vir ad alterius Uxorem , vel mulier ad alterius virum accedit. (c) A stupro discernunt consulti , quod hoc semper in maritatum fiat (committens sit uxoratus , sive solutus jure civili , non refert) stuprum strictius sic dictum in virginem sub Parentis potestate existentem admittatur , (d) aut ex jure veteri in viduam , quod nos ad fornicationem simplicem ; aut in puerum etiam , quod nos ad speciem peccatorum contra Naturam (Sodomiam scil.) potius referimus : Fornicatio in Meretricem committitur , aut aliam honestiorem , & sui juris personam ; sed matrimonio solutam : Omnia autem hæc delicta sine vi fiunt , si vis accedat , Raptus dicetur.

AR-

Thom. Aq. 22. Art. 3.

(d) Gœd. L. 101. inter stuprum de verb. sign. n. 1. Modestinus F. ad L. Julian. de Adult. C. Stuprum 34.

Quæ pœna Adulteris irrogata. §

ARTIC. 2.

De pœnis Adulterio irrogatis.

Coercendo atroci Adulterorum flagitio variè à variis gentibus est provisum. In Jure veteri judiciali adulterii pœnam capitalem à Deo constitutam omnes nôrunt. Lex est : *Si quis deprehendatur cubans cum muliere maritalata, omninò morientur pariter ambo, vir qui cubuit cum muliere & mulier ipsa Deut. 22, 22.*

Etiã inter Ethnicos, qui severius in adulteros animadvertebant, vitâ propterea mulctabant. Opilius Macrinus Imperator, adulterii reos semper vivos simul incendit, junctis corporibus; ut Author est Julius Capitolinus *in Macrini vita*. Messalina capite damnata est, ut adultera, teste Dione Cassio l. 6. Populus quisq; quibus certa proles placuit, scelus hoc odio capitali sunt prosequuti: nec defuerunt, qui Parricidio gravius existimabant adulterium. Sesostris, ut Author est

Diodorus Siculus lib. 2. Biblioth. c. 1. omnes impudicas & corruptas mulieres jussit unâ in Villam congregari, deinde simul cum villa, ut fœdos sic Ardore honestiori incendio aboleret, comburi.

Ultimumque supplicium jure civili pœnam adulterii ordinariam esse videre est ex C. ad L. Iuliam de Adul. l. 9. *Castratorum temporum*. Et rescripto Constantini ad Evagrium Cod. eod. l. *quavis* 30. ubi sacrilegio hoc delictum comparat. Verba sunt. *Sacrilegos nuptiarum gladio puniri oportet*. Et insignis Lex est Inst. de publ. judiciis. *Publica iudicia sunt quedam Capitalia*. *Capitalis* dicimus, *que ultimo supplicio afficiunt homines, vel etiam aque, & ignis interdictione, vel deportatione, vel metallo*. *Cetera si quam infamiam irrogant sum damno pecuniarium, hac publica quidem sunt, non Capitalia*. *Publica autem iudicia sunt hac; Lex Julia de Majestatis & s. seq. Item Lex Julia de Adulteriiis*

teris coercendis, qua non solum temeratores alienarum nuptiarum gladio puniunt: Sed & eos, qui cum masculis nefandam libidinem exercere audent, &c. Quæ his proximè Lex attexit de stupro & diversis ejus poenis, infra in sequentibus opportunius erant proferenda. Liqueet igitur ordinariam circa hoc delictum poenam capitis jure antiquo fuisse: nec desunt ex literatioribus nonnulli Doctores, qui ex moribus pravis & extra ordinem poenæ relegationis, & deportationis esse irrogatam consentiunt; & proinde Juris Consultorum in digestis responsa, magis errores & morum corruptionem, quam ipsas Leges & veterum consuetudines sapere. Gædd. d. l. 101. & ad l. 42. n. 16.

Sequiori sæculo contra turpitudines mitius cavet Lex: aut certè poena in leniorem commutata. Octavius quippe Cæsar (e) Julius, filiam & ne-

A 3

ptem,

(e) Sueton. in octav. c. 65. Senec. lib. 3. de benef. cap. 32.

ptem , ob hujusmodi probra relegavit. Filiam in insulam Pandateriam , & in oppidum Rheginorum , neptem in insulam Trimerum. (f) Neque aliam, quàm exilii pœnam Octavium adulteris irrogâsse , Autor est Seneca lib. de Clementia. In Regno Angliæ à reformatione legum Ecclesiasticarum ex Autoritate primùm Henrici VIII. inchoata , & per Regem Edoardum VI. provecta , nondum perfecta , nec firmiter stabilita , in Clericis, Laicis, Maritis & Uxoribus , omnibus scil. nullo conditionis aut sexus discrimine cautum erat , ut persona , quæ hujusmodi admisisset nefas , vel in perpetuum ablegaretur exilium , vel tenebris & æternæ carceris custodiæ manciparetur. Vid. *Tit. de Adulterio cap. 2. 3. 4.* Atque ex eadem reformati juris censurâ (Laicum in Clericis enim severiùs animadvertebatur) adulterii damnatum uxori suæ Dotem restituere oportebat,

(f) *Corael. Tacit. lib. 1. & 4.*

bat, bonorum insuper univerſorum dimidiam partem eidem uxori (quo ei aliquatenus ſatisfieret) concedere, uxores pariter, ſi crimen adulteriũ contra eas probatum fuerit, & iudex adverſus illas pronunciaverit, dotibus carebant, atque omnibus emolumentis, quæ vel ullo Regni Angliæ jure, vel conſuetudine, vel pacto, vel promiſſo poterant ex bonis maritorum ad ipſas deſcendere; quæ ſanè cenſura ex veteri Eccleſiaſtica ſententiâ originem duxiſſe viſa eſt. Gregorius enim lib. 4. decretal. tit. XX. de donationibus inter virum & uxorem cap. 4. inter cætera eodem ſpectantia clementis 3. conſtitutionem auctoritate conſignavit. Si, inquit, *mulier ob cauſam fornicationis, adulterium intelligit) iudicio Eccleſiæ, aut propria voluntate à viro reſeſſerit, nec reconciliata poſtea ſit eidem, dotem vel dotalitium repetere non licebit.* Sed præter hanc dotis amiſſionem poena ordinaria Adulterii ex jure Ca-

Excommunicatio

nonico alia est : in Laico scil. excommunicatio ; in Clerico depositio , in utroque certæ pœnitentiæ (Laicus scil. pœnitere debet septem annis , Clericus decem) impositio. Vid. Inst. Juris Can. à Lanceloto edit. lib. 4, tit. 8. v. 1. & Notationes Bartholini in locum. Imò regulare esse, observat Lindewodus , quod *pro quolibet peccato mortali debeat septennis pœnitentia, nisi dignitas delinquentis, vel qualitas delicti aliud suadeat, cujus rei hæc à quodam reddebatur ratio. Quia sicut, per peccatum septiformem gratiam amittit, ita per septennem pœnitentiam recuperare debeat ;* In ætate autem Lindewodi omnia ista erant in arbitrio sacerdotis Tit. de purgatione Can. 6. item licet, in verbum *adulterio* Provincialis Lyndw.

Digressio de Excommunicatione, in quâ disciplina Ecclesie Ang. à malevolorum calumniis defenditur.

Ex-

Excommunicationis autem sententia ex jure Canonico ab Ecclesiastico iudice infertur & pronuntiatur, qui si-ve ordinarius sit, si-ve delegatus, nihil interest, semper tamen regulariter est Presbyter. *c. Canonica de sent. excomm.* Non enim excommunicat Laicus. *c. Subdiaconus. §. post tamen, vers. vel Catholico 24. q. c. fin. de immunitat. Eccl. in 6. cap. quanto. amplius.* Imò neque Laicus ex delegatione Episcopi tantum præstare valet. *Gloss. ad c. benè quidem, ad verbum, Laico & ib. ad verbum, præter Romanam.* Idem etiam semper ex constitutionibus Ecclesiasticis in re-
formata Angliæ Ecclesiâ obtinuit Jus: Quippe contrarium asserunt & frequenter querelas faciunt, subditos Regis per Cancellarios, commissarios, officialesque (viros ut plurimum Laicos) excommunicari, invidiam suam in disciplinam Ecclesiasticam, atque ejusdem ignorantiam sanul ostendunt. Cum enim duabus ex causis sententia

Excommunicationis pronuntiari solebāt, vel in notorii alicujus delicti pœnam immediatam; vel propter inobedientiam & contumaciam adversus jurisdictionem Ecclesiasticam in utroque casu saltem Presbyter est; qui Excommunicationis sententiam regulariter denuntiat. Ita in Articulis per Archiepiscopum, Episcopos & reliquum Clerum Cantuariensis Provinciæ in Synodo 24. die Novembris 1584. & Regia autoritate confirmatis, *Tit. de excessibus circa excommunicationem coercendis*, cautum est (*verbis ipsius canonis utar*) ut quotiescunque hac excommunicationis censura in immediatam pœnam cujusvis notoria hæreseos, schismatis, symonia, perjurii, usura, incestus, Adulterij seu gravioris alicujus criminis fuerit instigenda; sententia ipsa vel per Archiepiscopum, Episcopum Decanum, Archidiaconum vel Præbendarium (modò sacris ordinibus & Ecclesiastica jurisdictione præditus

fus-

facrit) in propria personâ pronuntiabitur, una cum ejusmodi frequentia & assistentia, qua ad majorem rei auctoritatem conciliandam conducere videbitur. Denique quod unusquisque Vicarius generalis, Officialis seu Commissarius, qui Ordines Ecclesiasticos non susceperit, eruditum aliquem Presbyterum sibi accerset & associabit; qui sufficienti auctoritate vel ab Episcopo in jurisdictione suâ, vel ab Archidiacono (Presbytero existente) in jurisdictione sua munitus, idq; ex prescripto ipsius judicium presentis, Excommunicationis sententiam, pro consumaciâ, denunciabit. Atque eadem constitutio, verbatim repetita, confirmata est in Synodo Londini inchoata Octob. die 25. 1597. Regni Reginae Eliz. 39. addita iterum Regiâ sub magno sigillo auctoritate. Et ex antiquiori Canone, 1571. cautum est, quod Cancellarij, Commissarij & Officiales Excommunicationis sententiam deferre debeant tantum ad Episcopum:

eamque aut ipse per se pronuntiabit, aut gravi alicui viro in sacro ministerio constituto pronuntiandam committet. Lib. quorundam Canon. Tit. Cancellarij, Commissarii, Officiales.

Ad censuram autem Ecclesiasticam, de Dotis propter adulterium amissione, stabiliendam, jus terræ, & Regni statuta interveniunt, & Canonicae atipulantur sententiæ. Cokus in Littletonum lib. 1. cap. 5. sect. 36. in verba; *Afcuns temps durans le couverture. Si axor, inquit, elopaverit, id est, à Marito abscedat, & cum Adultero commoretur, Dotem suam perdet; nisi Maritus absque omni coërcitione Ecclesiasticâ ei reconcilietur, & secum cohabitare permittat. Quod in duobus hiscè Hexametris brevi comprehenditur:*

*Sponte virum mulier fugiens, &
adultera facta*

*Dote suâ careat; nisi sponsi sponte
retracta.*

*Et si volens mulier adultero accedat,
quam-*

quamvis cum illo perpetuo non commoretur, elopatio fit, & discessio à viro suo & commoratio apud alienum, juris sensu illud intelligitur. Imò etiam si invita apud adulterum permanferit, aut adulter illam dimiserit, aut etiamsi ex censura Ecclesiasticâ cum viro suo cohabitare cogatur, omnibus hisce casibus dote suâ omninò privabitur. v. statutum de Westminst. 2. c. 34. Anno 13. Edwardi. 1. l. Intr. 224. Fleta l. 5. c. 22. Br. c. 109. Fitz H. N. B. 105. h.

ARTIC. 3.

De ratione pœnarum, & prohibiti Adulterii.

Jam ad causas interdicti per tot gentes, tam severis pœnis, Adulterii examinandas devenimus, quæ quam graves sint, ex æquâ obligationum naturalium æstimatione modò perpendamus,

Prima ratio ex fide laesa.

§. 1. Fundamentum justitiæ fidera dicit Cicero, Offic. 1. sanctissimum humani pectoris bonum, Seneca. Et

doctores communiter principalem hanc esse naturæ legem. Sanè si qua fides est sanctissima, ea est, quæ conjugali nexu maritalis intercedit; ea est, quæ sanctissimis utrinque stipulationibus coram Deo, Ecclesia, populo confirmatur. Vitæ autem consuetudinem in nostra ubique Europâ individuum paciscuntur conjuges; Hoc enim est nuptias contrahere; Cum nuptiæ communiter perindè atque apud Jurisconsultos significant eam maris & fœminæ, conjunctionem, quæ individuum vitæ societatem cõtinet. Vid. Gregor. Tholosan. Syntagm. juris lib. 9. cap. 2. num. 1. ubi propriè illud citat.

Exemplo junctæ tibi sunt in amore columbæ;

Masculus & totum fœmina conjugium.

Et Modestinus de Ritu Nupt. 23. 2. l. 1. Nuptia, inquit, sunt conjunctio maris & fœminæ, & consortium omnis vitæ. Di-

fin.

stinguunt igitur rectè matrimonium à solubili & aliis communicabili contubernio. Illud denique Apostoli ad Ephesios non inveniuntè explicant *ἑσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν*, ubi implicare videtur oraculi *ὑποφίτης* eum, qui individuum matrimonii nexum distrahit, non minùs absurdè agere, quam si quis carnis suæ continuitatem dissolvere anniteretur.

Hoc verò secundum Tertullianum est Adulterium, cum scilicet quoque modo disjunctis duobus, alia caro, id est aliena, miscetur. De *Monogamia* L. 1. Hinc igitur esto primum in Adulterio iniquitatis *στύμα*, quod sanctissima conjugii foedera divino & humano jure confirmata turpissime violentur, & proinde ea susque deque versa sit. hæc præcipua, naturæ de fide servandâ, lex, in quâ tanquam basi sua magnâ ex parte justitia firmatur: aded, ut pœna proinde insequi debeat, quâ digni sunt, qui Legumlatricis naturæ vili
æsti-

æstimant placita est sacras despiciatui
habent sanctiones.

*Secunda ex damno inde innocen-
tibus.*

§. 2. Sed ut jam adulterii meritum ul-
terius , & quid humani generis , re in-
tegrâ intererat , justissimâ nec popula-
ri librâ trutinemus , dari nobis postu-
lamus , quod *in Hypothesi Ethica cap. 3.*
conclusimus. Commune scil. natu-
ræ placitum esse , propter communem
pacem & amicitiam , à Deo homini-
bus insitum , ne innocentes lædantur.
Seu , ut stylo Ciceronis utar , naturæ
rationem exigere , quæ est lex divina
& humana: Ne quis alteri noccat , sui
commodi causâ : quod qui nondum
didicit , in ipsis humanitatis rudimen-
tis nondum est initiatus.

Secundò ex eadem hypothesi , cap. 1.
num. 7. supponimus , Deum nihil fru-
stra , adeoque neque notionem istam
de *innocentia ad innocentes extenden-
dâ sine finis intuitu fecisse.* Et si non
fru-

frustra fecit hanc vivendi Normam, Finem normæ obtinere eam voluit & decrevit. Id enim vult Deus, nisi normam fecit & noluit tamen, ut pro normâ esset. Sed Deum hanc in nobis morum regulam posuisse, ex hypothesi postulamus, quemadmodum nares ad odorandum, aures ad audiendum fecit.

Supponimus tertiò ex eadem hypothesi, cap. 15. dâmnnum ex violatô naturæ placito reparari debere, æquumque esse, ut ii, qui injuriâ alios impetebant, plenè resarciant damna, ab ipsorum profecta nequitiis; Qui si nolint sponte, saltem æquum est, ut inviti satisfacere cogantur.

Quibus concessis, exinde disquirendum est, an revera dolor aliquis & noxa, & qualis ea sit, quæ innocenti cuiquam possit & plerumque solet ex flagitio provenire.

Imprimis autem certissimum est ex hoc vitio conjugii; innocenti conjugii,
con-

conjugi, cui flagrantissimus debetur amoris affectus, maximum, qui dici potest, dolorem inferri. Ea autem ægritudo Zelotypia dicitur; cum timet quis, ne adsit alteri, quod velit cum nemine habere commune. Atque hæc passio, quos animi motus, tumultus, perturbationes inferat, haud facile dictu est. Zelus enim hic cor, cui insedit, in primis depascit, ita, ut persona læsa non *ἀναιδήτως*, non sine quadam, cujus vim capere cælibes, aut saltem describere nequeunt, *καρδιαλγία* in ultionem fertur: quæ qualis sit, infra uberius dicitur. Typus autem doloris cor ex Zelotypiâ intimum exurentis ex Apulejo peti potest. Qui autor est, lib. 8. Metamorph. uxorem cuiuspiam villici dolore pellicatus instigatam, cunctas mariti rationes, & quicquid horreo conditum tenebatur, admoto igne combussisse; sed tali damno Tori sui contumeliam vindicasse non contenta, jam circa viscera sua sæviens,

la-

laqueum sibi annectit, infantulumque, quem ex eodem marito jamdudum susceperat, eodem funiculo necit, seque in altissimum puteum, appendentem parvulam trahens, quasi insanix cestro percita præcipitabat.

Causas doloris, non necesse est, anxie scrutemur aut earum dignitatem, cum his nequitiis constet conjugii consortes admodum vexari: Sed certe justissima est, si qua est circa res quas-cunque mundanas doloris causa: quod in eo sint positi statu, in quo nihil in vitâ communi jucundè, nihil agere fidenter valent. Quomodo possit mariti (ut in eo imprimis instem) non exulcerari mens, cum maximè in illud naturâ duce propendat, ut eos, qui proprio sanguine sunt prognati, divites, honorabiles, literatos, in summâ felices efficiat: atque interea is sit rei familiaris status, ut nihil apud eum constare de prole suâ possit, utpote qui nactum se ejusmodi uxorem novit,
cui

cui fœdera conjugii temerasse , prolemque adulterinam supposuisse , nulla unquam fuit religio. Ut ille in omnibus vitæ actionibus distrahitur , dum hujusmodi eum laceffunt & divexant cogitationes , se laborem omnem & industriam eo impendere , ut hæreditatibus satis amplis donentur , qui ex peregrino & ignoto sanguine ipsi sunt obtrusi , utque spuriam nefandi coitus progeniem locupletet.

Nec dissimili modo uxores non nisi cum summo mentis cruciatu vitam agunt , cum providas se quantumvis matres familias comparare bona sciant Apibus similes, quæ de melle conficiendo sollicitæ , non sibi aut à se natis , sed aliis operam impendunt : Dum conqueruntur , se tanquam claudas sutrices domi sedere totos dies , ut opes corradant adaugeantque rem familiarem in spurios & meretrices prodigiendam.

In perturbatione etiam augendâ non minimum inde est momentum, quod existimant tam viri, quam foeminae, sibi in tantum minui (nam neque hæ sine æstimo sunt) etiam conjugales in venere voluptates, in quantum pars earum aliquâ cum extraneo communicatur.

De damno, quod proli, conjugis innocentis inde contingit.

Deinde non solum conjugii innocenti, sed omni innocentis conjugis proli ex adulterio contingit detrimentum, si ex coitu illicito concipiat adultera: & si non concipiat, id ex scelere aut casu, non ex instituto, fit. Atque hæc est secunda illa læsio, cujus meminit Aquinas 2. q. 154. art. 7. concl. qua, *qui accedit ad mulierem alteri per matrimonium copulatam, impedit, ut illius verbis utar, bonum prolis alienæ.* Amor enim, perinde atque res familiaris, quo in plures partes dispergitur, eò minus ad singulos descendere necesse est: Quique pro-

prolem dotat alienam minus certè quo propriam ipsius prolem dotet, possidebit.

Ex neglectis in suam ipsius prolem ὀργαῖς.

§. 2. Quod sit respectu prolis nascentæ adulterii meritum, ut melius videatur, tria itidem ex hypothesis postulabimus nobis concedi. Imprimis communem esse sensum obligationis ad promovendam, quantum in nobis est, prolis felicitatem, juxta catonis illud apud Ciceronem *de Fin.* 3. ut perspicuum est, naturâ nos à dolore abhorere; sic apparet, à naturâ ipsâ nos impelli, ut quos genuerimus, amemus.

Hypotheses cap. 7.

2. Postulamus ex hypothesis. cap. 1. num. 7. dari notionem istam communem de naturali ad prolis curam obligatione non frustra fecisse naturæ conditorem, sed ut ad eam tanquam amissam, cùm ex natura sua ceu amissis sit, suas quisque cui is innatus est sensus, actio,

actiones accommodaret. Quæ sanè de *σοφίας* anticipatio tanti est momenti, ut continua speciei humanæ conservatio inde videatur dependere.

3. Si secus à quopiam fiat, cum oportere, per quem stetit, quò minus debite curetur, foveatur, educetur proles, damna ex delicto nata plenè resarcire.

Hypoth. cap. 15.

Quibus positis, videndum deinceps est, quomodo cum Tutela, & Beatitudine nascendæ prolis illud in parente delictum possit consistere. Inprimis enim manifestum videtur, quòd non solum debitâ privari curâ fœtus nascendus ex Adulterio possit, sed & noxam *etiam* fœtui illi facilè posse contingere. Quot enim casus sunt, in quibus deprehendi possit, partum esse substitutum, aut saltem in quibus illhoc conjectari nefas valeat, tot in casibus imminet ipsi vitæ, & sæculari proinde beatitudini infantis periculum. Deprehendi autem scelus posse impro-
babi-

babile non est ; veluti si peregrè profectus sit maritus , aut si valetudinaris fuerit , aut alia quacunq̄ue ratione impeditus à benevolentia conjugali abstinuerit , eo tempore , quò generari prolem secundum naturam erat necesse. Et tandem conjectura de partu fieri solet ex forma & partium Organicarum conformatione & symmetria. Cùm igitur , qui hanc turpitudinem admiserunt , timeant , ne in scelere deprehendantur , non levi à tranquillitatis domesticæ , & sui conservationis studio argumento impelluntur , ut in ipso utero facientes Carnificinam , se Lupas potius , quàm Matres exhibeant.

Sin à tanta abstineant nequitia ,posito , quodd reputatus Pater de eo dubitet saltem , & conjecturam faciat , legitimum non esse partum ; evenit is casus , quem supponit Aquinas Parente scil. masculino (qui certè ad congruam educationem requiritur) prolem destitui. Nemo est enim , qui Pa-

trem

trem se scienter in supposititium partum est gesturus, nemo spurium naturali parentum fovebit *σπυγῆ*. Vagum autem omnem adulterii Reum nec partus curam habere, supponit maximus ille Scholasticorum Pater: *Adulter, inquit, delinquit contra humana generationis bonum, in quantum accedit ad mulierem, non sibi matrimonio copulatam; quod requiritur ad bonum prolis propria educanda*: Thesis autem hæc, quod accessio ad mulierem sibi matrimonio non copulatam educandæ prolis bonum impediatur, confirmari possit ex dissertatione ipsius Aquinatis circa fornicationem, infra citatâ, cap. 3. de fornicatione, Art. de merito fornicationis. Num. 1.

Ex noxa ipsi Adultero propter familia inquietudinem & conjugis Zelotypiam proveniente.

§. 4. Aliud etiam ex naturali *Φιλανθία* caput est, ex quo de Adulterio fieri possit iudicium. Quamvis enim non

opus sit, ut metu eo cogamur, quò nos affectuum vis maximo propellit impetu, non tamen magis, quam cæteras Notiones frustra natura nobis penitissimè nostri amorem iniecit: Sique luctuosa fit malorum charybdis, inquam temerarii voluptatum sectatores facile se, præ inaninadvertentiâ, inopinatim præcipitare possint, illa profectò lex egregiam meretur laudem, & divinam legem eò imitatur, quod viam præmuniat, ne miseri homunciones tam desperato absorbeantur infelicitatis vortex. Magnam autem viro, qui in adulterio sibi indulget, necessario, ipsius flagitii ratione, obvenire malorum vim, abundè ex quotidianâ peccantium experienciâ comprobatum fit.

Nulla enim tam severa est ultio, quam non hac ex parte læsæ, summo furiarum æstu, prosequuntur. Etiam mulieres alias meticulosæ nihil non audent tam nefanda conjugalis fœderis violatione provocatæ. Nota sunt illæ ex Euripidis Medæ.

Τὴν

Τυνὴ γὰρ τ' ἄλλα μὲν Φόβος
πλέα,

Κακὴ δ' ἐς ἀλκὴν καὶ σίδηρον εἰσπράν,
Ὅταν δ' ἐς εὐνήν ἠδικαμένη κυρῆ,
Ὅκ ἐστὶν ἄλλη Φρὴν μασιφονώτιστα.

Notiora autem, quæ adhæc allusivè
scripsit, in sua etiam Medea. Seneca:

*Nulla vis flammæ tumidivè venti
Tanta nec teli metuenda torti,
Quanta cum conjux viduata sedis.*

Ardet & odit, &c. ibid.

Certè in affectus seu perturbationis hu-
jus descriptione luxuriari aliquantum
mihi videntur Poëtæ. Idem Seneca
in *Herc. Oeteo*.

*O quam cruentus feminæ stimulat
dolor!*

*Cùm patuit una pellici & nuptæ do-
mus.*

*Scylla & charybdis sicula contorquens
freta.*

*Minus est timenda, nulla non melior
fera est.*

Et Ovidius 2, de *Art.*

Sed nequa fulvus aper mediâ tam se-
vus in ira est,

Vulmineo rapidos dum rotat ore ca-
nes;

Nec Læ, cum carnalis lactantibus ube-
ra præbet,

Nec brevis ignaro vipera læsa pede:
Femina quam socij deprensâ pelli-
ce lætæ,

ardet, & in vultu pignora mentis
habet;

In fersum flammæque ruit; postro-
que decore

Fortur, ut Aonijs cornibus icæ Dei.

Dixit experientissimus Rex & sapien-
tis Mylta, PROV. II, 29. cum, qui suam
inquietat familiam, ventum pro hære-
ditate possessurum; certè, qui per Adul-
teria inquietat, & Zelotypias concitat,
non cum vento solum, sed continuo
turbine & tempestate ætatem aget;
nisi etiam mortem ipsam acceleret.
Scribit, enim Cicero, lib. 2. Offic. Ale-
xandrom Phereum à Thebe uxore in-
ter-

perfectum propter pellicatus suspicio-
nem : & Justinus , lib. 25. narrat , De-
metrium Antonii regis filium , jussu
Arsinoës uxoris interemptum , quod
cum Berenice socru stupri consuetu-
dinem haberet. Alter Demetrius co-
gnomento Nicanor à Cleopatrá uxo-
re occisus est , ob Zelum Rhodogynæ
Pbraatis regis sororis : *ut tradit Ap-
pianus in Syriaco.* Clytemnestra au-
diens , Agamemnonem maritum depe-
rire Chryseidem , & se Adulterio cum
Ægysto polluit , & maritum ipsum
morte multavit. Sed instar multo-
rum est , quod scribit Apollonius Rho-
dius , l. 1. Argonautico Lemnias mu-
lieres Zelotypia incensas , quod mari-
ti captivas quasdam fœminas adama-
rent , maritos suos omnes , & præte-
rea universum genus masculum ob-
truncâsse. Scribit Pausanias , lib. 3.
quo Laconica tractat , quod , cum Helē-
na post mortem Menelai à Magapen-
the & Nicostrato filiis Orestis fuga-

ta in Rhodum pervenisset, eam Polyxena uxor Tlepolemi arbori iussit suspendi, ob viri Zelotypiam. Hinc Helenes *deudjandos* apud Rhodios sacellum. Thessalix mulieres Laidem formosam meretriculam in templo Veneris lineis testudinibus ob Zelotypiam trucidarunt. Hæc & plura habet exempla Tiraquellus. *in 3. leg. conubial. gl. prima part. 13. num. 28. 29.* quæ ipsa etiam, ab eo, ni fallor, mutata citat. Cornelius à Lapide in Prov. 6. v. 26. & Delrio in Senecæ Medeam.

At certè noxa, quæ fœdissimi criminis auctori solet accidere, nemini erat notior, quàm, Regi illi & Regum per Dei donum & immensum rerum naturæ studium sapientissimo, cuius sapientiæ magna pars in eo erat posita, quòd exploratissimos habuit hominum mores, & morum diversorum diversas consequentias, Fructus & Effecta. Is Prov. 6. ad finem capitis, *propter mulierem, inquit, meretricem deve-*

devenit usque ad frustulam panis.
An abscondere quis passet ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? An ambulare super prunas, ut non comburatur pedes ejus? Ita est, qui congregatur cum uxore proximi sui; non habebitur innoxius, quisquis tetigerit eam. Non magno afficitur contemptu fur (vel ut Paraphrasis Chaldaica, IXX. Interp. & versiones Syriaca & Arabica, non est quod miremur furem, (ut versio vulgata) non grandis est culpa, cum foratus fuerit, ut satiet animam suam, cum eserit. Quippe deprehensus reddet se proplam; ex omni (quacunque) substantia domus suae rependet: Adulterans autem mulierem, mente caput est, atque (ut versio habet Arabica) ob exiguitatem iudicij sui astruit animae exitium. Sed (ad verbum) qui perdere seipsum valet, ipse isthoc faciat. Plagam & ignominiam consequetur, probrumque ejus non delebitur. Quippe astus viri, Zelotypia est (cujus mo-

dò in mulieribus justè provocatis de-
 scripsimus effecta) non parcer in die
 vindicta : non propitius fiet , omni obla-
 tà propitiatioe , (ut Arabica & Græca
 versio) non ullo genere commutationem
 commutabit inimicitiam , nec conten-
 tus erit , quamvis multiplicaveris pla-
 samina. Atque ex hoc loco Theo-
 logi solent arguere , tantam esse in
 Adulterio injuriam , ut pro illa nulla
 possit dari satisfactio , nulla plena re-
 stitutio , nullâ damni reparatio possit
 fieri. Quod enim dixit Rex , v. 30.
 & seq. non afficitur contemptu fur.
 Quippe ex qualibet substantia domus sua
 rependet septies , maritus autem adul-
 tere non habet rationem redemptionis,
 sic interpretatur Cornelius à Lapide. Fur
 damnum , quod Domino intulit , abun-
 dè resarcit. Adultera non potest resti-
 tuere marito injuriam & noxam , quam
 illi , uxorem ejus violando , intulit. Ergò
 Adulterium gravius est & nocentiùs
 furto , cum hujus damnum reparabile
 illius

*illius irreparabile, nec nisi sanguine
Adulteri expiabile sit.*

Summarum rationum.

Summa est (ut fusius dicta jam in unum contraham) leges contra Adulteria latis optimo fine esse constitutas; Opus enim erat, ut in vitia proclives, pœnarum severitate ab istiusmodi scelere deterrentur, quo imprimis sanctissima, coram summo Deo pacta, conjugalis fides turpissimè violatur; Innocenti dein & sibi devinctissimo conjugii angor mentis intolerandus & gravissima infertur noxa; quo pax familiarum, voluptas & amicitia in conjugiiis requisita prorsus tollitur; quo spuria alterius proles alteri supponitur, & in hæreditatem vel dotem aliis debitam, propter furtivum concubinum plerumque succedit; quo nata per scelus proles in vitam ducitur sæpius discrimen; quo denique omnis admittentis scelus vita conturbata & inquietatur; aded; ut nequè domi suæ,

neque foris tranquillitate uti, aut in tuto esse possit. Quas ferè Adulteri *Ανομίας* simili compendio sapiens conclusit Siracides. *Γυνή καταλιπύσα τ̄ αἰδρα, καὶ παρεῖωσα κληρονόμον ἐξ ἀλλοτρίων, πρῶτον μὲν ἐν νόμῳ ὑψίστῃ ἐπέδησε, καὶ δεύτερον εἰς ἀνδρα ἑαυτῆς ἐπαπλημέλησε, καὶ τὸ τρίτον ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη; ἐξ ἀλλοτρίων ἀνδρὸς τέκνα παρέσθησε.* *Mulier, quam vivum suum relinquens, supponit ei heredem ab extraneo; Inprimis contra legem altissimi (& reverentiam ei debitam) secundò contra Tori conjugem peccavit, tertio (undè hydra malorum per omnem vitam conjugio irrepit) illegitima coitione turpiter mactata ab extraneo filios marito suo supposuit.* Quæ habet Siracides, cap. 23. v. 23. quas mali circumstantias ex hoc delicto promanantes quisquis justâ trutinâ libraverit, inveniet profectò non sine causa Imperatorem secundum, post

post Majestatis crimen, Adulterii judicium instituisse, *Inst. de Publ. Judiciis, §. 8. Item lex Julia.*

CAPUT II.

DE POLYGAMIA ET
CONCUBINATU.

ARTIC. I.

De Polygamia & concubina-
tus definitionibus & quod
antiquitus pellex idem si-
gnificabat, quod modò con-
cubina.

Polygamia committitur, quoties
persona alii conjugio copulata
aliam nihilominus personam, eodem
tempore (neque enim jam de Biga-
mia, quæ diverso tempore contrahi-
tur & Clerum ex Jure Canonico po-
tissimum respicit, differimus) sibi in
conjugium adsciscit. Hic autem con-
tractus Populo Romano erat minus

usitatus, quibus in ejus locum concubinatus successit.

Concubinatus ex temporum Historiis duas accepimus species: Famosior, & qui vulgò simpliciter concubinatus dicitur, est contractus delictum inferens adulterio, ob natas inde noxas & incommoda, maximè affine. Hujus meminit A. Gellius. Noct. 4. c. 3. ubi tradit *pellicem* (stylo recentiori concubinam dixisset) *appellatam probrosamque habitam, que vircta consuetaque cum eo esset, in cujus manu mancipioque alia matrimonij causa foret: quod antiquissima lege ostenditur, quam Numa Regis fuisse accepimus [Pellex Ædem Junonis ne tangito; si tangit, Junoni, crinibus dimissis, agnam sceminam coedito.]* His enim verbis improbatum dicunt Critici legum Doctores concubinatum cum eo, qui uxorem habuit. *Massurius scribit pellicem apud antiquos eam habitam, que cum axor non esset, cum aliquo tamen vivebat,*

bat, quam nunc paulò honestiori nomi-
 ne amicam appellare solent. Gravius
 Etaccus in libro de Iure Papyriano, scri-
 bit, pellicem nunc vulgò vocari, que cum
 eo, cui uxor sit, corpus misceat: Quosdam
 eam, que uxoris loco sine nuptiis in do-
 mo sit, quam *πυλλακην* Græci vocant.
 ff. de verb. signif. l. 144. Promiscuè igitur
 pro concubina pellex, pro concu-
 binatu pellicatus sumitur, ut plurimum
 pro famosiori cum uxorato, aliquan-
 to pro alio concubinitus genere, ut
 plurimum à Romanis permissio, quem
 nondum uxoratus contrahit (quem
 infra describimus) vocabulum istoc ac-
 cipiebatur.

ARTIC. 2.

Legum cautela circa Polyga-
 miam & concubinatum, ne
 admitterentur, & propter
 hæc admissa censuræ.

Polygamiam per omnia retrò secula,
 etiam ab ipsâ urbe condita, sub Im-
 perio Romano, aut in audita restrat,

aut legibus damnata. Hinc Impp. Diocletianus & Maximus. l. 2. Cod. de incestis & inutilibus nuptiis. *Neminem, qui sub Ditione sit Romani nominis Binas uxores habere posse, vulgò pater: cum etiam in edicto Prætoris hujusmodi viri infamia notati sint.* Et Justinianus rem impossibilem esse rescribit, ut quis legitimæ uxori conjunctus, alias ei, consistente matrimonio, superinducat, Novell. 18. cap. 5.

Ex Imperii hujuscè Britannici Statutis pro felcne habetur & capite plecti debet, qui vivente uxore, eâque censurâ Ecclesiasticâ nondum repudiatâ, aliam sibi duxerit, nisi profuga uxor sit, quæ nec ad maritum intra septennium redierit, nec infra idem tempus de vitâ suâ maritum, datis ad eum literis certiore fecerit. v. Stat. Anno 1. Jacob. cap. 11.

Ad tollendam concubinatum stipulationis cautela à legibus introducta, cum vitium hoc alias legum

legum severitate minus coercetur.

Concubinæ quamvis inter Romanos semper habitæ sint infames, variè tamen, in variis Imperii sæculis circa concubinatum Jura providerunt. Nulla ita corrupta moribus Ætas erat, quâ secundum leges non poterat sibi matrona cavere, ne maritus cum concubina consuetudinem haberet, aut eam consuetudinis causâ aleret. Antequam enim leges (si quod unquam tale tempus extitit) concubinatum districtè damnarent, legitimæ uxores sive matronæ hoc ritu secundum Jura sibi cavebant. Ante nuptias scilicet initas stipulatio à marito exigebatur, ne is concubina post nuptias uteretur; idque ex nuptæ contrahentis placito, quæ secus in matrimonium non consentiret. Casus extat in Glossâ ad l. 121. ff. de verborum obligatione: *Titius habebat concubinam quandam, Berta volens nubere Titio, timebat, ne*

als-

aliquando iterum reverteretur ad concubinam: Ideò stipulata est ab eo centum aureos, si tempore matrimonij resumeret concubinam suam. Queritur utrum hac stipulatio sit licita? Resp. Quod sic? Est enim secundum bonos mores. Textus est: Mulier ab eo, in cuius matrimonium (vel Manum, diversa enim hic lectio, idem sensus) conveniebat, stipulata fuerat ducenta (pœnæ scil. nomine) si concubina, tempore matrimonij, consuetudinem repetisset. Nihil causa esse respondit Papinianus, cur ex stipulatione, quæ ex bonis moribus concepta fuerat, mulier impletâ conditione, pecuniam assequi non possit, §. 2. l. eadem, ff. eodem, addit Glossa à marito, quia consuetudinem repetisset. Hoc autem animadversione dignissimum videtur, quod unica hæc vetustissimi Juris sanctio cavet saltem, si non, ut omnis prorsus à republ. tolleretur concubinatus, ut sponsæ omnes ejus incommodis immunes essent, quæ laudabi-

dabili mariti ante nuptias stipulatione, ne is tempore matrimonii consuetudinem cum concubina haberet, sibi ipsis providerent.

Quidam etiam è Jureperitis sunt, qui antequam Imperatores Christiani in Imperium erant erecti, Jus Romanum concubinatum sustulisse, ajunt: Ita Gothofredus in notis ad l. modò citatam & l. finalem §. fin. de Divortiis. Ubi dicit Ulpianus, ex Imperatoris rescripto maritum, qui concubinam sibi adhibuerit, credendum esse, nolle pristinam nuptam uxoris diutius loco habere, sed magis videre, ut diremptum sit, matrimonium. Utcunque autem sit certissimum est etiam antiquissimo jure per stipulationis cautelam leges rationem exterminandi concubinatus adinvenisse: Et in sequiori sæculo, postquam ad Principes Christianos delatum est Imperium generaliter erat prohibitus. Vide constitutionem singularem Constantini Cod. de concubinis,

binis, adeò, ut (in omni Imperii Ro-
mani sæculo) si non simpliciori, isto
saltem, quem modo notavi sensu, ve-
rum sit, quod rescribit Imp. Justinia-
nus Cod. communia de Manumisso-
nibus, l. fin. vers. finali. *Hominibus,*
uxores habentibus concubinas vel ancil-
las vel libertas habere nec antiqua iura:
nec nostra concedunt.

ARTIC. 3.

De Ratione prohibiti concu-
binatus & Polygamia:

Et Concubinatus & Polygamia plu-
res in ejusdem lecti aut conjugalis aut
quasi conjugalis societatem admitti sup-
ponit; quod fieri non posse absque in-
genti & mariti ipsius & uxoris incom-
modo supra, in capite de adulterio,
abunde differuimus. Vetus enim est, &
verissimum proverbium *nec regna so-*
cium ferre, nec tædæ sciunt. Zelus
enim seu Zelotypia, ex admisâ lecti
societate profecta, præter cætera ferè
adulterii incommoda, uxori legitimæ;
gra-

gravissimum dolorem ; marito illam admittenti perpetuas molestias & inquietudines , proli à diverso ventre natæ inter se odia , discordias & duella , plerumque sanè , si non perpetuo , concitat. Verissimè enim dici possit , raram esse hujusmodi fratrum concordiam : quæ enim in matre imprimis gliscebat , ad prolem certissimè derivatur excandescencia , ira , seditio. Confirmationem hujus rei ex superiori capite repetere , recoquere cramben esset : Illic igitur , qui volet , requirat. Sanè Zelotypia uxorem in concubinas haudquaquam unquam minor extitit , plerumque major , quàm in famosissimas meretrices. Et ratio est , quòd in concubinato & Polygamia quasi legitimum contubernium est cum Pellico & contractus conjugalis quædam imitatio ; quæ speciem justitiæ frequentiori & continuato adulterio conciliat. Quidquid igitur capite superiori de odio mulierum

in

in Pellices , *Art. 3. §. 2. & 4.* differui, ad concubinas justissimè extenditur ; cùm ex notissima interpretatione concubina & pellex (ut modò ostendi) idem vulgariter significent. Et revera , legitimæ saltem uxoris respectu, concubinatus omnia habet perpetui adulterii incommoda. Hoc autem ipsum in Divino *Mosaica* legis edicto manifestè innuitur, *Lev. 18, 18.* ubi summus rescripsit legislator , *mulierem unam ad alteram ne assumito , angustia affecturus hanc , retegendo turpitudinem illius ducta super hanc in vita ipsius:* atq; etiam inde confirmari possit quod sponsæ Jure Romano stipulationem (ut modo explicavi) exigebant , ut ab usu concubinarum maritos arcerent. Neque Racheli & Leæ benè de marito communi conveniebat ; quamvis ad fundanda tribuum capita forsitan Polygamia Jacobo licentia ex divina dispensatione est concessa. Deus igitur pacis & dilectionis qui melius

CO-

cognovit, quid nostrum interfit, quid ad pacis & felicitatis ubertatem conducatur, quam nos ipsi, qui affectibus magis obsequimur, quàm ut vera bona possimus dignoscere, ita constituit, ut duo tantum, unus mas, una foemina, uno coirent conjugii nexu, *Gen. 2. v. 24. Matth. 19. v. 5.* Atque hoc quidem, cum ex constituta humanæ naturæ fabricâ, propter naturalem carnis concupiscentiam poenè necessarium sit, ne qua illicita coalesceret Venus, permittit Apostolus, *ut quisque suam haberet uxorem, ut queque suum Virum 1. Cor. 7. v. 2.* quibus locis illud Prophetæ Malachia superaddi possit, quod (si bene memini) à Martorato in *The- sauro Scripturæ* in hunc sensum redditur, *maritata marito socia est, & uxor foederis illius. Nonne unam imprimis fecit Deus? Evam scil. Adamo sponsam necessariam, qui poterat plures fecisse. Ejus enim erat Spiritus residuum, quem poterat alii insufflas- se. Et*

se. *Et quare unam fecit?* ut scil. divinum acquireret semen. Quisque ergo fervorem Spiritus sui custodiat, & ne quis uxorem adolescentiæ suæ despiciat, Malach. 2. v. 15.

Concludam autem Articulum hunc doctissimi nostri *Gothofredi* commendatâ vobis circa Polygamiam dissertatiuncula: *in rebus, inquit, controversis ad initia recurrendum*, Matth. 19. v. 8. *ab initio non permissam, non honestam habitam esse Polygamiam, constat evidentissimè. Nota enim sunt hæc: Erunt duo in carne una, Gen. 2, 24. Matth. 19. v. 8. Luc. 16. Nov. Leonis 30, in fin. suam quisque uxorem, & proprium quæque virum habeat, 1. Cor. 7. v. 2. Quin & si natura rationem querimus, ipsa generatio non perficitur, nisi ex duobus: si amorem conjugalem, solidus inter duos tantum esse potest: nec sic erit individua vita conjunctio, si utrique pluribus adharere permissum sit. Adhæc, si spectabimus, quid homo, per se possit, unus pluri-*
bus

bus non ita possit sufficere : si aequitatem, plures mariti uxori permittendi essent : si liberorum & familiarum certitudinem, si parentibus honorem debitum, tollendus maritorum & uxorum numerus : si Iurisprudentes, & eos quidem Ethnicos in consilium adhibueris Polygamiam non probabunt, lib. 1. in fin. ff. de his, qui notant ; si Imperatores eadem Polygamiam vetuerunt, ut Cod. de Judæis lib. 7. & l. 2. Cod. de incestu, l. 18. Cod. de Adult. Novel. 18. cap. 2. Constat igitur, nec eandem duobus nuptam esse posse, nec eidem licere eodem tempore duas uxores habere, §. 6. Inst. de nuptiis, l. 15. §. 4. ff. de manum. Vind. Gothofredus in Annot. ad l. 7. Cod. de Judæis.

ARTIC. 4.

*De concubinatu in nuptorum,
& ejus incommodis.*

§. I.

*Restat jam, ut de altera concubina-
tus specie pauca attexamus, quam ali-
quan-*

quando jus civile permisit. Erat ea solubili matrimonio similis, tūm enim contestatio fiebat, quod Sobolis solum procreandæ causâ coirent. Alioquin si honesta esset & ingenua, cum quâ conjungeretur quis, sine ea testatione, quod non ea mente, ut uxorem haberet, conveniebant, uxor præsumebatur, & pro eâ erat. Testatione autem præcedente non pro uxore, sed concubina habebatur; ut observat Tholosanus ex Marciani verbis ff. de concubinis, Lib. 25. Tit. 7. Hic contractus à Callistrato dicitur *matrimonium illegitimum*, & definire possit, *contractus de concubitu prolis causâ, nullâ nuptiarum interveniente solennitate, nulla ad individuum nexum obligatione.*

§. 2. In hac autem concubinatus specie, in qua minor videtur improbitas, quæque inter Romanos aliquando inolevit, atque hodie etiam in Regnis Orientalibus usurpatur, sua etiam sunt in-

incommoda. Frequentia enim divor-
tia, levibus de causis & subitis provo-
cationibus facta, communem vitam
turbant. Nihil autem gravius est,
aut quod majorem concitet molestiam
quam, ex divortio, rerum & liberorum
divisio & distributio jam ex conjugio
prognatorum; Neuter enim conjux
solatio liberorum suorum carere vo-
luit, quod tamen, eo casu, alteri est ne-
cessarium: neque enim cura educa-
tionis conjuncta parentibus esse pos-
sit, cum ipsi diversim habitent, atque à
se invicem distrahantur. Et plura
alia, quæ in nuptiis non accidunt, in isto
concupinatus contractu veniunt in-
commoda. Qua in re acutissima vi-
detur *Gregorij Tholosani* observatio:
uxor, inquit, non potest esse temporalis
(quales erant hujus sectæ concubinæ)
sed perpetua, quia moribus nostris
*non convenit, filium habere tempo-
ralem.*

ARTIC. 5.

Quæstio de concubinatu propter defectum prolis ex legitimo conjugio; & an is admittendus sit?

Concubinatus propter defectum prolis.

Erant tamen aliquando, etiam inter gentes, quibus nuptiæ in usu erant, nonnulli, qui concubinatum certis casibus etiam inter matrimonii conjuges admitti non inhonestum censebant. Quoties enim liberorum procreatio, qui conjugii instituti potissimus videtur finis, aliàs non successit, atque naturale prolis ex alterâ parte desiderium illud exigere videbatur, si consensu conjugum fieri possit, ex concubinatu supplebant, quod ex nuptiis frustra desideratum est. Et proinde contigisse accepimus, uxores, cum uterum sibi sterilem sentirent, maritos ad venerem potentes non solum sine anxietate & in-

propter defectum prolis. si

inquieta sustinuisse; sed etiam extraneas hujusmodi viris suis exquisivisse commistione & aut ancillas suas; aut alias honestas virgines iis, sobolis faciendæ causâ, supposuisse.

A nonnullis permittitur.

Stratonica, cùm se liberis, qui in regni successionem vocarentur, carere videret, marito persuasit, ut ex quacunque possit, genitos sibi supponeret: quod cùm is negligeret, ex ancillarum numero virginem formâ præstantem, nomine *Electram*, *Dejotaro* conciliavit, ex eaque genitos tanquam proprios educavit: ut à *Plutarcho* proditum est in libro de claris mulieribus. Non ab- similiter *Sarah* uxor *Abraham*, *Agar* Ancillam suam *Ægyptiam* marito offerens. *Ecce conclusit me Dominus, ne parerem: ingredi, inquit, ad ancillam meam, si fortè saltem ex illa suscipiam filios*, ut scribitur, *Gen. 16. Rachel* quoque cum se sterilem animadvertit, *Billam* ancillam suam marito

comprimendam dedit: *ut pariat, in-*
quiens, super genua mea, & habeam ex
illa filios, Gen. 30. Hæc Tiraquellus
 in 13. leg. concub. Glos. p. 13. num. 35.
 & sentiens Lea, quòd parere defuisset,
 Zelpam ancillam suam marito tradi-
 disse, eodem fine, Gen. 29. v. 29. ac-
 cepimus.

Neque hoc solum in fœminis ob-
 servatum comperimus, sed eadem re-
 rum statione nihilominus in maritis.
 Nam & Strabo tradit, lib. XI. Catonem
 Uticensem uxorem suam Martiam Hor-
 tensio concessisse liberorum procrean-
 dorum causâ. *Hotomannus quest.*
Illust. 25. Plutarch. in vitâ Catonis
Uticensis. Bodinus tamen illud Plu-
 tarchi censurâ dignum putat, Metho-
 dus Hist. cap. 4. Quod in Catone Uti-
 censi, inquit, mutuam dare uxorem
 apud Romanos licuisse tradit, idque
 fecisse Catonem erga Hortensium, ut
 ex Martiâ Catonis nobili & fœcunda
 matrona liberos susciperet, vix addu-
 ci

ci possum ut credam; præsertim cum ex Romuli lege de Adulteriis, & more veterum, quem Tiberius revocavit, agnati Adulteras uxores pro arbitratu coërcerent. Plura tamen passim extant hac in re concubinatus exempla. Nam & Plutarchus in Solone, Solonis ejusdem legis meminit, qua uxori permittebatur, si vir ad rem veneream minus idoneus esset, mariti propinguos admittere; ita, ut non cum omnibus coiret, sed ex mariti necessariis unum sibi deligeret, ne alienum esset, quod nasceretur. Idem auctor ex Lege Lycurgi licuisse scribit Seniori viro uxori juveni probum & honestum adolescentem admiscere, & ubi eam generoso semine complèsset, suum ipsorum, quod natum esset, efficere.

In Christiana Ecclesia prohibetur.

Has vero his casibus commistiones etsi fortean nec naturam ipsam (quæ
ejus

54 *Concub. propter defect. prolis*
ejus jam est corruptela) nec Leges ubi-
que populares vetuisse, probari pos-
sit, sanctiortamen & ab omni spurci-
tiei suspicione & vicinitate purissima
Christiana religio à Christiano con-
jugio longe semotas voluit. Idque
tam propter fidem datam, quam pro-
pter sanctissimum in conjugio Chri-
stiano mysterium, lib. igitur quinto,
cap. XII. contra Julianum Pelagianum
contendit Augustinus, asserentem
scil. Josepho nullo modo cum Maria
fuisse conjugium, quia defuit concu-
bitus atque advertit, *prater fidem, quam
sibi debent conjuges, ne fiant adulteria,
& prolem cujus generanda causâ sexus
uterque miscendus est; tertium bonum
esse, quod conjugibus adesse debet, ma-
ximè pertinentibus ad populum Dei.*
Hoc, inquit, mihi visum est esse aliquod
Sacramentum, ne divortium fiat ab ea
conjuge, qua non potest parere. Vel si-
cuti fecisse Cato perhibetur, ne ab eo
viro, qui plures non vult suscipere liberos,
alteri fatanda tradatur. Piè

Piè igitur cavit Ecclesia, ne omninò
ñti contingerent casus, quibus satisfac-
ri sine sublato nuptiarum sine aut adul-
terii flagitio non possit. Idque du-
plici ratione, primo sanctissimâ & se-
verâ obtestatione coram Deo, ut à ma-
trimonio celebrando prorsus desistant,
si se notabili conjugii impedimento
laborare cognoscant. Deinde, sani-
ciendo, conjunctiones contra obte-
stationem factas irritas esse, nec nu-
ptias inde consistere. Constitutiones
autem in reformatis Angliæ legi-
bus Ecclesiasticis hujusmodi erant.
Tit. de matrimonio. cap. 7. saltem
designatæ.

*Quorum natura perenni aliquâ clade
sic extenuata est, ut prorsus Veneris
participes esse non possint, & conjugem
habeat; quanquam consensus mutus
extiterit, & omni reliquâ ceremoniâ
matrimoniam fuerit progressum, tamen
eorum in hujusmodi conjunctione ma-
trimonium subesse non possit: destituti-*

56 *Frigid. Iure Can. impedit Matr.*
tur enim altera persona beneficio susci-
pienda prolis, & etiam usu conjugij caret.
Verum si nota sit utrique perversitas hæc
corporis, & tamen mutuus perduret de
matrimonio consensus, nuptia procedant:
quoniam volentibus non potest fieri
injuria.

Par est ratio corporum maleficis ar-
tibus excantatorum & overyatorum,
in quibus quoniam fructus nuptiarum
völlitur, ipsas quoque nuptias detrahi
necesse est. Præterea matrimonium
dissolvetur, si uni persona de alterâ non
constiterit, vel qua fuerit, vel quâ con-
ditione fuerit. Conditionem autem
hoc loco capimus vel pro libertatis sta-
tu, vel servitutis.

Quibus compilatis saltem & pro-
positis, nondum sufficienti auto-
ritate firmatis, constitutionibus mul-
torum Pontificum responsa & Jus Ca-
nonicum in omnibus, quantum com-
peri, consentit, ut videre est, Decret.
Greg. lib. 4. Tit. 15. de frigidis, male-
ficiatis & impotentiâ. Quod

Quod jus Canonicum in Regno Anglia non penitus sit sublatum, sed sub limitatione saltem aliquali vim legis adhuc obtineat.

Animadvertendum autem est, idque in omni hac dissertatione, quoties juris Pontificii mentio fit, non quasi historiam solummodò narrans id facio, sed quod censeam, auctoritatem ejus præteriri non debere; cùm firma ea adhuc est rata in omnibus sub Imperio Britannico sit, quatenus Leges Canonicae, legibus statutis & consuetudinibus hujus regni non repugnant, nec sunt contrariae; nec Regali D. Regis prærogativæ officiant: quod ne paradoxum, nimis cuiquam videatur, rem paucis aperiam. Postquam jurisdictionis Papalis Tyrannidi, nuntium remisisset, Henricus Octavus, summum Parliamenti Concilium, Anno 25. Henr. Octavi, Westmonasterii habi-

tum legum Ecclesiasticarum reformationi manum admovendam censuit hac ratione, quod constitutiones quædam Canonice tunc obtinebant, Regis Prærogativæ derogantes; statutis regni contrariæ, & regis majestatis subditis onerosæ, placuit igitur senatui, ut ex autoritate & voluntate Regis XXXII, deputarentur personæ (sedecim Clerici totidemque seculares) qui leges Canonicas, constitutiones Synodales & Provinciales, perlegerent, fideli scrutinio examinarent, saluberrimas quasque & utilissimas decernerent, & in unum corpus compilarent; quæ Regio insuper assensu sub magni Sigilli Testimonio confirmatæ obligationem parerent, & vim legum obtinerent, Pulton. 25. Hen. 8. cap. 19. v. 35. Hen. 8. v. 16. 3. & 4. Edw. 6. v. 11. Ne tamen omni hoc temporis intervallo Ecclesiasticis legibus regnum prorsus destitueretur, autoritate ejusdem Parlamenti cautum erat: *Quod*
Liges

*Leges, Canonicae constitutiones, ordina-
tiones, & Synodales (ut loquuntur) Pro-
vinciales, que tunc erant constituta,
& legibus, statutis seu consuetudinibus
regni non repugnabant neque adver-
sabantur, nec regali regis prerogativa
quidquam derogabant, in usu continuo
& vigore obtinerent, eousque, donec
completa Legum Ecclesiasticarum re-
formatione, à prædictis XXXII. perso-
nis, aut majori eorundem parte, aliud
statueretur contrarium aut diversum.
Pulton. 25. Hen. 8. cap. 19. ita interim-
sit, ut neque adhuc usque diem viri
prædicti XXXII, Regis Commissarii
opus perfecerint, nec talis aliqua legum
reformatio autoritate Henrici 8. aut
Edwardi sexti (cui etiam legum feren-
darum per XXXII, Commissarios sub
iisdem conditionibus potestas à Par-
liamento est delata) post examinatio-
nem & approbationem dictorum com-
missariorum, sub magno sigillo con-
firmata sit, aut in locum veterum Ca-*

nonum substituta. Sequitur igitur, cum intervallum nondum cessaverit, constitutiones hasce veteres Canonicas, adhuc suum obtinere vigorem hac saltem limitatione restrictas, *quatenus scil. regis prerogativa nihil detrahunt & legibus, statutis, & consuetudinibus regni non adversantur*: si autem quicquam contra easdem admittatur potestas coercitionis in iudice Ecclesiastico ponitur: hæc quippe potestas à iudice Ecclesiastico, suffragiis Senatus Parliamenti Anno 17. Caroli primi sublata, novella constitutione præsentis Parliamenti, Anno 13. Caroli 2. (quem diu regnorum suorum commodo tueatur, & semper prospere Deus) justissima sanctione Ecclesie modò re-
stituitur.

CAPUT III.
DE FORNICATIO-
NE.

ARTIC. I.

Quid per vocem *πορνεία* signifi-
ficetur.

Proximum, ad quod jam explican-
dum devenimus, vitium, Græcè
πορνεία dicitur, latinè fornicatio: vox
utraque ampli & varii sensus. Apud
LXX, & sæpiùs in N. T. *πορνεία* pro
Adulterio usurpatur, ut Matth. 5. v. 32.
& 19. 9. Per *πορνείαν* enim uxoris in
maritum peccatum, illic satis apertè
indicatur; & apud Syracidem, 23. v. 23.
de muliere, quæ virum reliquit, dictum
est, quod *ὡς πορνεία ἐμοιχεύθη*. Ita
etiam spirituali adulterio, Fornicatio-
nis vocabulum plerumque tribuitur.
Postquam enim (ut phrasi sacrâ utar)
expanderat Deus alam vestis super po-
pulum

pulum Judaicum, conveneratque in conjugale fœdus, Ezech. 16. vers. 8. ἐξεπόμευσεν ἡ ἐκείνη ἐξέρχεσθαι πορνείαν, πορνεία καὶ οἰκήματα πορνικὰ ἰδοὺ οἰκοδομῆσθαι. Spirituale autem illud dici meruit adulterium (si strictiori sensu intelligenda sint vocabula) potius quàm fornicatio, cum Deo maritatus nuptisque à Propheta supponatur populus, qui turpiter in Deum peccavit. Aholah, & Aholiba, Samaria, & Jerusalem, nupta erant & pepererunt Deo filios & filias, at per integrum, cap. 23. fornicatione se polluisse postulantur.

Pro incestu etiam legitur I. Cor. 5, 1. ἀκρίβεται ἐν ὑμῖν πορνεία, quænam autem erat illa fornicatio? interfuit eis scilicet aliquis, qui uxorem patris duxerat.

Apud profanos vix extat vox fornicatio latinè, aut græcè πορνεία. Generaliter autem πόρνος vocabatur mas, & πόρνη, fœmina, quæ corpus suum ven-

vendidit ; derivatur à πέρνημι vendo : hoc animadvertit Zenophon lib. 1. Apomnem. pag. 426. Την ὄραν εἶον μὲν τις δεγυρίω πωλῆ τῷ Βελομένω, πέρνην αὐτὸν δοτοβαλῆσι, unde Sophistas πέρνας, quod non nisi mercede conducti sapientiam docerent, comparat. Fornicari etiam eadem latitudine qua meretricari, accipi à latinis plerumque solet. Meretrix autem à merendo dicitur : elocat enim corporis sui usum, ut mercedem, quam mereri dicitur, accipiat.

Rahab an lupinar an cauponam exercuerit.

Scio tamen viros doctissimos non deesse, qui candidius vocem πέρνη & honestiori sensu velint accipi, quasi idem aliquando significet, quod cauponaria, seu Oenopolii, aut Diversorii (in quo hospitantur viatores) Domina, quæque res peregrè proficiscen-
tibus necessarias pretio vendit. Hoc
autem

autem præcipuè faciunt, ut *Rahabam*, quæ semper ferè in Scripturis honorificè celebratur, quæque *Iacobi cap. 2. v. 25.* ex bonis operibus suis justificari dicitur, à meretricio quæstu & turpitudinis nota liberent. Atque horum sanè interpretationi aliquatenus patrocinari videtur Chaldaica Paraphrasis, quæ ubique in Veteri Testamento, ubi רַחַב Heb. apud LXX. πόρνη redditur, idem vocabulum per vocem *cauponaria* interpretata est, ut *Ios. 6. v. 17. 22. 25. & 2. 1.* Atque Arabica non minus; qua venditrix dicitur, quod græcè πόρνη redditur. An verò cauponaria fuerit Rahab, an una è meretricum numero propriè sic dictarum, quæ scribis & Pharisæis, in recto ad cælum cursu, præiverunt, non hujus loci aut temporis est pluribus disputare.

ARTIC. 2.

De Fornicationis definitione,
 Definiri non ineptè possit Fornica-
 tio,

tio, illicita veneris species, qua ad mulierem acceditur sui juris existentem, non maritatum, nedum sub parentum potestate, unde turpis fit, sed sine vi, concubitus; Ubi enim absque iustis nuptiis concubitus, qualicunque cum muliere sit, si conjugio subsit peccans, adulterium, si parentum potestati, stuprum, sin vis adsit, raptus dicitur, se-cus nuda tantum & simplex dicitur fornicatio: nomine à fornicibus dedu-cto, ubi meretrices, submœniana (ut vocat Martialis) uxores, prostare, & corporis usuram solebant vendere.

ARTIC. 3.

Quomodo jure coërceatur fornicatio, obiter item, de pœnis arbitrarïis, pecunia-riis, & commutationibus.

Ex sententia Bartholi dicit Bartho-
linus, *Inst. juris Can. lib. 4. tit. 8. in
annotatis ad §. finalem*, Jure civili for-
nicationem esse impunibilem. *Bart.
in l. verum ff. de furtis, & in l. 3. ff. de
con-*

condictione ob turpem causam ; verùm fortasse quis rectius pœnam fornicationi jure civili non certam , quam nullam , irrogari dixerit. Ait enim Ulpianus ff. de ritu nupt. l. palam 43. §. 4, 5. Non solum ea , qua corpore questum facit , verum ea , qua fecit quoque , etsi facere desit , lege notatur : neque enim aboleretur turpitudine , qua postea intermissa est : & §. 5. Non est ignoscendum ei , qua obtentu paupertatis turpissimam vitam elegit. Et l. 39. ff. de furtis respondet idem Ulpianus quòd , qui suppressit scortum libidinis causâ , lege Fabiâ , vel de vi , non tenetur : hic enim turpius facit , quam , qui surripit. Unde arguunt Jcti fornicationem juris censurâ vi & furto turpius censerî crimen ; quàm comparisonem ex Imperatoris ipsius referipto defendunt , qui novella 14. postquam rescripserat , quod Lenones à Prætoribus ad ultima supplicia trahi deberent hanc constitutionis suæ rationem

rem

nemattextuit. *Quia*, inquit, *si* Praetores pecuniariorum furtorum & latrociniorum emendatores elegimus, quomodo non multò magis castitatis furtum & latrocinium eos coercere permittimus? Et commissarii Regis Edoardi, constitutionibus Ecclesiasticis reformandis deputati, æquum statuebant, eos, qui pudicitiae Theaurum aliis detrahunt (omnibus reliquis opibus & copiis pretiosiore) in graviores poenas incidere, quàm fures, quorum in rebus externis peccat improbitas, *Tit. de matrimonio, cap. 3.*

Causa, cur pœnitentia & pœna Ecclesiastica arbitraria magna ex parte sint relicta.

In Jure Canonico sive Ecclesiastico, fornicationis pœna est arbitraria. Ita Inst. juris can. lib. 4. tit. 8. de adultteriis & aliis conjunctionibus illicitis: *Si quis*, inquit, *Lancelotus*, *cum muliere soluta, vel impudica, simpliciter for-*

fornicatus fuerit , tàm pœnitentia modus , quàm etiam alia pœna , in iudicis potissimum reponetur arbitrio ; qui ex qualitatibus variis , majorem aut minorem pœnam statuet. Atque hic omnes , quæ circa fornicationem contingere possint circumstantiæ , pensari solent ; præcipuè autem variæ conditiones & dignitates delinquentium. Locupletiores multò ære lunt, viliores , quibus æs non suppetit , gravius puniantur , lunt in corpore. *Minima a. pœna corporalis* (juxta regulam canonicam) *major est quavis pœnâ pecuniariâ.* Causa , cur pœnitentiæ & pœnæ Ecclesiasticæ in arbitrio sacerdotis & ordinarii positæ sint , ut personarum diversæ conditionis intuitu , in alias mitiores mutarentur , hæc alicubi inter rescripta Pontificia recensetur causa ; quod Duces , Marchiones Comites , Vicecomites , Præfeti militum , multique alii , qui illustri & spectabili officio sunt constituti , pœnitent-

tentiis ordinariis (puta septennali) 33. q. 2. c. *hoc ipsum Lindw. de purg. can. cap. Item licet in v. adulterio.* Pro quolibet peccato mortali, non possint subesse, nisi à statu & dignitate suâ, & officiorum suorum curâ, interim dimoveantur: Unde graves, periculosa, turbulentæque fierent, in regnis omnibus, mutationes. Viles autem personæ pro lubitu acerrimis subji-ciuntur suppliciis; commentariensis enim morte dignus est, & qui meretricem suo carceri inclusam cognovit, etiam sine vi, ut placuit Joanni Fabro, *in §. item lex. de publ. iud.* cùm tamen communiter, ut infra ostendimus, etiamsi quis rapuerit meretricem, vimque ei intulerit, Raptus, propter vilitatem compressæ, jure non puniatur.

Cùm igitur propter honorationum coërcitionem, commutationes pœnitarum atque pœnitentiæ arbitrarie fiat, non tantùm propter fornicationis,

nis, sed aliorum etiam delictorum coercitionem) introductæ; dubitatum aliquandiu est, an pœnæ corporales possint in pecuniarias commutari? An pecuniariæ possint à iudice Ecclesiastico infligi? An denique iudex ordinarius multas hæc sive emendas (ut vocant) possit in suum usum convertere?

An pœna pecuniaria ab Ecclesiastico infligi possit?

In prioribus nonnulli sunt, qui opinabantur, quod iudici Ecclesiastico spiritualis solum & corporalis castigatio competat, nec esse de jure communi, sed potius ex speciali consuetudine, quod pœnæ pecuniariæ irrogentur; *Lyndwood. Provincial. lib. 3. de immunit. Eccles. cap. Accidit in verb. licet.*

Et an corporalis possit in pecuniariam commutari?

Alibi tamen has summam conficit controversiæ **Conclusiones** I. quod,
ubi

ubi pœna pecuniaria in jure statuta est, ibi eam infligere potest is, qui de ipso delicto potest cognoscere. 2. Ubi pœna spiritualis vel corporalis limitata est, tunc illa non mutanda est, nisi per eum, qui potest super eo, pro quo infligitur, dispensare. 3. Si nulla pœna limitata est, ut in hac admiffæ fornicationis specie, tunc, ad arbitrium judicis, potest infligi una vel alia pœna etiam pecuniaria. 4. Quod, ubi non competit facultas Archidiacono, commutandi pœnitentias, ut imponendi peccantibus, ex arbitrio, pœnas, & jure communi; possit tamen eidem ex consuetudine præscripta hæc facultas competere. *Lyndwodus. De officio Archidiaconi, cap. eisdem in verb. pœna Canonica.*

An judex mulctas pecuniarias possit in suum usum convertere?

In ultimâ quæstione ex communi Canonico jure emendas sibi retinere, aut

aut in suum usum convertere, prohibetur ordinarius: in pias enim causas, propter redemptiones captivorum, Eleemosinas, ædificationes Ecclesiarum, & similes, sunt erogandæ. Jubet Innocentius Prælatos, in impositione pœnæ, cavere à quæstu pecuniæ & subditorum gravamine. *Extra de pœnis, cap. Presbyteri 13. ad finem.* Et præclara est Joannis Stratfordii constitutio in Provinciali Lyndwoodi, lib. 3. de censibus & procurationibus cap. quamvis lex naturæ. §. Item quia. Quam etiam nunc transcribere non gravabor. *Quia visitantes Archidiaconi & alii Ordinarij tam in Ecclesiis, quam ornamentis earum, & cæmeteriorum clausuris, mansorumque domibus, reperientes defectus, ipsos sub pecuniariis pœnis præcipiunt reparari: & à non parentibus extorquent pœnas hujusmodi, quibus dicti defectus debite poterunt emendari: inde suas bursas cum jacturâ pauperum, his die-*
bus

bus oppressorum, insolite nequiter impinguentes: igitur ne propter tales exactiones pœnales, adversus Archidiaconos, & alios ordinarios & eorum ministros, detur occasio malignandi, nec Ecclesiasticos viros deceat quæstibus inhonestis & pœnalibus anhelare, vel ditari: statuimus, quod pœna hujusmodi, quoties exacta fuerint, in reparationem convertantur hujusmodi defectuum repertorum, sub pœna suspensionis ab Officio: quam contra præmissa, sibi ipsis pœnas hujusmodi applicantes, donec sic percepta, ad reparationem dictorum defectuum cum effectu assignent, incurtere decernimus ipso facto: & notat Lyndwoodus, quod iudex non debeat levare pecuniam ex avaritia fomite, quod intelligitur fieri, cum sibi retinet: nisi forte, ubi statutum est.

Aliquibus enim in casibus, ut ordinarius multas hæc in suos usus converteret, canon permisit atque usu est receptum: ita in Decretalib.

D Gre-

Gregor. lib. 5. Tit. de pœnis, cap. 2. Presbyteri interfecti compositio, ex Concilii Triburiensis decreto, Episcopo solvitur, cujus medietatem in sui ipsius Eleemosynam conservare, alteram partem utilitatibus Ecclesiæ, cui præest, debet dispertire. Et si Archidiacono aliter non sufficit, unde debitè & competenter vivat, potest pœnam pecuniariam in suos usus convertere. Ita Lyndwoodus, *de Officio Archidiaconi cap. Archidiaconi in verb. sub pœnâ.*

De incommodis, quæ ex commutationibus & pecuniarum exactione & in suos usus conversione, judicio Ecclesiastico.

Quantum autem mali, quos motus & tumultus in Ecclesiasticos abusus commutationum, & avaritia plerumq; commissariorum, & vera (aut imputata saltem) pœnæ pecuniariæ exactio,

actio, in regnis hisce concitarint, veteres & novæ testantur historiz. Quæritur in constitutionibus à se factis Stratfordius Episcopus Cantuariensis, quod magnates & potentates seculares viros Ecclesiasticos pœnitentias pecuniarias imponentes, & pro pœnitentiis corporalibus redemptiones pecuniarias imponentes, de & super extorsionibus excessivis indictare solebant, sicque indictatos, illaqueare & incarcerare, & super his in foro seculari eos sibi respondere compellebant, per breviam regia & processum judicum secularium, quibus, multas pecuniarias, ea occasione, in dicto foro seculari imponi procurabant. His ex causis etiam, concursus fiebant cum turmis & strepitu ad judicia Ecclesiastica, iudices, litigantesque terrere solebant, quo Ecclesiastica confundebatur jurisdictio, & officium prelatorum opprobriose suspendebatur. v. Provinc. Lyndwoodi, lib. 3. Tit. de immunit. Eccles. cap. accidit

novitate. Quin & ipse Pontifex Romanus talem in Archidiaconatu Episcopatus Conventrensis, malæ consuetudinis corruptelam, redarguit & Cantuarensi Archiepiscopo rescripto mandat, ut Archidiaconis prædicti Episcopatus, *districtè interdicit, ne, in corrigendis excessibus à Clericis & Laicis, pecuniariam pœnam exigant, aut pro annuâ exactione pecunia, personas suspendant, Ecclesiis interdiciant, aut alia agant, qua ex radice cupiditatis & avaritiæ, prodire videantur.* Decret. Greg. lib. 5. Tit. 37. de pœnis cap. 3.

Ecclesia ad hæc scandala præcauenda, Anglicana, providentia.

Taceo recentes historias, & laudo potius eximiam, hac in re Ecclesiæ Anglicanæ providentiam & cautelam, quæ, ut cessarent aliquando hujusmodi querelæ, omnem, ex commutationibus extorsionis pecuniarum occasi-
nem,

circa commutationes Provident. 77

nem, præcludere studuit. In Synodo inchoata Londini 3. Aprilis 1571. præfidente Matthæo Archiepiscopo Cantuarenfi his verbis cautum est: *commutationem injunctæ pœnitentiæ, nec Cancellarius faciet, nec Archidiaconus, nec Officialis, nec commissarius. Ea potestas multis gravibus de causis Episcopo soli reservabitur, aut, si quent alium Episcopus, ad eum usum specialitè mandato designabit, v. lib. quorundam Canonum. Tit. Cancellarii, commissarii, Official.*

In Synodo autem totius Provinciæ Cantuarenfis, 1584. & in altera Synodo, 1597. (quarum utraque, constitutiones suas autoritate etiam regia sec. Parliamenti statutum, ratas habuit,) his verbis statuitur. *Ne qua fiat post-hac solennis pœnitentiæ commutatio, nisi rarioribus gravioribusque de causis, atque aded, cum ipsi Episcopo constiterit, eam esse, ad reum reconciliandum, & reformandum, sanio-rem & tu-*

tiorem rationem. Deinde, quod multa illa pecuniaria, vel in relevamen pauperum ejusdem parochia, vel in alios pios usus erogetur: idque Ecclesie fideliter approbetur & innotescat. C. de moderanda solennis poenitentiae commutatione: Quin & Episcopi cautiores, ut omnem commissariis, & officialibus, & Cancellariis, hujusmodi avaritiae intercludant ansam, officialitate, aut concellariatu adhuc vacante antequam commissionem obfignent, cum caeteris fructibus & emolumentis uti & frui propter officium concedunt, veterem, si qua talis est percipiendis ex commutationibus commodis consuetudinem, specialiter excipiunt, atque ei exercendae interdiciunt. Et, quod poenas attinet, commissariorum his constitutionibus & conditionibus non parentium in Synodis superius memoratis annorum, 1584. & 1597. cautum est, ut, quicumque absque Episcopi Diocesani notitia poenitentiam

com-

commutaverit, aut pecuniam ratione commutationis hujusmodi, solutam, in alios quam pros usus converterit, is ab executione officii sui, per eundem Dio- cesanum, per tres integros menses sus- pendatur.

ARTIC. 4.

De merito Fornicationis, ubi rationes explicantur, cur inhonesta, & societatum humanarum felicitati ini- mica, judicari ea debeat?

In pœnis delicti hujus explicandis, & quas ad ejusdem coërcitionem, or- dinarii justè possint ex arbitrio pœnas imponere, singulatim expendendo ni- mius fui: aliquantum etiam fortasse digressus sum. Nunc ad meritum Fornicationis æstimandum redimus: quod ut melius innotescat, perinde faciendum duximus, atque prius feci- mus in capite de Adulterii dignitate & congruente pœnâ. Eadem quippe

postulabimus concedi, naturæ insita principia, de *σφραγῆς* in (g) in prolem, & naturali affectu, quo ducti, à nobis natis, omni ratione atque opera studeamus benefacere; de (b) innocentia ad innocentes extendenda: (i) de amore nostri, quo fit, ut conservationi nostræ & felicitati promovendæ, studeamus.

Secundò postulabimus etiam, ut in capite superiori, notiones istas non sine finis intuitu insitas fuisse, & justam esse atque humani generis interesse, ne illi evaderent impunes, qui scelera quæcunque, contra insitas hæc naturæ notiones student perpetrare.

Ex quibus positis & concessis, etiam naturæ lumine damnatam censemus fornicationem: imò in regnis, præsertim ubi ex nuptiis lege stabilitis, castitati cautum est, non simplici ratio-

(g) §. 3.

(b) cap. cod. §. 2.

(i) cap. cod. §. 4.

prohibita Fornicationis. Et

tione perducti, genus non turpissimi tantum, sed & injuriosissimi coitus, existimamus.

*Arg. ex incommodo respectu pro-
lis & σπυγῶν incuria.*

Imprimis enim non felicitas solum, sed quod altius surgit, & ipsi innocentia adversatur, ipsa prolis nascendæ vita, in præ grande discrimen ducitur, quo nihil districtius, naturali de Φιλοπικνία placito, repugnat. Prolem quippe Quæstuariaz non curant meretrices, imò ne ea molesta sit, aut turpis aliquandiu lucelli occasiones tollat, præcludatque, omni arte evitantur, ut sua semper fruantur ἀπικνία. Quoties hujusmodi lupas pro communi foro judiciali vidimus capitis peragi reas, quod vitam infantibus abstulerint, imò quod cloacis eos suffocaverint? quod crebro sunt reperti, mortui vel saltem casui expositi, ἐφημέριοι unius homines dieculæ? Sin cogat hoc

affectus fortior naturalis, ut velit mulier pro viribus, quam poterit optimè prolem suam enutrire, atque educare operam, quam possit, eam præstare credimus; Sed potest solùm muliebrem. Huic deest Sexuivis, facultas, & peritia, ne prolem ita liberaliter educet, quin, ut multo feliciores sint futuri, quibus instituendis & solertia providentiaque patris, & amore naturali suffulta, mascula opitulatur industria: quin &, si nulla esset sexus eminentia, nulla in homine, virtutis prærogativa, at vis unita fortior, dicimusque in veteribus juxta atque recentibus proverbiiis, *ἕνα πρὸ δύο*. Plus videre oculos, quàm oculum. Dilucidius hac in re Aquinatis videtur argumentum: 2a. 2æ. qu. 154. Art. 2. Conclus. *Fornicatio*, inquit, *simplex importat in ordinationem, qua vergit in nocumentum vite, ejus qui ex tali concubitu est nasciturus; videmus enim in omnibus animalibus, in quibus ad*

edu-

educationem proles requiritur cura maris & femina, quod in eis non est vagus concubitus, sed maris ad certam foemina, unam vel plures, est restrictio; si- cut patet in omnibus avibus. Socus au- tem est in animalibus, quibus sola fo- mina sufficit ad educationem foetus. In quibus est vagus concubitus, ut patet in canibus & hujusmodi aliis anima- libus. Manifestum est autem, quod ad educationem hominis, non solum re- quiratur cura matris à qua nutritur, sed multò magis etiam patris, à quo est instruendus & defendendus, & in bonis tam exterioribus, quam interiori- bus promovendus. Et inde est, quod naturaliter est maribus in specie huma- na sollicitudo de certitudine proles, quia eis imminet educatio proles. Hac au- tem certitudo tolleretur, si esset vagus concubitus. Et Rab. Moses more Neuochim, pag. 3. cap. 49. Hac, in- quit, de causa prohibita sunt scorta, quia per eorum licentiam familia destruun-

zur & confunduntur, natiq̄ue illorum pro alienis habentur omnibus hominibus, ita, ut nullos ipsimet sibi cognatos sciant, neque ex propinguis eorum ulli ipsos velint agnoscere. Quid verò pejus tùm ipsis tùm parentibus eorum possit accidere? Sic Rab. Moses.

Responsio objectus.

Et si objiciatur, caveri posse, ut publicis sumptibus educentur instruanturque vulgò nati, ut apud Spartanos aliquando, & Persas fiebat, imprimis respondeo, hanc considerationem tunc solùm opportunam esse, cum formanda esset Respublica, tùm enim si alia ratiõne, æquè feliciter possit, innocentia, justitia, paci civium, conuli, atque per nuptiales contractus, prolis item perinde felicitati & corporum sanitati æquè provideri, consilio fortean opus esset. In Respublica autem constitutâ nisi majora comperiantur ex nuptiis incommoda, quàm ex promiscua Veneris usu, æquum

æquum est, quemque, jure gentis suæ, quod quasi communis est contractus, contentum esse: verum enim verò si publicis sumptibus educentur liberi vulgò nati, ab iis educentur necesse est, quibus nullo affectus naturalis nexu, colligantur, à Mercenariis, qui ad pretium participandum, non ad exequenda paternæ dilectionis officia, in isto versantur opere, & munere funguntur, sibi quidem gravi & necessario, quod parentibus natura fecit (quandocumque suppleatur licet operis impendio) dulce & voluptuarium.

Confusionis denique liberorum, præter alia, quæ statim recensēbimus incommoda, nullum excogitari possit, (si promiscua sit Venus) remedium, & deessent perinde liberi, qui à parentibus propriis possint diligi, & σοφῶν nobis à natura, insitarum, usus redderetur frustraneus. Illa denique, cujus meminit Aquinas, quæ naturaliter maribus in specie humana inest sol-

sollicitudo de certitudine prolis, nullum prorsus sibi remedium in hujusmodi Politis inveniret. Quæ quidem tanta est, ut non desint generosissimi etiam viri, qui falsi sunt, se, post multos annos in illicitæ veneris præliis & amoribus elapsos, sibi tandem, & sollicitudini de futura sobole, non potuisse aliâ ratione, quàm ex justo conjugio, satisfacere. Sed hæc, de sollicitudine propter defectum aut confusionem liberorum, ad tertium argumentum propius videntur pertinere.

Arg. 2. ex noxa inde innocentibus solita contingere.

3. Ex hoc coitu innocentes, quod innocentia nulla ratione permiserit, contra naturalis justitiæ dictamina lædi posse & solere, res ipsa ostendit; Personæ autem, quibus crebrius inde detrimentum accidit, sunt, personæ ipsæ peccantes, atque inter eas inprimis vitiata mulier, & nascendus insuper ex fornicatione foetus, præsertim, ubi

ubi severius in hoc vitium animadver-
titur. Si enim meretrix sit, cum qua
hujusmodi turpitudinis actus admit-
titur, (quales sunt, qui venalem pudri-
citiã habent, & prostrati pudoris
quæstum faciunt;) tam fanè perma-
gnum est de infante periculum. Sin
fortè virgo prius, & honesta fuerit,
stupro affine est delictum, nec solùm
periclitabitur infantis vita (ut scor-
tationis inde evitetur infamia) sed
etiam virgini ipsi, damnosum est fu-
turum, quod quis illi hoc persua-
ferit. Minoris enim apud omnes gen-
tes æstimatur, quod spem nuptiarum
attinet, cui læsa est pudicitia. Quo-
tusquisque est eorum, qui ambiunt
sponsalia, qui sciens corruptam duxe-
rit? Hinc natæ leges, quibus cavetur,
ut satisfactio fiat corruptis, propter
dammum, ex illicitò concubitu, eis
illatam. *Si quis pellexerit virginem,
qua non est desponsata, & cubuerit cum
ea, omninò constituens ei dotem, acci-
piat*

piat eam in uxorem : si plane venit Pater ejusdem dare illi , pecuniam pendito , prout est dos virginum. Exod. 22. v. 16. 17. Ita Hebræorum jussit *ευνομία*. Et ex jure gentium sic Grotius , qui virginem immittit vi aut fraude , tenetur rependere , quanti minoris ipsi valet spes nuptiarum , imò & ducere tenetur , si eâ promissione corporis usuram impetraverit. Grotius de jure belli lib. 2. cap. 17. & 15. Ex quibus patet commune esse judicium , per hujusmodi concubitum , damnum dari ; Nulla enim à quopiam fit , nulla unquam exigitur satisfactio , nisi pro damno dato. Leo Modena Rabbi Venetus in Historiâ Judæorum Moderna asserit , consuetudines Judæorum & leges exigere , ut , quicumque vi vel fraude immittit virginem , si patri res ac vitiatæ placuerit , cogant eum judices , eandem uxorem ducere , ita , ut nunquam liceat eam repudiare (quamvis alias apud eos non sit illicitum uxorem

rem remittere) idque ex præcepto, Deut. cap. 22. *ad finem*, *fin* non placuerint nuptiæ, cogitur vir tantum solvere, quantum ejus interfuit, non vitiari. Atque ita, quæ arte nullâ est reparabilis, dote tamen & numeratâ pecunia restitui censebatur pudicitia. Sed cum hi casus stupri delictum ferè designent (fere dixi, quia ad stupri delictum admittendum requiritur, ut virgo vitiata sub parentum curâ sit, & si secus fiat, simplex tantum fornicatio reputetur) capite insequenti, injuria, ex hac specie fornicationis oriunda, opportunius, Deo volente, declarabitur.

Quoniam autem *in Hypothesi* (k) supposui, non tantum contra innocentiam peccare, qui alios innocentes actu læserunt, sed eos etiam, qui autores erant, ut res eâ ponerentur lubricitate, ut damnum inde, innocentibus

(k) Hypoth. de officiis cap. 3. num. 15.
§. 6.

bus posset contingere, (quâ ratione pœna decem Aureorum in eum Jure Civili est constituta, qui ea parte, qua vulgò iter fieri solet, id positum aut suspensum habet, quod potest, si ceciderit, alicui nocere: Et damni dati æstimationem dare tenetur Dominus, qui Equum calcitrosam, aut bovem cornu petere solitum, illic alit, ubi transeuntes fortè lædere possit) Et quòd ea omnia, quæ ad injurias disponunt homines & præparant, etiamsi eas non semper statim inferant, ex jure naturæ (adeoque divini pariter humanaque sapientiâ) sint prohibita: Ex his, inquam, suppositis facillè arguitur Fornicationis in Repub. tolerationem haudquaquam cum innocentia studio, posse consistere. Sicut enim ubi nulla fixa sunt Dominia, nullæ stabilitæ rerum proprietates, quoties pluribus ejusdem rei, quæ pluribus simul communis esse nequit, cupiditas & desiderium nascitur, toties Duella & con-

ten-

tentiones simul oriuntur : Ita si tolleretur, quæ per nuptias constituitur personarum proprietas, omnisque fœmina in communi jaceret, adeoque omni pateret viro, tales inter homines credibile est de venere orituras esse dimicationes, & non incruentos concursus, quales inter plura altitium & quadrupedum genera, quales inter cervos taurosque aliquando videre est,

*Cum pretium pugnae toto nitidissima
campo*

Expetitur conjux.

Atq; hoc animadvertit sagacissimus ille Hebræorum Magister Maimonides : more Nevochim, Part. 3. c. 49. *Si scorta, inquit, essent permissa, sæpè uno & eadem tempore ad eandem mulierem plures viri fortè convenirent : inter quos necessario, dissensiones, pugnae, & per consequens etiam non rarò homicidia orirentur, ita, ut vel illi se invicem, vel ipsam meretricem occiderent ; sicut ex perpe-*

ENA

tus Experientia notum est. Cùm igitur Fornicationis seu coitus promiscui permissio, sit quasi initium discordiarum & Homicidii; cùm saluicivium, tranquillitati rerum, & perfectæ paci adversetur (quibus rebus, exceptâ futuræ vitæ immortalis spe & conscientiae gaudio, nihil magis cordato homini cordi esse debet, ejus usum cum studio innocentiae, non posse consistere, omnes consentient.

Gravissimique inferantur corpori humano morbi.

Sed gravissimos, qui humanis corporibus ex hac plerumque incontinentiae specie inferuntur, morbos penè præterieram. Horum præcipui sunt Gonorrhæa, & venerea lues; de quibus si ad hæc rostra consulendos è Medicinæ scholâ Professores citarem, atque ad eò Medicorum in suâ facultate sententias scrutarem, propositâ scil. quæstione hac medico-legali, *an Lupanaria, meretrices, coitusque pro-*
mi-

miscui usus aliquales hujusmodi morborum censei debeant causa? Vereor ne omninò isthoc absolvantur iudicio.

Aurelius Minadous de Virul. Vener. cap. 39. sic sentire se asserit, virulentiam luis venereæ ex fœdissimis impurissimarum meretricum uteris, imprimis in Indiâ erupisse: idque ea de causa opinatus est, quod nemo, qui purè vixerit, aut, qui cum purâ sit conversatus, hac lue corripitur, inde autem fœminas impurissimas redditas, quando variam seminum commistionem admiserunt. Sicut enim, inquit, unus cibus sano ventriculo sanitatis causa est, varietas verò ventriculum premit, & acidam, nidorosamque cruditatem parit, excrementaque passim egerit. Ita unicum semen uni utero tantùm familiare & sanum est, fœcunditatemq; promovet, contra multitudo & varietas seminum uterum ita afficit, ut prava imò pessima excrementa, sui corruptione, producat & ex sordida illâ substantiâ fiat expli-

*plicatu difficilis corruptio aut Putredo
 que excrementa tam venefica gignat.
 Nec origo solùm , sed & duratio hujus
 morbi iisdem vitiis debetur ; hanc enim
 propagationis ejus historiam Sennertus
 refert. Si , inquit , alicubi pestis
 gressari incipit omnes , quantum possunt,
 & licet , conversationem cum agris fu-
 giunt , omnemque suppellectilem infectam
 arersantur : At plurimi scientes & vo-
 lentes cum scortis rem habent , & lupa-
 naria publica meretricibus infectis ple-
 na ingrediuntur : Ideoq̄ , si ea diligentia
 & curiositas , qua in nonnullis locis , tem-
 pore pestilentie adhibetur , in infectis &
 suspectis à consortio aliorum excluden-
 dis , etiam in vagâ illa Venere coercen-
 dâ , adhiberetur , forsan & hic morbus
 quamvis contagiosus prorsus extirpari
 posset , Sennert. lib. 6. part. 4. cap.*

Inter causas Gonorrhææ præcipuas,
 recensent medici , facultatis retentri-
 cis imbecillitatem ; hanc autem ena-
 sci asserunt sæpius propter crebram
 fre-

frequentemque nimis & largam seminis profusionem, unde prodiga spirituum jactura fit, & mira vasorum seminalium laxitas, *Folliculi scil.* (ut Platerus reverendus in Gallenica Medicina senex refert) *semen continentis, in gyris suis & vasa semen continentia nimium ex frequenti coitu ampliantur, atque adeò laxantur, ut inde facile & levi occasione semen exeat, viasque etiam (quod ipsum Gonorrhææ malum est) sponte sua pertranseat.* Inde etiam fit, quod vesiculæ seminis crebro inanitæ magis aquoso aliquo humore, aut profluvio seroso (sanguineum taceo) quàm semine genuino repleantur: ex humore autem hoc ita irrigari ductus naturales, affirmant Medici, ut propter viarum lævorem & spirituum defectum Gonorrhæa fiat, V. Platerum de Spermaticarum Excretionum causis. D. Joëlem. lib. 7. pract. Sect. II. §. 3.

Vendunt igitur sanitatem improbae mulieres, quæ ex frequenti corporum suorum prostitutione vilem quæstum faciunt: viri autem, qui hæc lupanaria frequentant, etiam persoluto pretio, gravissimos sibi comparare atque emere videntur morbos; simulque corpus genuina vi spirituumque vigore, & crumenas ære suo à foedissimis meretricibus emungi sinunt, corporisque vitia ex turpissimo animi vitio sibi conciliari.

Quod ipse sui amor Fornicationis usum dissuasert.

Huc usque de incommodis, quæ proli contingunt; de injuriis personæ corruptæ; de conturbatione Reipub. & discordiis ex Fornicatione oriundis, differuimus: jam igitur dispiciamus, quis revera homini, qui libidini, hac in re indulget, promiscui hujusmodi coitus fructus, quis felicitatis provenus, cum ratione sperari possit.

Quod

Quod inde augeatur carnis concupiscentia.

Primum, quod sibi inde luxuriosi pollicentur, est, fore scil. ut ex frequenti hoc coitu juveniles tollantur atque extinguantur ad Venerem ardores; importuna inde intercيدات carnis concupiscentia. Quantum autem hac spe fallantur, ipsi luxuriosi consulendi sunt. Dicunt sanè, quoties liberè loqui volunt, (quod tamen ut plurimum serò post decoctam sibi rem familiarem fatentur) in cœlibatu ipso, constanti adhuc (conjugii & mortificationis remedia jam taceo) virginitatis Zonâ in summa, ab omni voluntaria immunditie, puritate, fallere hanc libidinem aut frænare, *atque ostros hosce & istas commotiones in istâ vitæ conditione facilius, quam ex crebris fornicationis actibus, se sedare posse.* Cujus satis admirandi, ut videtur, Phænomeni, hæc fortassis haud ineptè causa assignari poterit, quod, licet natura ipsa in

E

adul-

adultis aliqualem concitet libidinem, non tantam tamen, quin ex Veneris usu fiat auctior. Sicut enim ignoti nulla est cupido, ita secundum gradum & mensuram notitiæ, desiderii rei aliqujus jucundæ incrementum fit; quoque magis cognoscitur & sensum ferit, quod dulce, voluptuarium & secundum naturam est, eò magis concupisci solet: Clariores autem sunt notitiæ, quæ à sensu & experientiâ phantasiæ imprimuntur, præsertim cum naturalibus indiciis insuper sunt conjunctæ, quàm quæ per conceptus solùmmodo à natura haustos, aut nescio quas comparationes in animo sunt efformatæ. Quæcunque autem causa est, communi certè suffragio confirmatur hæc sententiâ, Mancipium concupiscentiæ factum esse, quisquis semel meretricis illecebris & incontinentiæ suæ succubuit. Meretrix enim & Lupanar Orco comparantur, ad quem facilis est & proclivis descensus.

Sed

Sed revocare gradus, superasque evadere ad auras

Hic labor, hoc opus est.

Atque hoc ipso argumento atque ænigmate sapientissimus utebatur, ex antiquo, Rex; ut filio sapientiæ, adversus molles sermones, verba butyracea, & leves hujusmodi Thaidum blanditias ceu Sirenum cantilenas, aures obturaret. *Consilium*, inquit, *custodiet te, & prudentia servabit te: ne à meretrice seu muliere extranea sis irretitus, quæ reliquit Ducem pubertatis suæ διδασκαλίαν νεότητος*, ut Græca versio (illud autem *ἡδὴν ἡγῶν* quisquis Cebetis Philosophiam amaverit, doctrinam à vitæ Genio acceptam transtulerit) & *pacti Dei sui est oblita; in ipsa mortis fovea* (ut interpretatur Targ.) *domus ejus & ad Rephaim manes sc. infernos, ejus fertur orbita, omnes qui ad eam ingrediuntur, nunquam inde revertentur, nec sursum rursus ad semitas vitæ possunt ascendere.* Prov. 8. v. 2. ad finem. Inò si

Maimonidem audiamus, tam medicæ artis, quàm Theologiæ suæ & sapientiæ in legibus Judaicis sitæ, peritissimum; magis concitatur ex fornicatione & incontinentiâ libido, quàm ex Veneris legitimæ in nuptis usu. *Nunquam enim, inquit, tam vehementer accenditur homo ad corpus illud, cui est assuetus, sicut accenditur ad corpora nova formis & proprietatibus discrepantia.* More Nevoch. Part. 3. cap. 49. adeò, ut hominis inconsiderati & ex-cordis sit, ardores suos isto velle extinguere remedio, cujus usu contrarium prorsus eveniet, magisque furenter exardescant.

Prolis etiam certitudo tollatur.

Quòd si desideria humana & cupi-dines expleri debeant, eâ ratione tentandum est iis satisfacere, quâ omnibus, quæ naturales sunt, aut saltem pluribus satisfiat. Verùm hominibus communiter non tantùm naturale pro-lificationis est, sed & certæ prolis de-siderium

siderium. Utrique per nuptias satisfit; Lupanaria, autem meretrices, atque artes fornicariæ omnem prorsus tollant distinctam, per multiplices seminum commistiones, prolis certitudinem, imò quamcunq; prolis generationem (ut superius monui) quantum possunt, impediunt; qui autem dolores atque inquietudines propter certæ prolis defectum sæpius hominibus exoriri soleant, supra differuimus. Imò tam crebræ sunt in prostibulis ganeisque fornicantium commistiones, tam frequentia Veneris exercitia, ut etiamsi cupiant, etiam non possint mulieres gravidari, aut viri prolem generare, idque propter nimiam seminis aquositatem à continuo coitu conciliatam; Vetus est verbum *πολυγαμία ποιεῖ ἀπικνίαν*, id est, frequens nimis Veneris usus (sive in multiplicatis conjugis sive extra conjugia sit, nihil interest) ne proles nascatur, impedit. Hoc igitur ipsum tam ad Poly-

giam contrahentes , quàm ad fornicantes frequentantes extendi potest , qui quamvis uxores sibi multiplicent *εὐτεκνία* & *πολυτεκνία*, quæ partes felicitatis ab *Aristotele* (k) censentur , eâ ipsâ ratione , ut plurimum destituuntur. Grande illud exemplum *πολυγαμίας* *Solomon*. Unicum tantum gnatum ex tantâ uxorum copiâ accipiebat, qui ipsi in regno succederet ; adeoque constat it, omnem hujusmodi nimium Veneris usum sive eum meretricibus sive cum conjugum multitudine , (consuetudo sit naturæ , de prole faciendâ,) instituto plurimum adversari.

Et turpis fama contrahatur.

Altera in regnis ubi nuptiæ in usu sunt, ex sui amore ratio est, cur à fornicationis usu puberes abstinere debeant. Quod ex incontinentiâ hac minuatur ubique sic delinquentis honor & æstigmatio ; non enim minus viro corrupti-penti , quàm mulieri corruptæ nuptiarum

(k) *Rhet. lib. I. cap. 5.*

rum dignitati suæ congruentium minuitur spes. Haud facile enim quis in eo (uxorato licet) speraverit futuram castitatem, & fœdera post conjugium rata, qui in coelibatu prius vixit impudicus.

*Summa cōsequētia in Fornicatione
reperitur.*

Cùm igitur, ut argumenta in compendium contraham, ipsis ferè ex fornicatione infantibus (reclamantibus licet in parente naturæ *supra*) vitæ sit periculum: Tot inde sint prognatae proli bonæ educationis, & beatæ vitæ impedimenta, infamia & de honestatio personarum, quibus læsa est pudicitia, exurgat; & tollatur ris, aut imminuatur saltem honestarum nuptiarum spes; cum Duella noxiæque contentiones, (quibus pax Reipubl. turbatur & homicidia non rarè fiunt) ex fornicationis usu sæpiùs orientur; cùm non extinguatur inde, sed exsuffletur potius atque accendatur carnalis

in luxuriosis ardor & concupiscentia, adeoque ferè immedicabile malum fiat; cum humanæ naturæ desiderata prolis certitudo cum coitus promiscui usu non consistat; cum ex frequenti lupanariorum coitu, ipsa proli-
 ficatio profus tollatur, turpis fama masculo etiam incontinenti & gravissimi corporis morbi inde contrahantur, & propage-
 tur contagium: nihil sanè publicæ honestati & communi commodo consul-
 tius esse possit, quàm ut tam gravi pœ-
 na scortatio omnis interdicta sit, ne
 omninò in Republ. admittatur; atque
 aded legis terror, ubi honestatis stu-
 dium minus prævalet, felicitatem pu-
 blicam, in qua singularis cujusque
 continetur utilitas, tueatur.

Et quamvis poni fortassis casus pos-
 sit, in quò tot injuriæ, ἀνομίαι, da-
 mna atque incommoda ex fornicatio-
 ne non semper promanent; cùm au-
 tem possint contingere & plerumque
 accidant, (prætereo quod aliqua sal-
 tem,

tem, si non tot, incommoda semper adhærebant) ratio est, ut generaliter prohibeatur, ne per istas casuum & distinctionum subtilitates vitium Reipubl. irrepat. Hoc censuit Aquinas 2a. 2æ. Quæst. 154. art. Cond. *Non obstat, inquit, si quis fornicando aliquam, cognoscens sufficienter provideat proli de educatione. Quia id, quod cadit sub legis determinatione judicatur secundum id, quod communiter accidit, & non secundum id, quod in aliquo casu potest accidere.* Quæ D. Thomæ sententia, ut in divinis legibus certam habet, ita in humanis præcipuè certissimam continet atque utilissimam veritatem. Non requiri scil. omnem legis apicem in omni possibili circumstantia, necessitatem habere naturalem, sed abundè ei sufficere, eamque rationi consentaneam esse, si plerumque & maxima ex parte commodum inde emergat, injuriæ protelentur, & nulla interim insequantur incom-

moda ; aut si quæ insequantur , minor tamen sint, quàm contraria sunt, quæcunque inde percepimus commoda. His enim in rebus pro conciliorum arbitratu, leges ab hominibus & pactio- nes fiunt , quibus subditi omnes simili- ter obedire & propter communem utilitatem & propter Deum , qui ad communem utilitatem promovendam nos obstrinxit, obligamur.

Verùm ipse Deus, qui , quid humani generis interfit , quid tranquillitati re- rum maximè conducatur , quid indigen- tium necessitatibus optimè subveniat, quid corporis sanitatem certissime con- servet , quid humanæ Naturæ desideriis plenissimè satisfaciat , semper habuit perspectissimum , pro bonitate & cle- mentiâ suâ hanc quæstionem in medio relinqui ulterius non permisit ; sed for- nicatione , quam perspexit Christianis suis aliter damnosam fore & nocitu- ram , sub severis gehennalis intermina- tionibus, per Christum ipsum & Apo- stolos

Nolos ipſius legatos aperte interdixit,
& juſtum matrimonium in juſtitia &
honestate coire volentibus conſuluit
& præcepit. Ei ſit Gloria & adoratio
in ſæculum, ſanè quò magis diſinarum
legum rationes contemplor, eò ma-
gis addueor, ut cum Rege Pſalmiſta
concinam, *omnium perfectionum ſivem
vidi, Tui autem, Domine, mandati per-
fectio ampla eſt nimis, Pf. 119.*

CAPUT IV.

DE STUPRO.

ARTIC. I.

De definitione Stupri.

ANtiquo ferè jure generaliori ſen-
ſu, Stupri vocabulo, uſi ſunt con-
ſulti: eò enim notabant omnem coi-
tum, qui lege vetabatur, vocibusque
pluribus turpitudinem aliquam inho-
neſtati coitus ſignificantibus promi-
ſcè

scuè ferme utebantur. Ita Modestinus, ff. de verbor. signif. 101. *Inter Stuprum, inquit, & Adulterium, hoc interesse quidam putant, quod Adulterium innuptam, Stuprum in viduam committatur; sed lex Julia de Adulteriis hoc verbo promiscuè utitur.*

Stuprum specialiter sic dictum apud Ictos definitur vitium, honesta persona, tum virgini, tum cuique alij innupta per coitum illicitum, illatum, l. 6. §. 1. l. Stuprum. ff. ad L. Juliam de Adult. l. 18. c. eod. Gædd. Comment. ad l. inter Stuprum 101. n. 6. 7. 9. de verb. sig.

Vel adhuc specialius secundum Aquinatis & Scholæ doctrinam defini-ri possit. *Coitus illiciti genus, quò actu Venereo virgo destoratur, sub curâ parentum existens, atque hoc sensu nec de corruptione viduarum, ne de usu concubinarum, nec de meretricum suppressione dicetur; Nam neque hæ sub parentum potestate esse, nec Φ rogæ sive*

sive stuprationem admittere posse facile supponuntur. Aquin. 222. q. 44. art. 6. Gregor. de valent. Tom. 3. disp. 9. q. 3. punct. 3. quibus non disconvenit illud Gelasii. *Stuprum proprie, inquit, est illicita defloratio, quando scil. non precedente conjugali pactione, utriusque voluntate, virgo corrumpitur; patre injuriam statim ad animum non revocante, quæ postrema verba distinguunt stuprum à fornicatione simplici cum virgine commissa, quia sub patris potestate supponitur stuprata, & à Raptu discernunt, quod propter corruptionem virginis nec ei ipsi nec Parenti inferatur vis. Videatur text. cap. illa lex 36. q. 1.*

ARTIC. 2.

De pœnis Stupro irrogatis.

In Jure Ebræorum judiciali circa pœnam stupri sic in *Ἰουδαία* rescripsit legislator, *Deut. cap. 22. v. 28. Si inveni-
erit vir puellam virginem, quæ non*
ba-

babet sponsum & concubuerit cum illa, & res ad iudicium venerit; dabit, qui dormivit cum illâ, Patri puella quinquaginta siclos argenti, & habebit eam uxorem, quia humiliavit eam, & si pater illam ei dare noluerit, dotabit: id est pecuniam pendet, prout est dos virginum, Exod. 22, 16. 17.

In Jure civili, ut tradit Imperator Inst. de publ. judiciis, lib. 4. d. 18. §. 4. *Legge Iuliâ de Adulteriis coërcendis*, stupri flagitium punitur, cum quis sine vi vel virginem vel viduam honestè viventem stupraverit. Pœnam autem eadem lex irrogat stupratoribus, si honesti sint, publicationem partis dimidia bonorum: si humiles, corporis coërcitionem cum relegatione. Atque sic punitur ex lege Julia: humilior scil. fustigatur & in exilium mittitur, honestior partis bonorum publicatione & relegatione ad certum tempus punitur. Aliter tamen veteri fiebat jure, stupri quippe perfecti, pœna erat capitalis. Exertissima enim est Pauli. Lex ff. de extraordi-

ordinariis criminibus, l. 1. §. 2. Qui puero stuprum persuaserit, mulierem puellamve interpellaverit, quidve impudicitia gratiâ fecerit, perfecto flagitio, punitur capite, imperfecto in Insulam deportatur: corrupti comites summo supplicio adficiuntur. Videatur Alciat. 20. l. transigere 18. C. de trans. Menoch. 5. de arbitrar. 288.

In Ecclesiastico autem jure ad hoc delictum præcavendum & damnum ex hac injuria datum resarciendum in Legibus statim à reformatione Ecclesiæ ab vili deputatis Regis Edoardi conceptis, cap. 3. Tit. de Matrim. hæc cauta reperimus: *Eos scil. qui puellarum aut mulierum corporibus turpissimè illudunt, & pudicitia thesaurum detrahunt, ab Ecclesiæ præcipimus excommunicationis telo exturbari: nec ullum ad eas reditum esse, nisi velint illas uxores ducere, quibus prius abutebantur ut scortis. Verùm si hoc fortè fieri non potest, judices illorum bona*
agno-

agnoscent, & ex eorum diligenti consideratione, tertiam partem ad mulieres se vocabant, qua libidine sunt illorum inquinata; Quod si bona partitionem hanc non ferant, tamen ad prolem suis impensis sustentandam damnabuntur. Et prater ea tantas sibi pœnas impositas habebunt, quantas iudex Ecclesiasticus ad Ecclesia tollendam offensionem satis esse putabit, si divulgatum eorum crimen fuerit. Atque sanè etiam si fixa neque sit, nec reputetur legum istarum autoritas, iudices tamen, in causis ex eorum arbitrio determinandis, tantorum virorum iudicia plerumque non contemnenda opinantur; quæ enim in Jure Canonico sana sunt, eò transferre annisi sunt, qui Regis erant legibus reformandis deputati commissarii. Atque hæc ipsa constitutio magis verborum formula, quàm ipsa re à Juris Canonici sanctione videtur differre: In qua *Inst. juris Can. à Lancellozo editis, Tit. de Adul. s. v. quod si quis*

quis, sic statuitur. Quod si quis stuprum admiserit, & cum muliere honestè vivente rem habuerit, stuprator Pœnitentia subditus pecuniariâ etiam pœnâ coërcendus erit. Si virginem defloraverit, dotatâ virgine, eandem patre consentiente, habebit uxorem, si verò Pater Virginis dare noluerit, aut stuprator eam uxorem habere legibus impediatur, reddet pecuniam juxta modum dotis quàm virgines accipere consueverunt. Quod si consentiente Patre Stuprator ipse corruptam virginem in uxorem ducere renuerit corporaliter castigatus excommunicatusque in Monasterium detrudetur: hanc intrusionem evitare potest dotis constitutione secundum Inn. licet non vitetur pœna corporalis & Excommunicatio, ut notat. *Iob. Baptista Bartholinus* in locum.

ARTIC. 5.

De merito Stupri, & illius prohibiti rationibus.

Stuprum gravius ab omnibus delictum

Etum æstimatur, quam simplex Fornicatio, & proinde postquam jam Fornicationem inhonestam conclusimus, argumento à majore ad minus derivato, faciliè concludetur, prohibiti etiam stupri justissimam esse causam. Noxæ enim omnes, damna, detrimenta illata innocentibus, placitorum naturæ violationes, omnesque ἀνομίαι in stupro insignius & notabilius, quàm in simplici Fornicatione eminere, atque malitiæ suæ pravitate, antecellere videntur.

Primò, quod ad prolem attinet, quamvis stuprum passæ, vitæ reputentur, ut plurimum honestioris, quàm quæ quæstuariæ sunt, & crebras exercent Fornicationes, meretrices; ad infanticidia tamen non minora habent (in Regnis præsertim, ubi nulla licita est absque nuptiis conjunctio) inde incitamenta. Quo enim charius famam habent, eò magis adiguntur ut deflorationem suam & amissam virginita-

tatem celare studeant ; Via autem, quâ expeditius læsæ pudicitiz publicatio & fama suprimi possit nulla potior est, quàm quæ per prolis internecionem publico silentio consulit. Atque hinc fit, quòd ex sui amore ; sui conservationis studio, in tetrum non tantùm homicidii, sed & prolicidii facinus, quæ aliter ab istâ crudelitate abhorrent, mulieres propensæ sint. Cætera autem nocumenta quod attinet, quæ vitam infantis non adiungunt, sed felicitati officiant, par fermè est stuprum & fornicationem admittentium conditio. Ubi enim firmum, perpetuum & individuum non est cõjugium, ibi vagus & post coitum aliud agens aliud curans, alio migrans parens, futuri partus minus est sollicitus ; atque ita propter *σπορυῶν* defectum Struthioni comparari possit, quæ odium commune idèd incurrit, quod ova sua in terra condat, exposita scilicet casibus, an soli fovenda, an pedibus hominum & fe-

ra-

rarum conterenda, parum curiosa,
Job. 29. v. 13.

Secundo non solum infanti damnum ex Stupro possit accidere, sed virgini vitiatæ multò magis; cujus pudicitiam quisquis sustulerit, pretiosissimum deprædatus est corporis æstimium, singulare bonum, quod semel deperit nulla arte redimendum. Accedit insuper ut irati parentis animadversionem severam vitiatæ sentiat; quæ enim se turpiter corrumpi permittit, quæ famæ jacturam fecit, & sui ipsius æstimationem vilescere voluit, idque sine consilio, & contra parentis voluntatem offensam ejus justissimè incurrit atque ingratitude apud omnes peragitur rea. Atque hæc tam eorum hominum & gentium consensu, quàm juris civilis cautione justissimè exheredationis censetur causa, ut in Novellis constitutionibus videre est.

Cæterùm de noxa virgini etiam absque respectu ad patris iram sic valen-

tia

tia differit Tom. 3. disp. 9. quæst. 3. num. 3. *Virgo*, inquit, *corrupta minus apta redditur ad matrimonium, saltem sine magno incommodo contrahendum. Siquidem corrupta, aut non facile invenit maritum, aut si invenit & matrimonium init, facile incurrit mariti odium & alienationem, eo nomine, quod ab alio corrupta fuit.* V. *Supra de fornicatione Art. 3. arg. 2.*

Tertiò sed neque in vitiata ipsa & nascendo partu damnum à stupro emanans (atque proinde injuria) terminatur; verum & in corruptæ parentes luctuosè exundat, propter hoc enim filiaè infortunium vehementer affici & graviter condolere parentes est necesse: prolem enim suam, ex connato sibi instinctu ex *σπυγαῖς φουκαῖς* nequeunt non tanquam carissimum & sibi ipsi pretiosissimum thesaurum amplecti. Omne quod senes amant, volunt, cupiunt, eò referunt, omne, quod dolent, metuunt, fugiunt, à prole est pro-

profectum, in prolem terminatur. Si quid, eorum causa, spei aut votis evenit contrarium, *hinc lacrima*, hinc Terentianum Heautontimorumenon induit parens, aut tanquam vetus Israelitarum pater queritur senectam suam ad pulverem sepulcri, præ tristitiâ, ob infelicitatem prolis, esse deductam, Gen. 42. ult.

Quisquis igitur aut corruerit aut corrumpendam dederit personam, in quam jus habet & in quam omnes suos amores & desideria locavit parens, minori injuriâ privatum ejus ærarium spoliaverit aut ædes incenderit, Ad alia enim prædia diverti possit desiderium; à prole ad alienos haud facilè convertetur: & quicumque adolescentulas, imperitas rerum, eductas liberè in fraudem illexerint, amantes lactaverint, & vana spe deduxerint, donec meretricios amores absq; parentum consensu turpissimè conglutinaverint, atque ad hæc perficienda formâ suâ, aut
in-

ingenio, aut aliâ quacunque humanâ facultate aut potentiâ abusi fuerint, minori sanè, in parentes saltem injuriâ, vi & armis devictas easdem constupraverint. Æquum igitur est, ut delicti gravitati par pœna statuatur. Si enim (ut rescribit Imp. cod. de raptu virg.) *Viri metu & atrocitate pœne ab hujusmodi facinore se temperaverint, nulli mulieri sibi volenti sive nolenti peccandi locus relinquetur. Quia hoc ipsum velle mulierum ab insidiis nequissimi hominis inducitur; nisi enim eam sollicitaverit, nisi odiofis artibus circumvenerit, non faciet, eam velle in tantum dedecus se prodere.*

Infanda autem prolis erga parentem hac in parte peccantis est impietas. De ingratitude dicit Pratejus. *Cetera quidem delicta adversus proximum malè committuntur, sed fortassis nec bene nec malè meritum; ingratus autem contemnit eum, à quo beneficiis est affectus.*

Æus. Si qua igitur Actio jure propoſita eſt unquam, certè actionem ingrati juſtiſſima ratione introductam eſſe fateri oportet. Dico autem ego, ſi qua eſt ingratitude, quæ legibus coërceri meruit, Filiorum in Parentes præcipuè eſſe vindicandam. Hi enim erga prolem ſuam quali ἐπίγειοι ſunt, & ἐμφανῆς θεὸν μιμῶμενοι τὸ ἀγέννητον ἐν τῷ ζυμωλασῆν, καὶ τῷ μὴ ἀλαλίπειν τὸ εὐποιεῖν. Terreſtres & conſpicui Dei, quod ingenitum Deum eo imitetur, quod vitam dent, & quod in beneficentia nunquam deſciant. Neque ſanè citandi ſunt autores, ut comprobetur, quot modis prolem ſuam demereantur parentes, conſuli tamen pro lubitu poſſit hac in re Hypotheſis. Eth. cap. 5. Num. 9. §. 1. Sed ex communi vitâ quantum iis generationis, educationis, & perpetui affectus cauſâ debeat, clariffimè effulget. Nihil igitur ſcleratius (ne leuiori utar deli-

delicti appellatione) nihil flagitiosius admitti possit, quam ut persona in illius dolorem & infelicitatem conspiret, cui honorem & obsequium præstare & cujus felicitati procurandæ & desideriis satisfaciendo studere debebat.

Quod ex jure civili iusta nuptia absque Parentum consensu non coalescant.

Et sanè propter hunc parentum in prolem affectum, illorum jus & gnatorum in parentes obligatio orta est. unde jure civili Romanorum non solum cautum est, ne stupra fierent, sed etiam ne nuptiæ aut legitima conjugia possint absque parentum consensu contrahi, adeò, ut pro substantia nuptiarum introductum sit, patris quoque consensum (cujus in potestate est filius filiave) adhibendum aut præmittendum esse. Atque huic veritati unanimi suffragio adstipulantur *Leges Nuptia*, inquit *Paulus*, *consistere non*

possunt nisi consentiant omnes, id est, qui cōiunt & quorum in potestate sunt. ff. de ritu Nupt. l. 2. & ff. eodem l. 18. Nuptia, inquit Julianus, inter easdem personas nisi volentibus parentibus renovata iusta non habentur. Et Inst. lib. 1. Tit. X. de nuptiis sic Imperator: Iustas nuptias inter se Cives Romani contrahunt, qui secundum precepta legum cōiunt, masculi quidem puberes, femina autem viri potentes, sive patres familiarum sint sive filij familiarum; dum tamen, si filij familiarum sint, consensum habeant parentum, quorum in potestate sunt. Nam hoc fieri debere & civilis & naturalis ratio suadet. Imò neque miles, ut scribit Papinianus ff. de ritu Nupt. l. 35. si filius familias sit, sine parentis voluntate matrimonium contrahit. Quippe, ut dicit Ulpianus, ff. de obsequiis parentibus & Patronis præstandis. Etiam militibus pietatis ratio in parentes constare debet; quare si filius miles in patrem
 aliquis

aliqua commisit, pro modo delicti puniendus est. l. 1. adde l. 9. liberto ff. eodem. Et rescripserunt Inapp. Valentinianus Valens & Gratianus. Viduas ipsas intra annum vicefimum quintum degentes, etiamsi emancipationis libertate gaudeant, in secundas nuptias absque patris consensu non posse convenire. Cod. de Nuptiis l. 18. mille etiam aliunde citari possint leges parentum ad approbandas filiorum nuptias auctoritatem confirmantes. Ita l. Paulus ff. de statu hominum l. Generali mandato ff. de ritu Nupt. l. si ut proponis C. de nuptiis &c. Scribit etiam Arnoldus Ferronus in consuet. Burdeg. ad t. 4. de Dote & §. 3. præterdicti, hac in re generalis sanctionem, Senatus Burdegalensis consulto usque aded matrimonia absq; parentum voluntate contracta prohibita coërcitaque fuisse, ut capitalis pœna in ea contrahentes locum habeat: Et Presbyteros eorum ministros & prophanos iudices damnari

posse, eos quoque, qui filium alterius ad nuptias impulissent sine patris consensu. Jure autem civili poena hujusmodi matrimoniorum est, ut neque vir, neque uxor, neque nuptiae, neque Dos intelligatur, & qui liberi nascentur inter spurios numerentur §. *penult.* *Inst. de Nupt.* ut eorum injustae nuptiae dicantur, injusti ipsi conjuges, injusti liberi: nuptiae denique non consistant. *l. 2. ff. de ritu nupt.* Imò ne nuptiarum quidem nomine appellentur *l. dotis, 68. de jure dot. aded,* ut nepos, Avo vivente, conceptus, quamvis eodem mortuo nascatur, justas tamen neque Patri filius neque Avo nepos dicatur, Avus denique nepotem illum suum agnoscere non teneatur *l. Paulus 11. ff. de statu hom.* neque distinguitur, utrum mares liberi an foeminae sint *l. in conjunctione 20. cap. de nupt.* atque ideo nec Dos in ejusmodi conjunctionibus locum habebit, nec Dotis promissio obligationem parit, quo-

quoniam ubi nec nuptiæ, ibi nec dos est *l. 3. ff. de jure dotium.* Idq; adeo verum est, ut, si Pater apud hostes sit, vel ubi sit, ignoretur, tamen per triennium sit expectandus, (quanquam si tale matrimonium, quod Pater repudiaturus non esset, contrahatur, nuptiæ comprobentur *l. si nepos 9. §. 1. & ll. duabus seqq. ff. de ritu nupt. Hotomannus.* Quæst. Illust. 9. Donellus autem tres interponit justè exceptiones. Ait enim, consensum parentum necessariò adhibendum esse. 1. Nisi parens furiosus aut mente captus sit, vel 2. Ita absit, ut impossibile sit, parentem consensum suum adhibere. 3. Vel præsens nuptiis filii sine causâ contradicat. Tractat etiam de pœnis in hos, qui nuptias absque parentum consensu iucundas suaserint. Alexander *Consl. 93. 1.* Solonis lege, refert Plutarchus, eos, qui verbis pellexissent adolescentulas gravius punitos. Ut igitur finem huic argumento tandem impo-

nam ; statuendum viderur , non solum
verissimum esse Plautinum illud in *Per-
sida* A. G. 3. Scen. 1.

*Virgo atque mulier nulla erit , quae
sit mala,*

*Quae praeter sapiet , quam placeat pa-
rentibus.*

Sed profligati ingenii esse indicium
Stupro suo contra voluntatem eorum,
in quorum potestate est , cum tanta
sibi ipsi inde proveniant incommoda,
consentire : hae sollicitare & perpe-
trare velle , est animum injuriis sanè
omnifariis , deditum in fœtandam im-
primis atque educandam prolem in
mulierem corruptam , in parentes , at-
que integram corruptæ (quam totam
distrabit & divexat) familiam , da-
mnofo eventu , reduntantibus explere.
Ipsa autem *Φιλαντία* & felicitatis
temporalis Amor (quod carissimum
nobis virtutis principium Deus infe-
vit.) hujusmodi stupra facilè cuiquam
dissuaseric. Fama enim citò se labo-
rare,

rare, & æstimationem minui sibi sentiens, carnis tamen concupiscentiam, cui forsan restringendæ æstuat non magis, quàm ex commissâ (m) Fornicatione (quem hac in re nihil proficere ex Salomonis aliorumque testimoniis supra ostendi) supprimi posse aut coërceri.

CAPUT V.

DE RAPTO.

ARTIC. I.

De definitione Raptus.

Raptum rectè definiri existimo, violentam honesta mulieris abductionem libidinis explenda causâ: violentam dico; quia, si citra violentiam virgo corrumpatur, sub patris potestate existens, stuprum solùmmodo; si nupta, Adulterium committitur: honestam

F 4

stam

(m) Cap. de Forn. art. 4. p. 52.

Itam deinde mulierem Raptus esse sub-
 jectum. In meretrice enim innupta.
 Nullum esse Raptum, omnes consen-
 tiunt Doctores; cum enim ea corru-
 ptissima jam supponatur lassari impu-
 dica possit, corrumpi amplius non po-
 test. Quique per vim hujusmodi lu-
 pam compressit turpitudine, quâ, pretio
 persoluto exemptione, flagitiosè frui
 poterat, eâdem vi factâ, aliquantum
 saltem flagitiosus. Jura tamen has
 distinctiones & differentias, ubi tam
 vilis personæ res agitur, non pensi fa-
 cit. Turpior enim videtur meretrix,
 quàm ut legum consideratione digna
 sit visa, ut ait *Constant. l. qui adulterium,*
Cod. de adulteris, vel ut verbis *Juven-*
alis utar. *Dura & fœdior omni.*

Crimine persona est. In meretrice
 nuptâ non planè consentiunt Docto-
 res. Si enim quispiam rapuerit mu-
 lierem nuptam, quæ permiserat sibi
 oscula figi, tangi, & comprimari; habet
 locum poena Raptus ex mente *Pauli*

GA-

Castrensis Accursius contra, & post eum *Cynus* adulterium quidem committi ajunt in muliere nuptâ, atque sub hac specie punibile esse, etsi ea inhonestè vivat, Raptum autem non admitti; cùm is non nisi honestarum personarum sit. Addit *Angelus* neque cum turpiter vivente commissum adulterium punibile esse ex parte viri adulterantis, puniendum tamen ex parte adulteræ.

ARTIC. 2.

De pœna in Raptores à Lege irrogatis.

Lex erat Athenis Draconi à nonnullis, ab aliis Soloni legislatori attributa. (n) QUÆ VIM PASSA FUERIT, EJUS QUI VIM INTULIT, VEL NUPTIAS VEL MORTEM OPTATO, Verum Draconis severitatem ista parum sapit Lex: Hoc ipsa absque omni legum cautela mulieris suaserit natu-

F 5 ra,

(n) Seneca declam. 2. Hermog. 1. Rhet. Quintilianus in Raptoře convicto.

ra, ut vel illecebris viri, voluptatis studio, cedat; aut injuriam sibi illatam vindicet; ut animi sui appetitui aut irascibili aut concupiscibili re totum dedat. Verum castitati morum & rerum tranquillitati tuendæ natæ Romanæ Leges severius & districtius in raptos constituerunt judicium. De Raptus pœna vetus est in jure civili Marciani responsum. *Qui vacantem mulierem rapuit, vel nuptam, ultimo supplicio punitur: & si Pater injuriam suam precibus exoratus remiserit, tamen extraneus quinquennii præscriptione reum postulare poterit; cùm Raptus crimen Iulia de adulteriis potestatem excedat. ff. ad l. Juliam de vi publ. l. 5. Qui coetus §. fin.* Sed ampla est, eaque aurea sanè Justiniani constitutio code de raptu virginum l. unica, qua huic delicto imposita vindicta plenè recensetur: *Sancinus*, sic rescribit: *Imperator, per hanc generalem constitutionem, ut hi, qui hujusmodi crimen commi-*

mi-

miserint, & qui eis auxilium invasionis tempore prabuerint, ubi inventi fuerint in ipsâ rapinâ & adhuc flagranti crimine comprehensi, & à Parentibus virginum vel ingenuarum, vel viduarum vel quarumlibet feminarum, aut eorum consanguineis, aut à Tutoribus, vel Curatoribus, vel Patronis vel Dominis interficiantur. Quae multò magis contra eos obtinere sancimus, qui nuptias mulieres ausi sunt rapere, qui duplici tenentur crimine, tam adulterij scil. quam Rapina: & oportet adulterij crimen ex hac adiectione acerbius puniri. Quibus connumeramus & eum, qui saltem sponsam suam per vim rapere ausus fuerit. Et si in ingenuam personam tale facinus perpetretur, etiam omnes res mobiles, seu etiam immobiles, & se moventes tam raptorum, quam eorum Sodaliùm; Comitum & sequentium, qui eis auxilium prabuerint, ad Dominium raptarum mulierum, liberarum transferantur. Nec sit facultas

tas raptæ, raptorem suum sibi maritum exposcere. Sed cui parentes voluerint (excepto raptore) eam legitimo copulent matrimonio. Quoniam nullo modo nulloque tempore datur à nostra Serenitate licentia eis consentire, qui hostili more, in nostra Republ. matrimonia student sibi conjungere. Aded, ut pœna raptus sit mors, bonorum omisio, & matrimonii inter raptorem & raptam prohibitio. Videantur etiam l. 54. raptores. Cod. de Episcopis & Cler. Novell. 124. cap. 43. quæ leges potius ad sanctimonialium raptum spectant: adde Constit. Carolin. 118.

Ex Jure Canonico juris civilis severitas aliquatenus temperatur. Qui enim sibi desponsatam, vel parentibus reclamantibus, abduxerit, in crimen raptus & pœnas Jure Pontificio minime incidet. Raptæ quoque puella legitime cum raptore matrimonium contrahet, si prior dissensio in consensum transeat; & quod ante displicuit, tandem

dem incipiat complacere. v. decretal. Gregorii lib. 5. tit. 17. cap. 6. & 7. & Bartholini Inst. Jur. Can. lib. 4. tit. 8. & 36. q. 2. c. denique consensus autem hic constare debet cum rapta à rapto- re separata in loco tuto & libero con- stituitur. v. Concil. Trident. Sess. 24. cap. 6. in decretis reformat. in legibus Bojariorum cap. II. tit. 6. 7. ita con- stituitur. Si quis virginem rapuerit contra ipsius voluntatem & parentum ejus, cum duodecim solidis componat; & alios quadraginta cogatur fisco da- re. Si autem viduam rapuerit qua co- acta ex tecto egreditur, propter Orpha- norum & propriarum rerum penuriam cum 80. solidis componat, & 40. cogatur fisco dare. In legibus salicis Tit. 14. de ingen. homin. qui mulieres ingenuas rapiunt, raptus mulieris poenâ pecu- niariâ punitur; majori, si rapitur alteri sponsata. Alia tamen lege, §. 6. ejus- dem Tit. Si quis puer Regis vel Lidus ingenuam feminam traxerit, de vira

componere jubetur. Et §. 7. Tit. cod. *Si ingenua aliqua fœmina quemcunque de illis sponte secuta fuerit, ingenuitatem amittit.* Et communiter infœquiori ætate à legum civilium severitate, distracto jam Imperio Romano, aliquatenus est recessum: Ultimumque supplicium & pœnæ corporales in pluribus curiis, sicut in cæteris etiam factum est incontinentiæ speciebus, in pecuniarias aut, quod eodem recidit, in arbitrarias sunt conversæ:

In lege Ebræorum judiciali, raptus hujusmodi erat judicium.

Deut. 20. vers. 23. &c. *Si puella virgo desponsata est viro, quam inveniens quis in civitate concubuerit cum ea, omninò, productis eis ambobus ad portam ipsam civitatis, obruetis eos lapidibus, ita ut moriantur; puellam, propterea, quod non clamavit in civitate, (inde enim judicatur raptum non subesse;) Virum autem, propterea, quod compressit uxorem proximi sui; sic fustule.*

Stuleritis malum è medio vestri. Sed si in agro invenerit vir ille puellam desponsatam & vim faciens ei vir ille concubuerit cum illa, tunc morietur vir ille, qui concubuerit cum illa, solus: Puella autem ne facito quicquam, non est in puella peccatum capitale. Nam quemadmodum surgit quis in proximum suum, & Occidens adimit ei vitam, sic se habet hac res: Cum in agro invenerit eam, clamaverit puella desponsata, nec fuerit, qui servaret eam.

In nostro etiam Angliæ regno Raptus iudicium est capitale, idque ex statuto 2. de Westminster, cap. 34. Anno 13. Edw. 1. edito, quod statutum, ex recentioribus etiam eadem de re factis & jure consultorum consensu, usuque curiarum, multipliciter est confirmatum.

ARTIC. 3.

Rationes prohibiti Raptus.

Paucis hunc Articulum expediam, quod Rationes prohibiti raptus graves

ves esse, omnes consentiant, quodque partim etiam ex superius dictis possint colligi.

1. Fortassis enim hic, ut in superioribus exemplis, periculum de prole esse dici possit, idque à compressâ, propter infamiam amissæ pudicitiae evitandam. Si enim exemplo Lucretiæ didicimus, tantam esse læsæ pudicitiae ignominiam, ut ob eam expiandam mortem sibi consciscere nobilissima elegerit matrona, cur ob eam celandam alia fœmina non inducatur, ut mortem proli conscisceret, non facilè quis dixerit.

2. Quæ etiam de stupro superius at-
texui, gravitatem delicti hujus aliqua-
tenus illustrant. In stupro enim ad-
missio quidquid damni virgini corru-
ptæ propter honestatis amissum signa-
culum, & spes nuptiarum diminutas ac-
cidit, idem in raptu contingit. Ra-
ptus enim includit stuprum, aded, ut
à multis definiatur *stuprum violentum,*
sen

*seu contra voluntatem persona honesta
illatum.*

3. Nec minor in Parentes vitiatæ injuria admittitur, imò eò atrocior, quod fœminæ libido nullam obtulerit delinquendi ansam. Dixi supra inter bona Parentum censeriliberos, qui si quoquo modo vilioris æstimmii fiant, corruptum sibi æstimant parentes Thesaurum præ omnibus aliis opibus & copiis pretiosissimum.

4. Hæc autem circumstantia raptum cæteris circa Venerem delictis matitia facit antecellere. Quia illa omnia cum volentibus committuntur, quibus inferri injuria, stricto juris sensu, non potest. Raptus autem quasi hostili more, per vim, in reclamantes & contranitentes fit, aded, ut non mirum sit, hanc majori pœnarum acerbitate, quam alias incontinentiæ species legibus coerceri.

CAPUT VI.

DE PECCATIS CONTRA NATURAM.

ARTIC. I.

Cujusmodi sint peccata, quæ contra Naturam esse dicuntur, & quæ eorundem species?

Peccatum, inquit Aquinas, contra Naturam, ut species est luxuria, in eo consistit, quod quis Venereum actum exerceat tali aliquo modo pravo, qui per se repugnat humane generationi, quæ est aliqui Finis ejusmodi actus. Atque ut valdè differentibus modis potest hoc fieri, ita variz sunt hujus peccati species: Nam ut docet D. Thomas q. 154. art. II. & Cajetanus ibi, aliique communiter, quatuor potissimum modis id potest contingere. *Primo*

mò per voluntariam pollutionem extra concubitum, qua solet appellari mollires quadam, seu immunditia. Secundò per bestialitatem cum aliqua bestia. Terriò per Sodomiam, ut masculicum masculo, vel fœmina cum fœminâ. Quarto per monstrosum seu bestialem concumbendi modum, sive quoad corporis partem, sive aliter. Valentia in 2am 2æ disp. 9. q. 3. punct. 3. Quæ omnia desumpta videntur ex Aq. 22dæ loco citato. In postremâ autem istâ specie turpissimas Tribadum Venerearum commissiones & masturbatorum pollutiones videtur innuere, quas dicere pudet, sed videri possunt apud Anton. Gomezium in l. 80. Tauri n. 14. & 34. Julium Clarum lib. 5. recept. Sent. §. Fornicatio n. 29. Martialem item, & Juvenalem, qui sæculorum suorum vitia, & occultè facta, palam dicere haud uspiam erubuere.

ARTIC.

ARTIC. 2.

De Pœnis in hujusmodi peccata irrogatis.

Præposteram libidinem masculorum ultimo supplicio vindicant leges civiles. *Item Lex Julia de Adulteriis; de publ. iudic.* Insignis item lex est. *Cod. ad leg. Jul. de Adult. leg. 32. Cum vir nubit, ut fœmina, viris paritura, (ita enim legendum duxi) quid cupiatur? ubi sexus perdidit locum; ubi scelus id committitur, quod non proficit scire; ubi Venus mutatur in alteram formam; ubi amor quaritur, nec videtur; jubemus insurgere leges, armari iura, gladio ultore, ut exquisitis pœnis subdantur infames, qui sunt vel futuri sunt rei. Et muliebria passus, infamis est, nisi vi constupratus sit: d. l. cum vir, & l. 2. §. remover, de postul. lib. 3. tit. 1.* Majus certè hoc scelus Adulterio & incestu. *C. adulterij ca. flagitia, ca. usus, c. offerebat 32. q. 7.*

LEX

Lex divina dignos morte, qui hoc agunt, quive agentibus consentiunt, judicat. ad Rom. c. 1. Levit. 20. prostatq; Sodomorum terribile iudicium, Gen. cap. 19. Lex Atheniensium, auctore Æschine Con. Tunarch. hæc erat. Si quis Atheniensis puerum ingenuum contumeliâ (scilicet stupri) affecerit, qui eum puerum in potestate habet, reum; deferat ad præfectos Prætorio, talionique se subscribat. Qui si fuerit iudicio damnatus, undecim viris tradatur, & eâ ipsa die ultimo supplicio afficiatur: sin autem pecuniaria pœna fuerit irrogata, undecim dierum spacio post iudicium acceptum illam inferat, vel carceribus teneatur. Et iterum, si quis ex Atheniensibus se prostituerit, ei non liceat ex novem magistratibus esse, sacerdotio augurari, neque pro populo causam dicere; sed nec alium quemvis magistratum gerat, sive urbanum, sive externum, sorteve edictum, aut populi suffragio de-

declaratum, neque ad legationem aliquam mittatur, sententiamque non dicat, publica quoque sacra non ingrediatur, publicisque coronationibus coronam non gestet, neque intra cancellos in forum eat; Quod si quis ea fecerit, is stupri damnatus, gladio ultore puniatur.

Lex Valentiniani Theodosii & Arcadii *l. omnes 6. ad leg. Iul. de Aduis. lib. 8. Cod. Theod. tit. 7.* hoc flagitium præposteræ libidinis, flammis jubet vindicari. In exercitu C. Marii propinquus ejus Imperatoris interfectus jure declaratus est, ab eo, cui vim in pudicitia adferebat. *Plut. in vita Marci Cic. pro Milone Val. Max. lib. 8. cap. 1.* M. Claudius Marcellus Ædilis Curulis C. Scantinio Capitolino Tribuno pleb. diem ad populum dixit, quod filium suum de stupro appellasset, citatusque Scantinius, uno teste, damnatus est. *Val. Max. eod.* meminit Juvenalis legis Scantinæ, quæ in eos, qui

qui muliebria patiebantur, scripta erat, dum ait Juvenal. Satyr. 2.

*Quod si vexari leges ac jura citari,
Ante omnes debet Scantinia.*

In legibus terræ Anglicæ, & Senatus consultis, jubente Rege, cum assensu Baronum, tam spiritualium quàm temporalium, & plebis in Parlamento congregatæ, frequenter est statutum, omnem Buggeriam, sive crimen bestialitatis sit, & cum Bruto admittatur, sive Sodomizæ, cum mares maribus, aut fœminæ fœminis admiscentur, Feloniam debere judicari, (Feloniam vox Feudistarum est à Gotthis, puto, & Longobardis introducta, quodlibet capitale facinus designatis v. l. *Feud. 2. tit. 26. §. Domino 23.*) atque hujusce sceleris quacunque ratione legitima convictos, morte damnari, & bonorum omnium, Felonum ritu, privari oportere, neque omninò ad commune Cleri privilegium debere admitti. Latum est imprimis hoc statutum An-

no

no 25. Henrici 8. cap. 6. confirmatum
 dein an. 32. Henrici Oct. cap. 3. & 2.
 Edoardi sexti, cap. 29. abrogatum,
 Anno 1. Mariæ Reginae. Sed tandem
 Anno 5. Elizabethæ cap. 17. restitu-
 tum, & in perpetuum summâ Regni
 auctoritate confirmatum.

ARTIC. 3.

Rationes, cur peccata hæc à
 Legibus tam Divinis quam
 Humanis sint prohibita?

Anonymus aliquis Philosophiæ
 Hobbianæ defensor, vir doctus, satis
 nervosè videtur de hæc materiâ disse-
 rere. Si, inquit, instituatür questio de
 usu facultatum & Partium, is dicitur
 rectissimè naturalis, qui nos ducit ad
 illum Finem, ad quem nos vita mem-
 brorumque & facultatum homini pro-
 priarum natura ducit. Ille autem usus,
 non tantum licitus, sed etiam necessa-
 rius; qui si omittatur, istum finem sub-
 vertit, aut ei repugnat: Ille autem usus
 contra Naturam, qui ab illo fine remo-

VET.

contra Naturam sunt prohibita. 145

vet : Is autem non necessarius , qui si suspendatur , aut planè omittatur , nihil tamen contra naturalem finem fit.

Peccata , qua speciali ratione contra Naturam committi dicuntur , ided peccata esse judicantur , quia in iis est deviatio ab illo Fine , ad quem proprie ille appetitus nos ducit , & quem assequi animus studet , si naturali sua directioni relinquatur. Nam primò appetitum illum voluptatis libidinosæ à natura homini inditum esse , non magis dubitari potest , quàm quod affectus amoris , spei , Ire , Audacia , Constantia , hominè largiùs sit Deus. Quemadmodum autem singulis affectibus speciale objectum , & finis à Deo assignatus est ; quem immutare homo sine pravaricatione non potest : sic neque objectum appetitùs Veneri. Quis autem nostrum non videt , isti appetitui legitime satisfieri non posse , nisi in conjunctione cum comparè & adjutrice muliere. Quemadmodum

G **dum**

dum neque amori, nisi in unione cum re
 amata: Ira, nisi in propulsatione da-
 mni futuri, per debellationem rei, qua
 nobis jam modò aliquod damnum in-
 tulit, & ne secundo inferatur, justus
 adest metus. Si quis itaque affectu irae
 aliter utatur, contra irae naturam age-
 re praesumitur, qui itaque v. g. in rem
 inanimatam exandescit, ille irae finem
 praetergreditur: Quia causa, quare ho-
 mo cum ratione ad vindictam ferri oportet,
 in re vita animali destituta, non
 reperitur

Cum igitur appetitus copulae huma-
 ni generis affectus, isque naturalis sit,
 illi necessariò certum objectum & Fi-
 nis saus assignandus est. Hoc autem
 objectum mulierem esse respectu viri,
 & virum respectu mulieris statim ple-
 nius dicemus. Finis autem proximus
 à natura designatus, ut omnes consen-
 tiunt, est liberorum procreatio. Et
 quemadmodum irae objectum est in-
 juria, & Finis propulsatio damni, ita,

ut nemo iræ aliud objectum aut finem constituere possit , nisi statim à naturæ instituto divertat , sic neque appetitui libidinosæ voluptatis , sine violato naturæ instituto , alium finem quam liberorum procreationem , aliudque objectum quam mulierem potest assignare. Testimonia & auctoritates ex ipsâ hypothesisi facile transferre potero. Verum magis , quàm pudicum est illud Musonii. *Quam* , inquit , *ob causam opifex hominis , primum quidem bipartitè divisit genus nostrum , deinde Pudenda bina ei adjunxit , aliud mari , aliud fœmine , dein cupiditatem vehementem utrique adjecit conversationis & conjunctionis cum altero , & ingens desiderium mutuum utrique alterius concitavit , ut mas fœminam appetere , fœmina marem ? Nonnè igitur sic evidens , quod utrumque sexum conversari jungique voluerit , & communi operavitam institueret , seque mutuo juvare , & gignere simul & educare liberos ,*

ut genus nostrum perpetuum esset. Musonius in lib. an Philosophum impediant nuptiæ? Et de nuptiis Hierocli. Ipsa natura sapientem ad nuptias instigat: non enim gregales nos solum, sed etiam οὐνοδρασικὸς i. est, ut bini ageremus, fecit: Et huic sociatati unum, communeque opus, liberorum procreationem, & vitæ stabilis conservationem, proposuit. Plura etiam ad hanc rem ex Hierocle de nuptiis habet ibidem Stobæus. Et Cicero Offic. 1. communis, inquit, est omnium animantium conjunctionis appetitus procreandi causâ, & cura quadam eorum, quæ procreata sunt. Quisquis igitur appetitus à natura insitos, & membra sui corporis à fine illis instituto alio, divertit, conditoris sui voluntatem non pensi facit, & perinde absurdè agit, ac si quis ventriculo suo uti nolit ad cibos concoquendos, sed ut ad aliam usum studeat divertere. Veneris enim esuriem (sic loquitur) tam maribus quàm feminis

minis (ut jam demonstravimus) eo fine in sevit natura, ut admonitio crebra fieret de actione istâ, & sollicitatio ad actionem, unde proles nasceretur; quam quisquis eluserit, naturam ipse suam, & naturæ suæ conditorem eludere velle videtur.

23. Ratio, cur delicta hæc sanis omnibus legibus sint interdicta, est, quod, qui in peccato aliquo contra naturam sibi indulget, novam sibi, & nimis importunam, eamque neque naturalem neque rationalem procreat atque exsuscitat concupiscentiæ speciem. Voluptatem enim quandam, sicut in cibo & potu, ita & in carnali, ut loquuntur, copulatione (natura illam implantante, ne à speciei propagatione cessatum foret, juxta proverbium, si saperet mundus, non consisteret diutius) videntur homines persentiscere voluptatem hanc imitari volunt, atque ei analogo aliquo; sed spurio, notho, nec rationi congruo blandi-

dimento frui student, qui contra naturam peccant. Illecebras autem has dum experiuntur, hæc contingunt incommoda. 1. ut novus contra naturam & rationem exardeat calor. 2. ut prior ille & pridem molestus naturalis ardor intendatur. Ignoti enim nulla est cupido: & quo notius est, quod voluptuarium est, eò magis est concupitum. Notior autem his technis atque impio artificio, per similitudinem ipsius naturalis Veneris, fit delectatio, cujus obscuriores aliquantum erant naturaliter Ideæ. Deinde voluptas, si qua est ex ipsa luxuriæ specie, quâ contra naturam peccatur, ante admissum peccatum penitus erat ignota, ita, ut per actum peccandi generetur notitia, atque ex notitiâ, importuna illa & perversa Veneris præpostera (cui omnes debent sapientes adversari volunt) concupiscentia.

3. Nec contemnenda, prohibita hujus Veneris ratio est, quòd debilitent

contra Naturam sunt prohibita. ISI

tent hi actus humanum corpus , atque illud emungant spiritibus & vigore, unde Pallor in ore, Macies in corpore. Semen enim à Medicis æstimatur nobilissimum fermentum , & quasi fons spirituum generosiorum , unde sanguis inspiratus grandius turgescit , efficitque , ut viri præclara audeant facinora, cum , qui se hoc fermento emungi sinunt , emasculantur , animoque excidunt , ita , ut in Phrasi Homerica, *Ἀχαιῆς, ὅν ἐτ' Ἀχαιοὶ* rectissime nuncupentur.

Sunt etiam hujusmodi delictorum gradus quidam & distinctionum rationes : Ita quarundam circumstantiarum ratione , cæteris omnibus gravius vitium est bestialitas, cum scilicet quis præposterâ & abominandâ libidine brutum aliquod animal inierit , aut ei se subjecerit. Tum enim præter memoratas supra *ἀνομίαις* ex impiissimo coitu , humanum dehonestatur genus, & monstrorum procreationi (quæ for-

ma saltem hominem mentiantur) occasio flagitiosissimè subministratur. Quâ in causâ severè sancivit Deus: *Quisquis sibi arrogaverit cubare cum jumento, omninò morte afficitur, jumentum ipsum quoque occiditote. Item mulier cum accesserit ad ullum jumentum, ut incubet ipsi, occides mulierem & jumentum ipsum, omninò morte afficiuntur: cadis ipsorum causa est in ipsis* Lev. 20. 15. 16.

CAPUT VII.

DE INCESTU ET
GRADIBUS PRO-
HIBITIS.

ARTIC. I.

Qui gradus in Matrimonio jure sint prohibiti.

PAulus ff. de ritu nupt. l. 68. definitionem incestus non improbandum
sta-

statuisse videtur. *Iure gentium*, inquit, *is incestum committit, qui ex gradu ascendenti uxorem duxerit, qui vero ex latere eam duxerit, quam vetatur, aut affinem quam impeditur.* Illud extra controversiam ponit, in lineâ rectâ *iure gentium* nuptias non posse consistere, de transversali seu collateraliali quæstiones ad leges refert. *Gaius ff. eodem l. 53. Nuptia, inquit, consistere non possunt inter eas personas, quæ in numero parentum liberorumve sunt, sive proximi, sive ulterioris gradus sint, usque ad infinitum.*

Qui autem in lineâ transversali gradus in quoque *Jure* diversis temporibus erant interdicti, operosum nimis esset ostendere. *Jure Canonico* consanguineos & affines in septimo gradu & ceteriori conjungi aliquando est vetitum: Atque alicubi, pro diversorum temporum & locorum ratione, aliquando ab eâ severitate aliquatenus est recessum. Major enim alii gen-

ti, quam alteri Papalis erat indulgentia. Civilis fermè ad Leviticam legem accedit: Gradus enim ascendentium, & descendentium, & transversorum propinquiores unus & alter in utrisque sunt prohibiti. Lex terræ, seu municipale nostrum jus à Levitico præcepto non dissidet; aut si qua dissidet, non nisi ubi manifesta est rationis paritas, (quibus in casibus ipsi judæorum magistri ultra scriptum jus obligacionem extendebant.) Statutis enim auctoritate Regia & Concilio Parliamenti firmatis stabilitur, quod omnes personæ ad matrimonium contrahendum aptæ & legitimæ censendæ sint, qui divino jure contrahere non prohibentur, & quod nulla prohibitio ultra gradus in Levitico damnatos matrimonium impediatur. v. stet. Anno 32. Henrici 8. cap. 38. Anno 2. Edoardi sexti. cap. 23.

Statuta autem hæc optimè illustrant atque interpretantur leges reformatæ dictæ,

Qui gradus Matr. sunt prob. 155
dictæ, Tit. de Gradibus prohibitis in
cap. 3. & 4. ab Octo Regis Edoardi
sexti commissariis, Ecclesiasticis con-
stitutionibus purgandis deputatis, ita
conceptæ.

*Deus id his gradibus certum jus po-
suit, Levit. XVIII. & cap. XX. quo ju-
re nos omnemque nostram posteritatem
teneri necesse est. Hoc autem in illis
Levitici capitibus diligenter animad-
vertendum est; minime ibi omnes non
legitimas personas nominatim explica-
ri. Nam Spiritus Sanctus illas ibi per-
sonas evidenter & expressè posuit, ex
quibus similia spatia reliquorum gra-
duum, & differentia inter se facile pos-
sint conjectari & inveniri. Quemad-
modum exempli causâ, cum Filio non
datur uxor Mater, consequens est, ut
ne Filia quidem Patri conjux dari possit.
Et si patrui non licet uxorem in matri-
monio habere, nec cum Avunculi pro-
fecto conjuge nobis nuptia concedi pos-
sunt: (Quam de rationis paritate regu-*

lam etiam ipsi Hebræorum doctor
 agnoscunt, ut videre est apud Grotium
 de Jure Belli, l. 2. cap. 5. 13.) In quo duas
 Regulas magnoperè volumus attendi
 quarum una est, ut, qui loci viris attri-
 buuntur, eosdem sciamus feminis assi-
 gnari, paribus semper propositionum,
 propinguitatum gradibus. Secunda
 regula est, ut vir & uxor unam eandem-
 que inter se carnem habere existimentur;
 & ita quo quisque gradu consanguini-
 tatis quemque contingit, eodem eius
 uxorem contingit affinitatis gradu: quod
 etiam in contrariam partem eadem ra-
 tione valet. Et istis finibus si nos te-
 nebimus, plures non inducemus illegi-
 timas personas, quam Sacra Scriptura
 constituunt, & illos gradus integros &
 inviolatos conservabimus, de quibus no-
 his Deus precepit.

Gradus autem omnes, sive expressè,
 sive interpretativè & per analogiam, in
 Lege Levitica comprehensi, commu-
 ni doctorum virorum judicio, nullibi
 bi ac-

tractus, absque deliberatione & consensu Parentum, eorumve, in quorum potestate sunt.

Tertiò, ne factò Divortio per judicem, vel separatione temporariâ, novos cum aliâ aliquâ personâ ineant contractus; cùm leges contrarium jubentes adhuc obtineant.

Honorabile conjugium in omnibus, & thorus immaculatus; scortatores autem & Mœchos judicabit Deus Hebraor. XIII.

Ad evitandam fornicationem unusquisque suam uxorem habeat, & unaquaque suum virum. Qui continere nequit, matrimonium contrahat: consultius enim est matrimonium contrahere, quàm ardore concupiscentia inrendi.

lis autem, qui nuptias contraxerunt præcipio neque tamen Ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere; si verò discesserit, maneat innupta, aut viro suo reconcilietur. Maritus autem uxorem ne dimittat. 1. Cor. 7.

Le-

*Nemo ad propinquos carnis sue
accedat, ut pudorem revelet: Ego
Dominus.*

Gradus Viro in Matrimonio interdicti.

*Secundus Gradus in lineâ re-
ctâ ascendente.*

<i>Cons.</i>	Avia.	1
<i>Affin.</i>	Avi relicta.	2
<i>Affin.</i>	Profocrus vel focrus magna.	3

*Secundus Gradus inæqualis in lineâ
transversâ ascendente.*

<i>Cons.</i>	Amita.	4
<i>Cons.</i>	Matertera.	5
<i>Affin.</i>	Patru relicta.	6
<i>Affin.</i>	Avunculi relicta.	7
<i>Affin.</i>	Amita uxoris.	8
<i>Affin.</i>	Matertera uxoris.	9

*Primus Gradus in lineâ rectâ ascen-
dente.*

<i>Cons.</i>	Mater.	10
<i>Affin.</i>	Noverca.	11
<i>Affin.</i>	Socrus.	12

Pri.

Primus Gradus in lineâ rectâ descendente.

<i>Conf.</i>	Filia.	13
<i>Affin.</i>	Privigna.	14
<i>Affin.</i>	Nurus.	15

Primus Gradus equalis in lineâ transversali.

<i>Conf.</i>	Soror.	16
<i>Affin.</i>	Soror uxoris.	17
<i>Affin.</i>	Fratris relicta.	18

Secundus Gradus in lineâ rectâ descendente.

<i>Conf.</i>	Neptis ex Filio.	19
<i>Conf.</i>	Neptis ex Filiâ.	20
<i>Affin.</i>	Pronurus (i. e.) relicta Nepotis ex Filio.	21
<i>Affin.</i>	Pronurus (i. e.) relicta Nepotis ex Filiâ.	22
<i>Affin.</i>	Privigni Filia.	23
<i>Affin.</i>	Privignæ Filia.	24

Secun-

Secundus Gradus inequalis in lineâ transversali descendente.

<i>Cons.</i>	Neptis ex Fratre.	25
<i>Cons.</i>	Neptis ex Sorore.	26
<i>Affin.</i>	Nepotis ex Fratre re- lictâ.	27
<i>Affin.</i>	Nepotis ex Sorore re- lictâ.	28
<i>Affin.</i>	Neptis uxoris ex Fra- tre.	29
<i>Affin.</i>	Neptis uxoris ex So- rore.	30

Gradus Fœminæ in Matrimonio prohibiti.

Secundus Gradus inequalis in lineâ transversali ascendente.

<i>Cons.</i>	Avus.	1
<i>Affin.</i>	Aviæ relictus.	2
<i>Affin.</i>	Prosocer , vel socer magnus.	3

Secun-

*Secundus Gradus inæqualis in lineâ
transversali ascendente.*

<i>Cons.</i>	Patruus.	4
<i>Cons.</i>	Avunculus.	5
<i>Affin.</i>	Amitæ relictus.	6
<i>Affin.</i>	Materteræ relictus.	7
<i>Affin.</i>	Patruus Mariti.	8
<i>Affin.</i>	Avunculus Mariti.	9

*Primus Gradus in lineâ rectâ de-
scendente.*

<i>Cons.</i>	Pater.	10
<i>Affin.</i>	Vitricus,	11
<i>Affin.</i>	Soeer.	12

*Primus Gradus in lineâ rectâ de-
scendente.*

<i>Cons.</i>	Filius.	13
<i>Affin.</i>	Privignus.	14
<i>Affin.</i>	Gener.	15

*Primus Gradus æqualis in lineâ
transversali.*

<i>Cons.</i>	Frater.	16
<i>Affin.</i>	Levir.	17
<i>Affin.</i>	Sororis relictus.	18

Secun-

Secundus Gradus in lineâ rectâ descendente.

<i>Cons.</i>	Nepos ex Filio.	19
<i>Cons.</i>	Nepos ex Filiâ.	20
<i>Affin.</i>	Progener (i.e.) relictus Neptis ex Filio.	21
<i>Affin.</i>	Progener (i.e.) relictus Neptis ex Filia.	22
<i>Affin.</i>	Privigni Filius.	23
<i>Affin.</i>	Privignæ Filius.	24

Secundus Gradus inæqualis in lineâ transversali descendente.

<i>Cons.</i>	Nepos ex Fratre.	25
<i>Cons.</i>	Nepos ex Sorore.	26
<i>Affin.</i>	Neptis ex Fratre relictus.	27
<i>Affin.</i>	Neptis ex Sorore relictus.	28
<i>Affin.</i>	Leviri Filius (i.e.) Nepos mariti ex Fratre.	29
<i>Affin.</i>	Gloris Filius (i.e.) Nepos mariti ex Sorore.	30

1. Observandum est, personas in rectâ ascendentium aut descendendum lineâ positas, quocunque distent à se invicem gradu, non posse inter se iustas nuptias contrahere.

2. Observandum item est, quod consanguinitas & affinitas impediens & dissolvens matrimonium contrahitur tam in iis & per eos, qui ex uno solummodo latere, quàm qui ex utroque sunt conjuncti.

3. Item quòd, secundum leges, consanguinitas impediens & dissolvens matrimonium contrahitur, tam ex illicitò coitu viri & mulieris, quàm per iustas eorundem nuptias.

4. In contractibus inter personas adhuc dubias, quæque in hac Tabellâ non sunt expressæ, tutissimum est, ut hac in re viri aliqui jure peritissimi consulantur; ut ab iis contrahentes edoceantur, quid legitimum, quid honestum, quid expediens sit, antequam contractus finiatur.

5. Item

5. Item ne Rector, Vicarius, aut curam animarum gerens, extra suam curam, aut extra Ecclesiam Parochialem aut Capellam, neque in adibus privatis, aut Ecclesiis, non permittentibus legibus, atque exemptis, matrimonium solennizare faciat; sub pœnâ in legibus huic inordinationi irrogatâ. Et quod curam animarum gerens notas habeat certificadorias, quoties persona in matrimonio copulanda in diversis locis habitant.

6. Item quod Banni matrimoniales, quibus futurarum nuptiarum intentio continetur, tribus Dominicis, aut aliis Festis diebus, publicè in Ecclesiâ per Ministrum denuntientur, ut si quis possit & velit impedimentum objicere, audiat, & mora fiat, donec cognita causa sit, si exceptio illa, datâ simul sufficiente cautione (quod scil. ex fraude & dolo malo non fiat) interponatur.

7. Item, ut qui frivolum ex dolo malo lo objeceris impedimentum, ad distra-

ben-

bendum aut conturbandum matrimonium, pœnis ei delicto à lege irrogatis subjiciatur.

8. *Item, quisquis intra gradus prohibitos matrimonium contraxerit, quamvis ex ignorantia hoc faciat, præterquam quod proles ex hoc conjugio Oriunda illegitima judicari possit, ulterius etiam ex arbitrio ordinarij est punibilis.*

9. *Item, si quis minister tales aliquos matrimonio copulaverit, aut præsens fuerit, dum hujusmodi initi sunt contractus, à ministerio suo per triennium suspendatur, aut aliter secundum leges puniatur.*

Publicata à Reverendissimo Patre in Deo Matthæo, Archiepiscopo Cantuariensi, & totius Angliæ Primate, & Metropolitano. Excudebat. &c.

Tabulæ autem huic accessit ampla autoritas ex plurium Synodorum constitutionibus, regio consensu munitis. Anno 1571. Tit. finali vers. finali, Libro

bro quorundam Canonum , ita statutum est : *Non licebit cuiquam matrimonium contrahere inter illos gradus , qui in Tabulâ à Reverendissimo Patre Domino Archiepiscopo Cantuariensi in eum usum scriptâ & publicatâ prohibentur.* Idem constitutum est in Synodo Londini habitâ Anno 1603. Canone 99. atque in aliis etiam passim constitutionibus.

Defensio Tabula. Et an quis possit sororem uxoris defunctæ ducere ?

Non me latet , nonnullos esse , qui in hoc saltem Tabulæ hujusce auctoritatem labefactatam velint , atque idcò solummodò eam damnant , quod in eâ sororem uxoris ducere prohibitum sit. Verum , ut mihi videtur , hanc absque ratione querelam facere annituntur. Quippe ex Lege Leviticâ mulieri cum Leviro , fratre scil. mariti , matrimonium interdicitur. Quid nî igitur , propter rationis paritatem , viro cum sorore

UXO-

168 *An quis pos. soror. uxor. ducere.*
uxoris nuptiæ interdican-
tur? Quippe sicut se habet frater mariti sui ad mulie-
rem, ita soror uxoris suæ ad virum.
Argumentum de commixtione semi-
num vanum esse, Medicos testor. Si
autoritates æstimandæ, in Synodo 1576.
Ita constitutum est, *omnia matrimonia,*
quæ usquam contracta sunt intra gradus
cognitionis aut affinitatis prohibitos
in XVIII. Levitici autoritate Episcopi
dissolventur: maxime verò, si quis prio-
re uxore demortuâ ejus sororem uxorem
duxerit: hic enim gradus, communi
Doctorum virorum consensu & judicio
in Levitico putatur prohiberi. Libro
quorundam Canonum: Tit. finali
vers. penult. Atque ex antiquissimo, ut
accipimus, Apostolorum Canone mi-
nisterio interdicitur, qui duas sorores
duxit: Canon. Apost. 19. Impp. item
Valent. Theodosius, & Arcadius his
verbis rescripserunt. Fratris uxorem
ducendi, vel duabus sororibus se conjun-
gendi penitus licentiam summo-remus.

Et

Et Basilius in Epistolâ ad Diodorum, *de eo, qui duas sorores duxit*, huic sententiz astipulator à Jurisperitis citari solet.

ARTIC. 2.

Pœna Incestarum & Vetitarum Nuptiarum.

Imp. Arcadius & Honorius Euty-
chiano sic rescribunt.

Si quis (o) Incesti vetitique conjugii sese nuptiis funestaverit, proprias, quamdiu vixerit, teneat facultates, sed neque uxorem, neque filios ex eâ editos habere credatur. Nihil prorsus predictis, neque per interpositam quidem personam, vel donet superstes vel moriturus derelinquat: Dos si qua fortè solenniter aut data aut promissa fuerit, juxta jus antiquum fisci nostri commodis cedat; Testamento suo extraneis nihil derelinquat, sed sive testatò, sive intestatò, legibus ei & jure succedant, si qui forte ex justo & legitimo matrimonio editi fuerint; hoc

H est

(o) Cod. de Incestis & Inutil. nupt. l. 6.

est de descendantibus filius, filia, nepos, neptis, pronepos, proneptis: De ascendentibus autem Pater, Mater, Avus, Avia; De latere, frater, soror, patruus, amita. §. testandi sanè ita demum habeat facultatem, ut his tantummodò personis pro juris ac legum, quod voluerit, arbitrio relinquat, quas succedere Imperialis præcepti tenore mandavimus: ita tamen, ut ab hereditate defuncti penitus arceatur, si quis ex his, quos numeravimus, in contrahendis incestis nuptiis consilium iniisse monstrabitur; successuro in locum illius, qui post eum gradu proximus invenitur. §. Ea sanè, quæ de viris cavimus, etiam de fœminis, quæ prædictorum sese consortiis sommaculaverint, custodiantur. §. Memoratis verò personis non extantibus, nostro fisco locus pateat. Dat. 6. Idem Decemb. Constantino. Arcadio III. & Honorio III. A. A. Cos. 396.

In Auth. de incestis & nefariis nuptiis §. 1. Collat. 2. tit. 7. al. 6. Nov. 12. cap. 8.

Ince-

& prohibitarum Nuptiarum. 171

Incestas nuptias contrahentis pœna est confiscatio bonorum tam ceterorum, quàm dotis, exilium etiam, & cinguli (si quo potitur) spoliatio, verberatio quoque, si vilis sit: fœmina quoque talia scienter peccans simili pœnâ subjungenda: Substantia sit amissa, liberis hoc ipso sui juris effectu, si quos habet legitimos, applicetur; ut tamen Pater ab his alatur: quibus non extantibus fisco defertur.

In Auth. quib. mod. naturales efficiantur sui. §. fin. coll. 7. tit. 1. Nov. 89. c. ult.

Ex complexa nefario aut incesto seu damnato liberi nec naturales sunt nominandi, omnis paterna substantia indigni beneficio, ut nec alantur à Patre. Swinburne de Testamentis part. 2. §. 17. & autores ibi citatos. Atque ex communi hujus Regni usu, à Testamento factione incestuosi secundum leges hæc prohiberi solent, & mulctâ etiam impositâ puniri.

ARTIC. 3.

Rationes incestus prohibitis
seu cur, qui in gradu propin-
quiori sunt *Matrimonio* sint
interdicti?

Inter eos, qui in numero parentum
sunt, sive proximi sive ulterioris gradus,
cur nuptiæ non haberentur licitæ, cau-
sa sufficiens à Grotio existimatur, quia,
si secus fieret *Maritus*, qui superior est
lege matrimonij, eam reverentiam non
posset prestare matri, quam natura exi-
git; nec patri filia; quia quanquam in-
ferior est in matrimonio, ipsum tamen
matrimonium talem inducit societatem,
que illius necessitudinis reverentiam
excludit: Ubi Lucani illud citat, cui fas
implere parentem.

Quid reat esse nefas? De jure belli
L. 2. cap. 5. n. 12. Quam prohibiti in-
ter ascendentes & descendentes ince-
stus causam etiam si satis approbeim,
utpote quæ fundamentum habet &
communiter est recepta; illud tamen,

quod

quod miratur Grotius quasi Socratis commentum, tantum absum ut improbem, ut revera causam Philosophum satis illic naturalem minimeque absurdam prohibiti hujus incestus declarasse existinem. Imprimis enim in hujusmodi conjugis ætatum Disparitatem culpandum censuit Socrates; unde aut sterilitatem aut sequi, aut malè conformatam Sobolem: quæ utraque naturæ in prolem *σπορυαῖς* adversari videntur. Vid. *Hypoth. Eth. c. 7. n.*

Præterea igitur ratione prius memorata, nos incommoda hujusmodi incestus, quæ propter ætatum disparitatem accidere possint, & solent nonnunquam, paulisper dispiciamus. Historiam expendit Surius die Maii XV. Ex Petro Cameracensi & aliis, ubi asserit B. Dymnæ, Regis filix, ex Senatus consulto Regi Patri suo, nuptias conciliatas. *Placuit parenti resolutio, displicuit virgini*, ut citatur apud *Caramuelem. Theolog. Moral. lib. 2.*

num. 541. (p) Tulit etiam legem aliquando Semiramis Regina, quo melius flagitiosè cum filio suo Nino possit congregari, ut nulla discretionè habitâ sanguinis, liceret cum matribus & consanguineis conjungi nuptiis. Sed ætate confectam matrem lecti sociam non sustinens animosus Juvenis eam interemit, matricida & uxoricida simul factus. Et quid aliud ex tam dispari conjugio sperari poterat? Si Avia, Mater, Matertera, languida, infirma, edentula, cui frigent effœtæ in corpore vires, nobilem & semine generoso turgidum Nepotem, Filium, aut jure patrio sub potestate existentem deperirèt cognatum, atque arcta conjugii exposceret fœdera; Quid faceret Juvenis? Nam neque felicitatis conjugalis sensum in tam absurdo & monstruoso conjugio possit experiri. Frustrâ naturali procreandi appetitui

fatis-

(p) Hemingius de Lege Nat. ex Justino.
 lib. 1. c. 2. Item Orosius lib. 1. c. 4.

Satisfacere conaretur, & semper sequeretur, quod nunquam possit assequi; Et proinde naturalis ratio est, cur contra matrem etiam suam, turpissimam hac in re Tribadem, excandesceret, eamque iniquo animo pateretur, quod in causa velit esse, ne Tori foecundi, germanasque mariti illecebras, & dulce patris nomen ipse unquam possit cognoscere; Imò filium suum enerando, quod in se erat, fecerit, ut ipsa feris nepotibus & perpetua defendenti prole aliquando destitueretur.

Hic autem, quoniam peritos in arte, suâ, re dubiâ, in consilium vocari jubent leges; cum Socratis Quæstio ad Physiologos & Medicos spectet, eos, quæso, consulamus; An credibile sit hæc eventa (sterilitatem scil. aut malam confirmatam sobolem) ex imparibus nuptiis esse sequutura? Qui si rudius loquantur & verba auribus pudicis minus grata aliquando proferant, Res, de quâ loquuntur, & ars ipsa Professores, precor, faciat excusatos. H 4 Cl

Cl. Johannes Wallæus, lib. 2. de Medicina pract. cap. 20. de *uteri affectibus*: Juvenculas dicit facile corripimale, si senibus copulentur, quod semen eorum fit debile nimis, & fibræ ejus facilè coalescant: & paulò infra, *cap. eodem*, sterilitatem oriri asserit, quando semen est impropotionatum, hoc est, cum semina non conveniunt in qualitatibus, & quando mas & fœmina non simul eodem tempore excernunt. Impropotionata autem esse seniorum profluvia juniorum feminibus, manifesta res est: si quæ scil. omninò sint; ut plurimum vero ab ætate confectis nulla qualiscunque seminis emissio expectari poterit. Tædio esset plures hac in re citare Physiologos; mitto igitur, quod prælectiones has nostras malim autoritate deficere; quàm turpiloquio abundare.

Constat igitur, quod contra Quietem familiæ, contra amorem conjugalem, & naturalem sobolis procreandæ
 appe.

appetitur, etiam respectu disparitatis annorum, communiter peccet et Incestus species. Hanc autem non solum esse & simplicem rationem prohibiti inter ascendentes & descendentes conjugii, inde constat, quod alias quoties nulla esset notabilis in parente & prole, annorum respectu, disparitas, honestum eorundem censeretur deberet matrimonium: quod etiamsi peccatum sit, possit tamen contingere. Atque istiusmodi etiam conjugium communis de castitate Hypothesis impurum atque illegitimum solet judicare.

An ex positivo Dei præcepto damnata sint propinquierum graduum connubia?

Si quærat, annon aliud sit quorundam graduum in matrimonio prohibitorum fundamentum præter absurditates & incommoda à nobis deprehensa, idque extra nos positum; videtur certè non aliud his accenseri posse, nisi positivum Dei præceptum. He-

bræis in rectâ lineâ gradus prohibitiâ Grotio citantur , Aviz & Proaviz omnes , Pronovercæ , Proneptes , Proprivignæ , Pronurus , Profocrus. Legem autem , inquit , de nuptiis cum his personis interdictis , & ne fratres sororibus miscerentur , ipsi Adamo datas censent Hebræi ; sed ita , ut vim suam non exsererent , quod nec ipse tacet Augustinus , nisi post multiplicatum satis humanum genus , quod ipso initio sine fratrum & sororum nuptiis fieri non potuit. Neque referre putant quod id à Mose suo loco narratum non sit : quia satis habuit hoc in Lege ipsa tacitè indicâsse , cùm gentes extraneas eo nomine damnet. Multa enim talia esse in lege , quæ non temporis ordine. Sed ex occasione dicuntur : Unde illa inter Hebræos celebris sententia : *In lege non esse prius & posterius* , id est , multa referri ὕστερον πρότερον. De connubio fratrum & sororum verba hæc sunt Michaëlis Ephesii , ad quintum Nico-

Nico-

propinquiores sunt prohibiti. 179

Nicomachiorum, τὸν ἀδελφὸν μίγ-
νυσθαι τῇ ἀδελφῇ ἐξ ἀρχῆς μὴ ἀδελ-
φορον, νόμος δὲ τεθέντος μὴ μίγνυσθαι
πολὺ τὸ ἀδελφορον. (q) Fratrem cum
sorore connubere ab ininitiores media erat,
at lege adversus tales concubitus positâ,
jam multum refert. Observetur lex,
nec nec ne. Diodorus Sículus vocat,
κείνὸν ἔθος τῶν αὐτρώπων, commu-
nem hominum morem, ne fratres soro-
ribus jungantur. A quô more Ægy-
ptios eximit; Dion Prusænsis Bar-
baros. Seneca scripserat, *Matrimo-
nia Deorum jungimus, & ne piè quidem
fratrum & sororum.* Plato, *de legibus*
Ὀκτανο, talia conjugia vocat μηδαμῶς
ὀσια, καὶ θεομισῆ, *minimè pia, sed Deo
invisa*, quæ omnia ostendunt veterem
famam de lege divinâ adversus id genus
conjugia, unde & vocem *nefas* de tali-
bus usurpari videmus.

Certè si generaliter istæ prohibean-

H 6

tur

(q) v. Grotium 16. n. 13.

tur à Deo conjunctiones ex prohibitione divinâ positivâ potius, quàm in generato conceptu & communi notionem interdîctas existimem: Positiva enim lex propter traditionis defectum ex memoriâ excidere potuit, quod de naturali non ita facilè est existimare. Hanc autem legem in desuetudinem inter plures gentes abiisse, ex historiis abundè est confirmatum: Apud Persas enim etiam cum matribus miscerè jure non tantùm permissum, sed & probatum erat, *Honoratiores Persæ, inquit, Philo (r) cum matribus contrahunt matrimonia & natos inde arbitrantur nobilissimos, regioque, ut ferunt, dignantur solio. Quonihil magis impium excogitari possit, conspurcari defuncti patris thalamum, cui maxima debetur religio, matri nullum exhiberi reverentiam, filium eundem & maritum fieri, matrem vicissim uxoris nomen assumere, &c.* Persis addit Mædos, Indos, Æthi-

(r) de secularib. legib. contra Mœchos.

Æthyopas Hieronymus lib. 11. contra Jovianum. Eusebius lib. 6. pæpar. Evang. apud Persas, inquit, lex erat, qua non filias tantum & sorores, sed & ipsas quoque matres secum matrimonio jungere licebat. Nec in ea tantum regione hujusmodi nuptias contraherent Persæ, sed & Magusæ, & quotquot à Perside alio commigrârunt, posteris suis, hereditario quasi jure, easdem leges & consuetudines reliquerunt: quibus atentes multi, inquit, in Media, Ægypto, Phrygia, Galatia inveniuntur. Non tamen apud Persas ipsos hoc semper jure permittebatur, ut ex Historia Cambysis satis constat. Is cum amore sororis captus esset, ut est apud Herodotum in Thalia lib. 3. nec liceret lege Persarum, sororem uxorem ducere: interrogans judices Regios, apud quos legum custodia & interpretatio erat, num id lex permetteret? Responsum accepit, nullam legem se invenire, qua fratri licitum sit nubere sorori, quandam ta-

men se invenire quâ liceat Regi Persarum facere, quod lubeat. Multa cêrtè his in rebus diversitas, pro temporum varietate, erat. Athenis enim nunc ducere sorores licebat, ut refert Æmilius Probus in Cimone c. I. v. 2. nunc idem nefas censebatur. Narrat enim Suidas Cimonem à civitate exterminatum, quod Elpinicen Sororem suam duxisset. Sed Euripidis (in Andromache) illud ab omnibus citatur:

Τοιῦτον πᾶν τὸ βάρβαρον γένος
 Πατήρ τε θυγατὲς, παῖς τε μητὲρ
 μίγνυται
 κόρη ἀδελφῶ. Τῶν δ' ἔθεν ἐξείργε
 Νόμος.

Plura etiam hujusmodi exempla enumerare fortean & congerere non difficile fuerit, ut inde argumentum aliquod desumi possit, ex jure positivo potius, quàm innato sensu, hæc vetita esse connubia, cujus sententiæ se esse, testatur Episcopus Eliensis in tractatu
 de

de sabbatho, & alii passim viri doctissimi. Dissimulandum tamen non est, præter incommoda inde consequentia, & sensum divinæ prohibitionis primis parentibus illatæ, naturalem apud ple-rosque (in nostris præsertim regioni-bus) pudorem esse, quo ab propinquo-rum nuptiis abducuntur, propter, ne-scio, quam intrinsecam ipsis displicen-tiæ causam; unde *Oscula Sororia* di-cuntur ab Ovidio frigida, non qualia sponsæ imprimere maritus solet. Hanc tamen displicentiam & pudorem ab educatione potius, locique, ubi degi-mus, consuetudine, quam ab innato sensu profectum plurimi contendunt, & rem integram ad positivum referunt summi creatoris præceptum.

Generalis ratio, cur sanguine & affinitate conjunctissimorum conjugii interdici, publicè intersit.

Sive autem divina nobis insita impri-mis ratio, seu districtum à Deo pro-mul-

mulgatum jus, incestuosa hæc conjugia
 diffuaserit atque interdixerit; omnes
 una agnoscimus Legis ipsius bonita-
 tem: quippe præter omnes, quas modo
 recensuimus absurditates & incommo-
 da, ex Legis hujuscè observatione, evi-
 tata, aliud insuper humano generi insi-
 gne commodum à Deo Pacis & Dile-
 ctionis cœlitus devenit. Ille enim,
 qui semper habuit perspectissimum,
 quantum nostrum interesset Pax &
 Amicitia, non solum summis, in sacris
 (s) oraculis suis, elogiiis evexit dilectio-
 nem & charitatem, *vinculum perfectio-
 nis, legisque impletionem illam nuncu-
 pavit* omnibus donis & virtutibus præ-
 tulit, eamque infinitam suis consuluit:
 Sed quò latius in omni terrarum orbe
 disseminaret atque extenderet chari-
 tatem, hoc addidit inventum, ut cum
 per nuptias unitas, quædam, conjun-
 ctio & necessitudo oriatur, coalesce-
 rent

(s) Col. 3, 14. Rom. 13, 10. 1. Cor, cap. 12.
 cap. 13.

rent conjugia cū illis solummodò, qui nondum erant conjunctissimi. Supposuimus hypothesi Ethic. cap. VIII. num. I. *Liberos suos & propinquos naturam ceteris cariores voluisse, & consanguineos, affinesque nostros, cætero humano generi esse conjunctiores.* His igitur matrimonia inter se interdixit, ut per diffusas affinitates latius spargerentur amicitia, & extenderetur in alios Dilectio. Humanam prudentiam hujusmodi suadere legem animadvertit Plutarchus Quæst. Rom. 107. Divinam sapientiam & bonitatem, quodeam edicto firmaverit, Philo, & Augustinus laudant: Qui posterior dum institutum hoc disseminandæ charitatis & necessitudinum non congerendarum evehit, contrarii absurditatem sic explicat. *Soror, inquit, si uxor (sublatis de incestu legibus) fieret, duas teneret una necessitudines, quibus per singulas distributis, ut altera esset soror, altera uxor, hominum numero socialis pro-*

propinquitatis augetur, August. de Civ. Dei lib. XV. cap. 16. Hæc autem amoris disseminatio, si ratio legum de incestu sit, causa etiam inde assignari possit, cur in remotioribus gradibus nuptiæ inter cognatos non sint interdictæ. Cùm enim, ut passim in vitâ communi videre est, in illis gradibus deficere soleat & languere naturalis amor; permillum est, ut si causæ probabiles earum videantur, per novas nuptias, nova, postquam prior jam elanguit, redintegraretur inde Amicitia.

CELEBRIS QUÆSTIO.

De consobrinorum seu Patruelium conjugis, ubi secundum ordinem temporum ostenditur, quatenus justa atque honesta, tam in Imperio Romano, quam in Ecclesiâ Christianâ, hæc conjugia, uno quoque saculo, sine æstimata.

Sub initio generis humani, (si Poëtica Historiæ fides,) honestatis nuptiarum

rum inter Patrueles exempla sunt Deucalion & Pyrrha; quam Patruelem suam duxit Deucalion. Genealogia facilis: Japetus pater genuit Promethea & Epimethea, à quibus orti Deucalion & Pyrrha. Quod & Ovidii carmine confirmatur:

Deucalion Pyrrham lacrymis affatur obortis.

O Soror! O Coniunx! O Fœmina sola superstes!

Quam commune mihi genus & patrueles origo,

Deinde Torus junxit, &c.

Atque usus hujusmodi conjugiorum in omnibus familiis & nationibus, ex primâ earundem à primâ suâ stirpe disseminatione, frequens erat atque habitus inculpatus. Exempla è Barbaris desumere esset infinitum.

Exempla, quæ ad usum hujusmodi conjugiorum in Romana Republ. probandum citantur, sunt, Ligustini apud Livium. lib. 2. decad. 5. qui *Patrem*

trem, ait, sibi uxorem dedisse Patruis sui filiam. Cluentiæ; quam Cicero in Oratione pro Cluentio scribit, ritè nupsisse Marco Aurio consobрино suo. Brutus item, ille rigidi (ut cum Lucano loquar) servator honesti, Portiam consobrinam suam, Catonis filiam, uxorem duxit. Marcus Antonius Philosophus (præclara exempla.) Faustinam etiam consobrinam suam uxorem sibi aseivit. Atque alia hujusmodi passim reperiuntur.

Sed sanè, si Plutarcho fides, sub iniitiis seu incremento Rom. Reipubl. minus percrebuerunt hæc conjugia. Antiquitus, inquit, sanguine junctas Romani sibi non copulabant in matrimonio, ut ne nunc quidem materteras aut sorores; serò concessum fuit, ut ducere consobrinas liceret. Idque tali de causâ: vir quidam pecunie indigens, aliàs honestus, & gratiâ populari nemini inferior, consobrinam habere putabatur uxoris loco, ad quam hereditate dos magna

igna pervenerat, eaque ratione dives ipse factus est. Cui cum esset eo nomine dies dicta, populus, omisâ causa cognitione eum absolvit: decretoque facto nuptias consobrinorum permisit publicè: conjugio autem superiorum graduum interdixit. Quæst. Rom. 6.

Ea autem non erat in Romano Imperio prohibitarum hujusmodi nuptiarum antiquitas, quin ut antiquius adhuc in usu fuerint. Filix quippe Servii Tullii nuptæ sunt consobrinis suis, Lucio & Arunti Tarquinii Prisci nepotibus. Sique altius ascendendum est, etiam ante urbem conditam de Turni & Lavinix nuptiis agebatur.

Atque sanè ab isto, quod notat Plutarchus, Reip. Romanæ sæculo, usque ad tempus, quò Sanctus Ambrosius in Ecclesiâ Christianâ floruit, & ad Imperium nostri hujusce orbis promotus erat Theodosius, annum scilicet Christi trecentesium octogesimum, continuo jure licebat, prout nunc iterum

rum in nostro hoc regno licet, cuiquam, cum Patrueli aut consobrinâ suâ, justum contrahere conjugium.

Quod ne gratis dictum sit, ordinem temporum sequi enitar, jure prudentum scil. responsa & Imperatorum rescripta, quotquot de hac materia aliquid, quod ad nos usque pervenit, scripserunt, juxta eam, qua quisque floruit, ætatem, in medium proferam: Nec dubito, quin in hac re, sicut in aliis quamplurimis textuum difficultatibus, ad legum ἐναρτιοφανῶν reconciliationem magni momenti fuerit distincta temporum, quibus quæque scripta sunt cognitio.

Circa annum Christi centesimum quadragesimum, Marcellus clarissimus Jureconsultus non tulit legem, sed respondit ex antiquo, certo & communi Jure, licitam esse & honestam conditionem quemque consobrinam suam uxorem ducere. Lex est, *uter ex fratribus meis consobrinam vestram uxo-*

rem duxerit ex Dodrante ; qui non duxerit ex quadrante , hares esto , (hęc scil. honesta in Testamento conditio supponitur interposita) respondit igitur consultus : Qui ex his consobrinam duxit , Dodrantem habebit , alterius erit quadrans , id est , qui eam uxorem duxerit , mercedem in testamento constitutam , quasi legitimâ impleta conditione , Jure consequetur. v. l. uter 23. ff. de conditionibus institutionum 287.

Marcello succedet Illustrissimum Juris lumen Papinianus , qui ff. eodem l. 24. proximè subsequente , istiusmodi institutionem , & honestam , recensuit. *Qui ex fratribus meis Titiam consobrinam uxorem duxerit , ex besse hares esto : qui non duxerit , ex triente hares esto.* Claruit hic Papinianus circa annum Christi ducentessimum , Juris scientiâ nulli secundus.

Papiniano Juris oraculo , successerunt in Juris scientiâ , post tria quatuorve annorum lustra , Pomponius & Ju-

& Julius Paulus, Ulpiano Pares, & ejusdem contemporanei. Qui sub Imperio Caracallæ (qui Papiniano, quod nollet prætextu Juris publicè fratricidium ejus excusare, præscidit caput) & post inde floruerunt. Responsa utriusque una eademque exhibet Lex. ff. de Ritu nuptiarum. l. 3. *Si nepotem ex filio, & nepotem ex altero filio in potestate habeam, nuptias inter eos, me solo autore, contrahi posse Pomponius scribit, & verum est: ita respondet Paulus d. l.*

Ipsius etiam Imperatoris Caracallæ eodem circiter tempore extat rescriptum; quod in Codice Justiniano sic traditum accepimus. *Conditioni, inquit, sub qua Testamento matris tuæ heres instituta es, si non paruisti, locum habet substitutio: nec enim videri potest sub specie turpium nuptiarum viduitatem tibi indixisse, cum te filio sororis suæ, consobrino tuo, probabili consilio, matrimonio jungere voluerit. Cod. de*

de Instit. & Substit. 6. 25. lib. 2. Istâc
autem lege hæc supponitur Institutio.
Si Titio filio sororis meæ, consobrino
suo, filia mea Sempronia nupserit, hæres
esto. *Lex erat, honesta conditionis hæres,
nisi paruerit, substitutum in heredita-
tem admitti.* Respondet igitur Im-
perator, honestam esse hanc conditio-
nem nec viduitatem indixisse sub specie
turpium nuptiarum, quæ filiz suæ nu-
ptias cum consobrino indixit: sed aut
parendum esse conditioni, aut relin-
quendam substituto hæreditatem.
Lata hæc lex erat, ut ex Codicis exem-
plari videtur, Anno Christi ducente-
simo decimo quarto, Antonino &
Balbino Cofs. vel ut alii temporum
computatores scribunt, Caracalla &
Balbino Cofs. Quod idem est: Antoni-
nus enim Imp. cognomen accepit Ca-
racallæ, quod populo (ut vulgatum est
ex Spartiano. Sexto Aurelio in *Antoni-
no* aliisque) vestimenta ad talos demissa
Caracalles dicta populo donasset. Fuit
I autem

autem Caracalla vestis olim, & jam iterum, Clericis in usu, quæ ad talos demissa magnum induenti conciliabat decus, Nostratibus CALLOCKS nuncupatur. Narrat Beda c. 7. l. 1. Ecclesiasticæ hist. gentis Angl. Quod cum Clericus S. Albani Confessor, apud quem etiam hospitabatur, ad necem deposceretur à militibus, mox se, S. Albanus pro hospide & Magistro suo ipsius habitu, id est, Caracalla, qua vestiebatur, indutus, exhibuit, atque ad iudicem vincetus perductus est. Sed hæc obiter de Imp. & veteri Caracallæ usu.

Triphoninus etiam, qui, nisi temporum computationibus fallor, circa annum Christi ducentessimum quinquagesimum in jure dicendo floruit, respondit, quòd si Avus tutelam gessit neptis ex filio emancipato, nepoti ex altero filio eam elocare Justo conjugio possit ff. de ritu Nupt. 23, 2. l. non solum 67. §. 1.

Circa Annum Christi trecentessimum octogesimum, cum Ambrosio suo vixit

Theo-

Theodosius primus, atque Episcopum hunc plurimum deveneratus est Imperator, ejusq; (ut quidam ajunt) instinctu imprimis matrimonia cum consobrinis illicita fore, edicto Imperatorio est sancitum. Atque sanè quamvis constitutio ipsa ad nostra usque tempora non devenerit, tamen propter autoritatem Sexti Aurelii victoris, qui in Theodosio, hanc latam esse constitutionem confirmat & Sancti Ambrosii in vulgatissimâ *ad Paternum* Epistolâ idem asserentis, extra dubium habere rem oportet, eo tempore fuisse vetita. Taceri autem non debet, haud prorsus & simpliciter illicita ex rescripto hoc Theodosiano facta fuisse inter Patruales seu consobrinos matrimonia; sed saltem illud fuisse vetitum, *ne quis absque licentiâ, seu rescripto Principis sibi indulto, istiusmodi nuptias contrahere presumeret.* Communis enim formula erat rescripti Imperatorii sive indulgentiæ aut Dispensationis (ut novis utar vocabulis) quibus hujusmo-

I 2

di na-

di nuptiis licentia facta erat, quæ apud Marc. Aurelium Cassiodorum lib. 7. variarum, hac, insignitur Titulo Formula rescripti quo consobrina legitima fiat uxor. Formula autem ipsa sic in umbilico clauditur: *Supplicationum tuarum* (petentis scil. licentiam) *tenore permoti, si tibi illa* (mulier scil. ducenda) *tantum consobrini sanguinis vinitate conjungitur, nec alio gradu proximior approbâris, matrimonio tuo decernimus sociandam esse, nullam vobis exinde fieri jubemus questionem; quando & leges nostrâ permitti voluntate consentiunt, & vota vestra presentis auctoritatis beneficio obfirmârunt. Erunt igitur vobis, Deo favente, posteris solenniter heredes, castum matrimonium, gloriosa permistio, quando quicquid à nobis fieri precipitur, non culpis sed laudibus applicetur. Nemo autem illud dixerit ab Imperatore damnatum, cujus sub vulgata & notissimâ formulâ, pro more, solebat concedi licentia. Illud etiam ipse fa-*

tetur

tetur eodem loco Ambrosius : *Legem scil. qua in commune statuebatur aliquibus fuisse relaxatam, atque eis solummodo hoc proficere, quibus erat relaxatum.* in Ep. ad Paternum. 66.

Circa annum Christi trecentessimum nonagesimum Theodosio successerunt Imp. Arcadius & Honorius. Cod. autem *Theodosiano*, Tit. de incestis nuptiis, lex facta Arcadio & Honorio Coss. in primo Imperii post Theodosii obitum Anno ære Christianæ trecentesimo nonagesimo quarto, ita legitur : *Si quis posthac incestis consobrino vel sororis, vel fratris filie, uxorisve eius, postremo cujus veritum damnatumque est conjugium, sese nuptiis funestaverit, designato quidem supplicio, hoc est ignium & proscriptione careat, proprias etiam quandiu vixerit, facultates teneat; Sed neque eam uxorem, nec filios ex ea editos habere credatur.* Hæc eadem verò constitutio, cod. *Iustiniano* l. 6. Tit. de Incestis Nuptiis, sic concipitur, ut nulla sit specialis con-

fobrinorum mentio, nec pœnz ignium & proscriptionis. Lex enim est, *Si quis Incesti vetitique conjugii nuptiis se funestavit, proprias quandiu vixerit, teneat facultates, sed neque uxorem neque filios ex ea editos habere credatur.* Circa hanc igitur legem suspicatus est Cl. Zouchus, *Quæst. Juris Civil. Class. 3. qu. 4.* quod Anianus, qui ex Alarici Regis præcepto Codicis Theodosiani breviarium præscripsit, ad Gothorum usum istam constitutionem accommodavit; eoque magis, quod in eadem ex suæ gentis moribus Pœnz ignium & proscriptionis, ab Arcadii & Honorii sententia abhorrentis, mentionem faciat. Non multum autem refert, si è contra à Triboniano in Codicis Justiniani editione omissam consobrinorum mentionem dicamus: Quorsum enim inferret eam legis clausulam, quæ ante editum codicem jamdiu erat abrogata, & vim suam amisit.

Cer-

Certissimum enim est, quod iidem
Impp. Stilicone & Anthemio Coss. An-
no Christi 405, leges omnes sustulerunt
contra patruelium & consobrinorum
nuptias ab Antecessore suo Theodosia-
no latas, aut alia quacunque ratione no-
viter usurpatas. *Lex est, celebrandis in-
ter consobrinos matrimoniis licentia, le-
gis hujus salubritate, indulta est, ut re-
voca prisci iuris auctoritate* (quæ verba
noviter verita hæc conjugia esse osten-
dunt) *restringis que calumniarum fo-
mentis, matrimonium inter consobrinos
habeatur legitimum; sive ex duobus fra-
tribus, sive ex duabus sororibus, sive ex
fratre & sorore nati sint; ut ex eo matri-
monio editi, legitimi, & suis patribus suc-
cessores habeantur.* Atque ita ex hac lege
postquam concessa erat consobrinis in-
ter se nuptiarum licentia, sublata non ita
multo post sunt nuptiæ ex rescripto, in-
dulgentia, sive *συγχωρήσας* Principis,
quod precum harum obreptione (ut

verbo Legis utar) plures iniquiora contrahere & stabilire matrimonia contenderent. Lex quæ συγχώρησιν sustulit, lata erat Anno Christi 409. Honorio & Theodosio 3. Coss. cod. *si nuptia ex rescripto petantur.*

Atque in hoc statu se res circa has nuptias habuit usque ad Justiniani, qui ab Anno 527. ad 565. imperium tenuit, tempora; quique implevit & conclusit Jura; & in institutis Imperatoriâ auctoritate rescripsit *duorum fratrum vel sororum liberos, vel fratris & sororis, conjungi posse.* Inst. de nupt. §. 4. non me latet Theophilum, Institutionum Justiniani interpretem, sensum invertisse, & per interpositionem termini negativi planè contrarium expressisse? In eò tamen omnes fermè Jcti consentiunt, quod interpres hic, pro temporum suorum ratione contra mentem & rescriptum Justiniani & certum Jus, legem detorsit, quin & ipse Contius, inficiator contrahen-

trahendarum inter consobrinos nuptiarum celeberrimus, in hanc Theophili interpretationem animadvertens, fatetur, sanè apud Theophilum negari, quod Iustinianus post veteres affirmavit. Contius lectionum 2. 1. Adde, ut institutionibus Justiniani & Gaii idem fermè acciderit: in quibus circa eandem materiam spuria lex Gajo supponitur, quâ dicitur *fratres amitinos vel consobrinos in conjugis jungi nullâ ratione permittitur*. Inst. Gaii l. 4. quem locum ex Gothorum jure corruptum & negativè conceptum, affirmat Zoucheus, præter mentem autoris. Doctissimus etiam Cujacius, qui has ipsas Gaii Institutiones edidit, non aliud esse dicit, quam *Epitomen Institutionum Gaii, ab Aniano Alarici consiliario confectam, idque quantum, quoque modo sui temporis usus exigere videbatur; ubi inter Gaii lapillos, lateres Aniani mala coctos, & propter ejus fruges Aniani culmos internosci* asserit.

Viso jam, quid à Jure consultis & Imperatoribus in omni tempore factum sit, donec ad summum fastigium Juris Civilis honor est eversus: ad ea devenimus tempora, in quibus apud alios Longobardorum Gothorumque *καίτοι νόμοθεσίας* obtinuerunt; apud alios Ecclesiasticorum Conciliorum Canones, honore religioneque habiti, circa causas matrimoniales decernere ceperunt, & Jus Canonicum coepit invalescere: in quibus sanè, ut statim videbitur, plures Jure Civili matrimoniis prius permisi gradus in Ecclesiâ prohibentur: Non tamen hoc simpliciter & absolute, sed prout in Imperio sub ætate Theodosii, nisi scilicet alicui ex Ecclesiæ indulgentiâ aliter dispensatum fuisset.

Quoniam autem iniquum esset sæculi in Ecclesiâ sequioris Canones & decreta, præteritis antiquiorum Patrum judiciis, citare (præsertim cum iis leges divinas interpretari maluerint, quam
suas

suas ponere) antequam, ad ætatem in-
quæ Jus Canonicum cœpit imprimis ca-
put exserere, descendamus; quid Ec-
clesiastici in quatuor primis, à Christo
nato centuriis, de hac controversiâ, ex
Oraculorum Sacrorum consideratione,
sensuerint, videamus.

*Patrum sententia, quæ in 4. pri-
mis à Christo nato centuriis
floruerant: in quibus solus est
Ambrosius, qui aliâ tege,
quam civili hæc consobri-
norum prohiberi conjugia cen-
suit.*

Atq; in primis agmen ducat S. Atha-
nasius, cujus hæc sunt verba. ὡς λαμο-
βάνου κληρον αἱ θυγατέρες σαλπαδάδ
τὸν Ἰ πατέρος, ἐαυτῶν, καὶ ἐκ τῆς περὶ φά-
σεως αὐτῶν γίνεται πρὸς ταγμα κυρίως
καὶ νόμος. νόμισμον εἶναι γαίων τὴν πρὸς
ἀνεψίους συζυγίαν. Athan. in Synopsi S.
Script. l. 4, accipiunt, hic filia, Salpaad

sortem : atris ipsarum, & illarum occasione mandatum domini datur, & lex ponitur, qua pro legitimis decernuntur, cum consobrinis in iugia conjugia.

De statu antediluviano, & temporis tractu ante legem, Epiphanius hæresi 39 l. 1. T. 3. sic habet: τὸ γὰρ Ἀδάμ κλ. Cum Adamus utriusque sexus liberos suscepisset, necesse per illa tempora fuit, ut filij matrimonia cum sororibus inirent: Neque id erat interdictum, propterea, quod genus erat aliud hominum nullum; quum ipso Adamus cum suâ (ut ita dicam) filiâ, conjugio sociatus est, quam de ejus corpore Deus effinxerat. Nefas enim illud non erat. Et ex illius liberis Cainus sororem natu majorem duxit, Suavem nomine, Sethus vum sorore Asura est conjunctus. Caterum, amplificato hominum genere, auctoque posterorum Adami numero, honestissimi matrimonij pudor acerrationibus paulatim legibus est consultus.

tum. Vbi enim Adamo filii & nepotes obtigerunt, ex iisque filia generis successione procreata, tum demum sorores in matrimonio habere non licuit. Itaque vel ante scriptam à Mose legem, honestarum nuptiarum status optimis decretis constitutus est (καὶ ἐν τῶν πατρᾷδελφῶν αὐτῶν τὰς γαμετὰς ἐαυτῶν ἤγοντο) atque ex consobrinis suis uxores sibi duxerunt.

Hieronymus consimiliter legum meminit, in quibus gradus aliqui consanguinitatis nuptiis erant impedimento, sed ceu positivas recensuit, quæque ex naturâ non pariebant obligationem. Aran, filius Thara, frater Abraham & Nachor duas filias genuit Melcham & Sarai cognomento Iesam, δυῶνυμον. E quibus Melcham accepit uxorem Nachor, & Sarai Abraham. Nec dum quippe inter patruos & fratrum filios nuptia fuerant lege prohibita, qua in primis hominibus inter fratres & sorores inita sunt.

furi. Hæc Hieronim. in trad. Heb. super Gen. sm. eumque prodigiosos aliquarum gentium ob incestuosa conjugia mores notet, id tamen, quod cum confobrinis coirent, non culpatur. Scotto-
rum natis, inquit, uxores proprias non habet, & quasi Platonis politiam legerit, & Catonis se dicitur exemplum, nulla apud eos conjunx propria est, sed ut cuique libitum fuerit, pendum more, lascivunt Persæ, Medi, Indi, Æthiopes, regna non modica, & Romano regno parva, cum matrib. & Aviss, cum filiabus & neptibus copulantur. lib. 2. Adv. Jo-
vinianum.

Instinctu Ambrosii, cui magna erat cum Theodosio Imperatore familiaritas, immutata res est: atque tum imprimis his nuptiis, quas inhonestas censuit, interdictum est. Ambrosius Ep. 66. ubi Paternum redarguit, quod filio neptem ex Filiâ copulare voluerit, postquam confusionem vocabulorum, quibus

bus diversa cognationum genera notabantur, recensuisset factamque eam confusionem, ex eo quod neptis Avunculo nuberet; sic scribit. *Quid est, quod dubitari queat, cum lex divina etiam Patruales fratres prohibeat convenire in conjugatam copulam, qui sibi quarto sociantur gradu: & paulò post, sed si divina te prætereunt, saltem imperatorum præcepta, à quibus amplissimum accepisti honorem, haquaquam præterire te debent. Nam Theodosius Imperator etiam patruales fratres & consobrinos vetuit inter se conjugii convenire nomine, & severissimam pœnam statuit, si quis temerare ausus esset fratrum pia pignora, & tamen illi invicem sibi æquales sunt: sed dicis alicui relaxatum. Verum hoc legi non præjudicat. Quod enim in commune statuitur, ei tantum proficit, cui relaxatum videtur.*

Augustinus etiam, qui propè Ambrosii ætatem, in Ecclesia floruit, censuit.

suit honestius suo tempore prohibita
 fuisse consobrinarum conjugia. Idque
 duplici ratione. 1a. quia sic habita est
 ratio rectissima charitatis, ut homines,
 quibus est utilis & honesta concordia,
 diversarum necessitudinum vinculis ne-
 cterentur, nec unus in unâ multos ha-
 beret, sed singulæ spargerentur in sin-
 gulos, ac si ad socialem vitam diligen-
 tius colligandam, plurimæ plurimos
 obtinerent. 2. Quia inest humanæ vere-
 cundiæ quiddam naturale atq; laudabi-
 le, ut cui debeat causa propinquitatis, ve-
 recundum honorem, ab eo se contineat.
Expertis, inquit, sumus in connubiis con-
sobrinorum, etiam nostris temporibus,
propter gradum propinquitatis fraterno
gradui proximum, quum raro per mores
fiat, quod fieri per leges licebat; quia id
nec Divina prohibuit, & nondum prohi-
buerat lex humana. Veruntamen factum
etiam licitum, propter vicinitatem hor-
rebatur illiciti, & quod fiebat cum con-
 sobri-

sobrino, pœnè cum sorore fieri videbatur. *Augustan. de Civitat. Dei lib. 15. cap. 16.* Divina autem lege non fuisse has nuptias prohibitas, aperte ostendunt, Patrem intellexisse verba ista: *Nec divina prohibuit, & quod Matrimonium consobrinorum, factum licitum nuncupet.*

Sed postquam Jus Canonicum invaluit, immutata planè in Ecclesia etiam res est.

I. In Concilio quippe Agathensi, Anno 506. celebrato, cap. 61. de incestis conjugis. Incesti definiuntur. *Si quis relictam fratris, qua pœnè prius soror extiterat, carnali copulatione polluerit; Si quis frater germanam sororem acceperit; Si quis novercam duxerit; Si quis consobrine suæ se sociaverit; Si quis relicte aut filie Avunculi misceatur, aut Patris filie aut privigna suæ, aut qui ex propriâ consanguinitate aliquam, a us quam consanguineus habuit, concubitu pol-*

polluat, aut duxerit uxorem. Decretum p. 2. c. 35. q. 2, 3. cap. 8.

2. In Aurelianensi tertio, Anno Domin. 540. interdictum est, ne quis conjugij nomine sociare presumat relictam Patris, filiam uxoris, relictam fratris, sororem uxoris, consobrinam, aut sobrinam, relictam Avunculi vel Patru.

3. Gregorius magnus circa annum 590. ad Augustinum Anglorum Episcopum sic scribit. Quaedam Lex terrena in Rep. Romana permittit, ut siue fratris & sororis, seu duorum fratrum Germanorum, seu duarum sororum filius & filia misceantur. Sed crassa Gregorij hallucinatio. Experimento didicimus, tali conjugio sobolem non posse succrescere, & sacra lex prohibet cognationis turpitudinem revelare: unde necesse est, ut in quarta & quinta generatione fidelium licenter jungantur, &c. Decret. p. 2. causa 35. q. 2. 3. cap. 20.

4. In

4. In Conc. Romano I. Anno 721. cap. 8. *Si quis consobrinam duxerit in conjugium, Anathema sit.*

Illud tamen permagni videtur momenti, ut debite observetur hanc consobrinorum, & cæteram in remotioribus gradibus, abstinentiam, Ecclesiam præcepisse, non ex autoritate divina, sed suâ.

Patet I. ex Decr. p. 2. causa 35. q. 1. ad finem. ubi hæc sunt verba: *Sicut Apostolus quadam consulendo addidit, qua Evangelicis præceptis non inveniuntur definita, nec tamen idètanquam temeraria vel superflua ab aliis Apostolis sunt repudiata: Sic & Ecclesia, post Apostolica instituta quadam consilia perfectionis addidit, utpote de continentia Ministrorum, de consecutione mysteriorum, de celebratione officiorum, qua nullatenus respuenda sunt, sed diligenti veneratione suscipienda. Consanguineorum ergo conjunctiones, quamvis Evangelicis &*
Apo-

Apostolicis praeceptis non inveniuntur prohibita, sunt tamen fugienda; quia Ecclesiasticis institutionibus inveniuntur interminata.

2. Decret. p. 2. c. 35. q. 5. c. 6. ad finem declarationis arboris affinitatis sic legitur. *Ultimo queritur, an prohibitio consanguineorum vel affinium conjungendorum procedat ex prohibitione divina, an ex humana & quare facta fuerit prohibitio. Breviter suas, quod olim, propter necessitatem, frater debuit contrahere cum sorore, & consanguinei cum consanguineis, unde tunc in collateralibus non erat prohibitio, hoc fuit in principio generis humani in filiis & nepotibus Noë. In Levitico verè prohibita fuerunt ferè duodecim persona. Demum jus positivum Canonicum prohibuit consanguineos & affines primi generis conjungi in 20. gradu & ceteriori: qua prohibitio postea ad quartum est restricta. Per quod patet, quod prohibitio partim procedat*

ex Iu-

ex lure Divino, & partim ex positivo; unde in secundo gradu aequalis linea collateralis, contrahere possunt lure Divino, sed non positivo.

3. Idem confirmat Thomas; ubi hanc conclusionem ponit. *Possunt ex Ecclesia statuto aliqui consanguinitatis gradus matrimonium impediens laxari, prout Ecclesia, à Spiritu Sancto edocta, humano generi utile esse judicaverit: Supplem. q. 54. art. 4. atque ibi art. 3. concludit, non tantum Divinum & naturale, sed & Ius per homines institutum (aliis non obligantibus) ad abstinentiam à matrimonio obligare: Bonaventura in l. 4. sent. dist. 40. q. 2. concludit, Legem natura prohibere conjunctionem stirpis ad prolem: Divinam, matrimonium per consanguinitatem usque ad secundum gradum: statutum Ecclesia impedire à secundo gradu, & deinceps. Vide etiam Gregor. de Valentia Tom. 3. Disput. 9. qu. 3. punct. 3. Atque Rabanus in Episto-
la ad*

lâ ad Cardinalem Humbertum. Quod, inquit, Pontifices usque ad sextum vel septimum gradum conjugium prohibent, magis ex consuetudine humanâ, quam ex Lege Divinâ eos præcepisse credendum. Adcò, ut ex Jure Canonico Pontifex Maximus, qui in primo & secundo gradu non potest dispensare latè *Glossa in c. pitacium 30. quest. 3.* Quia Deus prohibuit; nec in Linea ascendentium. *Panormitan. cap. Literas num. 17. de restit. spol.* in his tamen, qui conjunguntur, ut consobrini, facilè dispensat. *cap. quod dilectio. de consang. & affin.*

Summa historie de reputata harum nuptiarum honestate.

Summâ igitur Historiæ de reputatâ aut honestate aut inhonestate nuptiarum inter Consobrinos, tam in Imperio Romano, quàm Christianâ Ecclesiâ, hæc videtur. Quod, ex quo floruit Respubl. aut Imperium, quindecim solummodò annorum
tem-

tempore, Jus civile consobrinorum prohibuit conjugia, idque à latâ constitutione Theodosii ad annum quintum Arcadii & Honorii. Atque isto etiam temporis intervallo, petitâ saltem Principis Indulgentiâ, iusta hæc fiebant & legitima Matrimonia.

In Ecclesiâ antiquiori omnes, uno excepto S. Ambrosio, Patres, honestas & Jure Divino legitimas has pronuntiabant nuptias. Atque idem in sequiori Ecclesiæ ætate, de earundem, ex Jure Divino, licentia, ferè est judicatum. Sed placuit Ecclesiæ aut septem prohibitis à Deo gradibus, aliorum interdictorum adjectionem, ponere; aut fortè ex abundantia, quædam propria authoritate prohibere, ut haberet, in quò possit ipsa veniam concedere & dispensare. Quippe quod prius de Theodosii rescripto observatum est, de Canonibus Ecclesiæ, hac in causâ non minus obtinet.

216 *Q. de honest. nupt. inter cons.*

net. Nón prohibita esse absolutè hæc conjugia, quæ, petitâ *συνχωρησὶς* sive Indulgentiâ (hæc autem, supra ostendi, quàm facilè concedi possit) eodem approbante Canone, non obstante propinquitatis gradu, *casta redduntur matrimonia* (ut verbis Indulgentiæ utar) & *gloriosa permissiones.*

IN-

INDEX.

RERUM ET VERBORUM

Primus numerus caput;
alter Articulum, tertius pa-
ginam designat.

A.

Abraham jussu uxoris ancillam com-
pressit, 2. 5. 57. fratris sui filiam
in matrimonio habuit, 7. 3. 205.

Adam specimen prohibita Polygamia; 2.
3. 45. cum suâ filiâ nuptias celebra-
vit, 7. 3. 204.

Adulter bonum prolis alienæ impedit,
1. 3. 21. contra humana generationis
bonum delinquit, 1. 3. 25. ventum pro
hereditate possidet, 1. 3. 28. anima
exitium struit, 1. 3. 31. illatum da-
mnum marito adultera restituere non
potest, 1. 3. 32.

Adultera sæpius potius lupas quàm ma-
tres erga prolem se exhibent, 1. 3. 24.
Adulteri vel adultera tenentur dotem
cum dimidiâ parte bonorum restituere.

K

re,

INDEX.

re, 1. 2. 6. non parceretur illis in die vindictæ, 1. 3. 32.

Adulterium quid? 1. 1. 1. & 1. 3. 15. à stupro distinguitur ibid. quidam paricidio gravius estimant, 1. 2. 3. sacrilegio comparatur, 1. 2. 4. ultimo supplicio puniuntur ibid. relegatione, 1. 2. 5. in Anglia verò excommunicatione vindicatur, 1. 2. 10. justissima causa doloris est, 1. 3. 19. perturbationem auget, 1. 3. 21. repugnat in suam ipsius prolem copulâs, 1. 3. 22. gravius furto est, 1. 3. 32. pacem familiarum tollit, 1. 3. 33.

Ægyptij cum matribus matrimonia contrahunt, 7. 3. 181.

Æthiopes cum matribus matrimonia contrahunt, 7. 3. 181. & 206.

Agamemnon quare ab uxore interfectus? 1. 3. 29.

Agar ancilla Sara Abrahamo oblata, 2. 5. 51.

Alexander Pherus quare ab uxore interfectus? 1. 3. 28. & 29.

AMB-

INDEX.

Ambrosii iudicium de nuptiis consobrinorum, 7. 3. 203. 204. familiaritas cum Theodosio, 7. 3. 206. tempus vite indicatur, 7. 3. 189. & 195. 197.

Amor quò in plures partes dispergitur, eò minus ad singulos descendit, 1. 3. 21. conjugalis inter duos tantùm consistit, 2. 3. 46.

Anonymus defensor Philosophiae Hobbianae, 6. 2. 144.

Anthemius consul Roman. quò tempore vixerit? 7. 3. 199.

Apulejus memorabilem historiam Zelytypia memorat, 1. 3. 18.

Apollonius memorabilem historiam Zelytypia memorat, 1. 3. 29.

Appetitus libidinosæ voluptatis hominì à naturâ inditus, 6. 3. 145. objectum ejus mulier est, 6. 3. 146. Finis verò liberorum procreatio, ibid.

Aquinatis definitio adulterij, 1. 1. 2. ejusdem definitio stupri, 4. 1. 108.

Aran frater & socer Abrahæ fuit, 7. 3. 205.

INDEX.

Arcadius quò tempore vixerit ? 7. 3.
197.

*Archidiaconus, officij nomen ministri Ec-
cles. 1. 2. 28. injuncta pœnitentiæ pœ-
nam commutandi potestatem non ha-
bet,* 3. 3. 77.

*Archiepiscopus, officij nomen ministri
Eccles. 1. 2. 10.*

*Arsinoë socrus Demetrii, non uxor (ut
Author sentit) fuit,* 1. 3. 29.

Aruns Tarquinij prisci nepos, 7. 3. 189.

Asura uxor & soror Serbi fuit, 7. 3. 204.

*Athenienses raptores virginum morte
multabant, 5. 2. 129. Peccatum contra
naturam ultimo supplicio puniebant,
6. 2. 141.*

*Augustinus probat, conjugium sine con-
cubitu consistere posse, 2. 5. 54. quò
tempore in Ecclesiâ floruerit,* 7. 2. 207.

*Aurelius Minadous insignis Medicus,
3. 4. 93.*

B.

*Banni matrimoniales per Ministrum Ec-
clesiæ publicè denuntiari debent,* 7. 1.
165.

Ba-

INDEX.

Basilij ad Diodorum epistola citatur
7.1.169.

Beronice uxor Demetriij non soerus fuit,
1.3.29.

Bigamia vocabulum apud Iurisconsultos varia sumitur, hoc autem in loco tantum ad Cleros spectat, 2.1.35.

C.

Cainus sororem suam natu majorem duxit, 7.3.204.

Callistrati descriptio concubinatûs in-nuptorum, 2.4.48.

Cambyses sororem suam matrimonio sibi junxit, 7.3.182.

Cancellarius potestatem injunctæ penitentæ, pœnâ commutandi non habet, 3.3.77.

Caracalla Imp. quare Papiniano caput præsciderit, 7.3.192. unde nomen accepit? 193.

Caracalla vestium genus, 7.3.194.

Cato Uticensis uxorem suam Hortensioq liberorum procreandorum causâ concessit, 2.5.52.

Censura Reformati juris est synonymum

INDEX.

Iuris Canonici, 1. 2. 6.

Charitas vinculum perfectionis, 7. 3. 184.

Charybdis periculum marinum, 1. 3. 27.

Chryseidis causa mortis Agamemnonis fuit, 1. 3. 29.

Cimon Germanam sororem in matrimonio habuit, 7. 3. 182.

Cleopetra uxor Demetrii Nican. 1. 3. 29.

Clytemnestra Agamemnonem propter amorem Chryseidis interemit, 1. 3. 39. cum *Ægisto* se polluit *ibid.*

Commissarius, officij nomen *ministerii* aulici, 1. 2. 11.

Cokus in pena adulterij adstipulatur sententia Canonica, 1. 2. 12.

Concordia fratrum rara, 2. 3. 43.

Concubina apud Romanos semper infames habita, 2. 2. 39.

Concubinas habere, omnia jura prohibent, 2. 2. 42.

Concubitus furtivus proli noxius, 1. 3. 33.

Concubinatus species quot? 2. 1. 36. ejusdem synonyma recensentur, 2. 1. 37. ante Christianos Imperatores per stipulationis

dionis cautelam prohibitus, 2. 3. 47.
 incommoda qua? 2. 3. 42. & 43. in-
 nuptorum ex iure Civili permissus,
 2. 4. 48.

Conjugi debetur flagrantissimus amoris
 affectus, 1. 3. 18.

Conjugij suis quis? 2. 4. 50.

Connubia fratrum & sororum ab initio
 res media fuit, 7. 3. 178. Deo invisæ
 sunt 179. prohibentur ex Legge Dei po-
 sitivâ, 180.

Consilium Parliamenti Reg. Angl. de re-
 formatione Legum Canoniarum,
 2. 5. 58. & 59.

Contius vocatur inficiator nuptiarum
 inter consobrinos, 7. 3. 201.

D.

Damnum alteri illatum resarciri equi-
 tas jubet, 1. 3. 17. ex delicto natum ple-
 nè resarciri debet, 1. 3. 23.

Decanus, officij nomen Ministri Ecclesie.
 1. 2. 10.

Demetrius Nicanor ab uxore propter
 adulterij suspicionem interfectus, 1. 3.
 29.

INDEX.

Demetrius Antigoni frater, ita enim legendum esse puto, non ex jussu Arstionoes, ut Author scribit, sed Beronices uxoris interemptus, 1. 3. 29. Adde & Iust. lib. 26. cap. 3. vers. 6.

Deposito adulteri Clerici, pœna ordinaria, 1. 2. 8.

Deucaleon patruelem suam duxit, 7. 3. 187.

Deus nihil sine finis intuitu fecit, 1. 3. 16. curam prolis hominibus non frustra insevit, 1. 3. 22. iis quoque Φιλαντίας naturalem indidit, 2. 3. 26. legem contra Sodomiam posuit, 6. 3. 152. homines ad communem utilitatem promovendam obstrinxit, 3. 4. 106. omnibus affectibus speciale quid assignavit, 6. 3. 145. quare Veneris esuriam mari & fœmina inseverit? 6. 3. 148. Mœchos judicabit; 7. 1. 158.

Dilectio legis impletio vocatur, 7. 3. 184.

Diocletiani lex contra Polygamiam, 2. 2. 38.

Dio

INDEX.

Diodori Siculi iudicium de concubio frat. & sororum, 7.3.179.

Divortium quales molestias concitet? 2. 4. 49. propter partus defectum prohibitum, 2.5.54.

Definitio adulterij, 1. 1. 2. Fornicationis, 3. 2. 65. stupri, 4. 1. 108. 109.

Dolor, propter flagitium conjugis acceptus, quomodo vocetur? 1. 3. 17. & 18. fœminas stimulat, 1. 3. 27.

Vbi nulla Dominia, ibi nec rerum proprietas, 3. 4. 90.

Draco qualem legem de raptu sanxerit? 5. 2. 129.

E.

Ecclesia Anglicana providentia circa commutationes pœnarum, 3. 3. 76.

Edoardus sextus Rex Angliæ, 1. 2. 6. ejusdem constitutio de Lenonibus, 3. 3. 67. ejusdem lex de stupro puniendo, 4. 2. 111.

Educatio omnium animalium, (quorum concubitus non est vagus) requirit matris & fœminæ curam, 3. 4. 83.

K S

Ele-

INDEX.

- Electra** virgo formâ præstans , 2. 5. 51.
Elizabetha Angl. Regina excommunicationis sententiam tantum Episcopis pronuntiandam permisit , 1. 2. 11.
Elopatio vel discessio à viro , dotis amissione punitur , 1. 2. 13.
Elpinice soror & uxor Cimonis , 7. 3. 182.
Epimethea filia Iapeti , 7. 3. 187.
Epiphanius memorat , quo tempore cum sororibus matrimonium inire fuerit licitum , 7. 3. 204.
Episcopus officij nomen , ministri Ecclesie , 1. 2. 10. Episcopo soli reservatur potestas injunctæ pœnitentiæ pœnam commutandi , 3. 3. 77.
Excommunicatio pœna ordinaria adulteri Laici , 1. 2. 8. in personam propriam & præsentem pronuntiatur , 1. 2. 11. Ejusdem causa recensentur , 1. 2. 10.
Eva specimen prohibita Polygamia , 2. 3. 45.
Europa pars mundi , 1. 3. 14.

F.

- Faustina** uxor Marci Anton. 7. 3. 188.

Fe-

INDEX.

Felonia quid significet, & unde originem ducat? 6. 2. 143.

Fides sanctissima, qua & quare? 1. 3. 14. adulterio violatur, 1. 3. 15.

Filium temporalem nemo habere potest, 2. 4. 49.

Fœdus thori idem quod conjugium, 1. 1. 1.

Fœtus ex adulterio natus privatur tutela, 1. 3. 23. ex partium organicarum conformatione judicatur, 1. 3. 24.

Fornicari idem significat ac meretricari, 3. 1. 65.

Fornicatio committitur in personam matrimonio solutam, 1. 1. 2. definitur 3. 2. 65. turpior furto judicatur, 3. 3. 66. ejusdem pœna judicis arbitrio relinquitur, 3. 3. 67. & 3. 4. 100. Fornicatione proles cœcitas tollitur, 3. 4. 88. detrimentum innocentibus inferitur, 87. rerum proprietates tollitur, 3. 4. 91. discordia excitantur, 3. 4. 92. carnis concupiscentia augetur, 3. 4. 97. turpis fama contrahitur, 3. 4. 103. fornicatio à Deo pœnâ gehennali prohibetur

INDEX.

betur , 3. 4. 106.

Vbi fructus nuptiarum tollitur , ibi nuptia ipsa, 2. 5. 56.

*Fur deprehensus cogitur septuplum red-
dere , 1. 3. 31. non afficitur contemptu,
1. 3. 32.*

G.

*Galata cum matribus matrimonia con-
trahunt , 7. 3. 181.*

Gelasii definitio stupri, 4. 1. 109.

Gonorrhœa morbi genus , 3. 4. 92.

Gravij Flacci descriptio pellicis, 2. 1. 27.

Gregorius magnus refutatur , 7. 3. 210.

*Grotij judicium , quomodo fornicatio pu-
nienda , 3. 4. 88. ejusdem ratio prohi-
biti incestus, 7. 3. 173.*

H.

*Heresis in Angliâ excommunicatione pre-
nitur, 1. 2. 10.*

*Helenam ob Zelotypiam Polyxena Tlepo-
lemi uxor de arbore suspendi jussit,
1. 3. 29.*

*Henricus Octavus Rex Angl. adulterium
perpetuo carcere punivit, 1. 2. 6. ejus-
dem*

INDEX.

dem sententia de reformatione Iuris Canonici, 2. 5. 57.

Hieronymus leges quasdam memorat, 7. 3. 205.

Homo à naturâ ad prolis curam obligatus, 1. 3. 22. ad nuptias à naturâ instigatur, 6. 3. 48. & 6. 3. 145. quare in educatione aequè patris ac matris cura opus habeat? 3. 4. 83. ad communem utilitatem promovendam à Deo instigatur, 3. 4. 106.

Honorius quo tempore vixerit? 7. 3. 197.

Hortensius ex fessu Catonis uxorem ipsius compressit, 2. 5. 52.

I.

Iacobo quare Polygamia à Deo fuerit? concessa? 2. 3. 44.

Iapetus quos genuerit? 7. 3. 187.

Ignoti nulla cupido, 3. 4. 98. & 6. 3. 150.

Incestuosi in Angl. à testamentis arcentur, 7. 2. 171. describuntur, 7. 3. 209.

Incestus in Angl. excommunicatione puniatur, 1. 2. 10. definitur, 7. 1. 153. poenae recensentur, 7. 2. 169. 170. 171. contra

K 7

and-

INDEX.

*amorem conjugalem peccat, 7. 3. 176.
ex positivo Dei præcepto prohibitus,
177.*

India luis venerea patris, 3. 4. 92.

*Indi cum matribus matrimonia contra-
hant, 7. 3. 180. 206.*

*Innocentes non ledere, à Deo hominibus
est insitum, 1. 3. 16.*

*Innocentius Prelatos à questu cavere ju-
bet, 3. 3. 72.*

*Innoxius non habetur, qui proximi uxo-
rem tangit, 1. 3. 31.*

Iosephus Maria maritus, 2. 5. 54.

*Iudicia publica quanam? & eorum dis-
tinctio; 1. 2. 4.*

*Iudex an multas pecuniarias possit in
suum usum convertere? 3. 3. 71. non
debet pœnam levare ex avaritia fo-
mite, 3. 3. 73.*

*Iustinianus quâ tempore regnaverit? 7.
3. 200.*

*Iulianus Pelagius contendit, conjugium
absque concubitu nullum esse, 2. 5. 54.*

*Iulius Capitolinus narrat legem Opilij de
adulterio, 1. 2. 3.*

IN-

INDEX.

- Julius Paulus sub cujus Imper. vixit?* 7. 3. 192.
Juris Canonici autoritas in Reg. Angl. 2. 5. 57.
Jus excommunicationis Eccl. Angl. 1. 2. 9.
Iustitia unde firmetur? 1. 3. 15.
Iustiniani Imp. Lex. de Polygamia? 2. 2. 38.

L.

- Lais in Templo Veneris occisa est,* 1. 3. 30.
Lancelotti judicium de pœna fornicationis, 3. 3. 67.
Lea quare malè cum Iacobo convenerit? 2. 3. 44. ancillam suam eidem comprimendam dedit, 2. 5. 52.
Libido incontinentia & fornicatione excitatur, 3. 3. 66.
Lenones quare ultimo supplicio puniendi? 3. 3. 66.
Lex Dei de adulterio, 1. 2. 3. *Octavii Casaris,* 1. 2. 5. *Angl. Regis,* 1. 2. 6. *præcipua qua?* 1. 3. 15. *divina atque humana est, ne quis alteri noceat sui commodi causâ,* 1. 3. 16. *de puniendo stupro,* 4. 2. 100. & *III. de peccato contra naturam,* 6. 2. 141. *Atheniensium de raptu s.* 2. 129. *Perfarum de connubio fratrum & sororum,* 7. 3. 131.
Leges contra Polygamiam, 2. 2. 38. *contra fornicationem,* 3. 4. 38. *de nuptiis,* 4. 3. 122. *de raptu inveniuntur,* 5. 2. 130.
In lege non est prius & posterius, 7. 3. 178.
Lucius Tarquinij Prisci nepos fuit, 7. 3. 189.
Lucretia propter laesam pudicitiam sibi ipsam mortem intulit, 5. 3. 136.

INDEX.

Lupanaria tollunt prolis certitudinem, 3. 4. 101.
Lycurgus qualem legem de concubinato tul-
erit? 25. 53.

M.

Maai cum matribus matrimonia contrahunt,
7. 3. 180. 206.

Magusai idem faciunt, 7. 3. 181.

Maimonides magister Hebraorum quid dixe-
rit? 3. 4. 91. & 92.

Mancipium concupiscentia quis? 3. 4. 98.

Masurii descriptio pellucis, 2. 1. 36.

Marcellus qualis iurisconsultus fuerit? 7. 3. 190.

Marcus Antonius uxorem sibi consobrinam
asciuit, 7. 3. 188.

Maria uxor Iosephi fuit, 2. 5. 54.

Maribus inest naturalis sollicitudo prolis, 3. 4. 85.

Matres lupas se exhibentes qua? 1. 3. 24. pro-
lem non ita liberaliter educant, quam patres
3. 4. 82.

Martia Catonis Uticensis uxor, 2. 5. 52.

Matrimonium distinguitur ab aliorum contra-
bernio, 1. 3. 15. absque parentum consensu
contrahere-prohibitum, 7. 1. 158. contrahere
consultius est, quam uri, 7. 1. 158.

Matrimonia cum sororibus Adami tempore non
interdicta fuerunt, 7. 3. 202.

Megapenthes filius orestis, 1. 3. 29.

Melcha uxor Nahor, 7. 3. 205.

Menelaus filius Atrei, 1. 3. 29.

Me-

INDEX.

Meretrix unde dicatur ? 3. 1. 63. prolem non curat , 3. 4. 81. sanitatem vendit, 3. 4. 96. pudicitiam venalem habet , 3. 4. 87. quare orco comparetur ? 3. 4. 98. 99. raptus subjectum non esse potest, 5. 1. 128.

Messalina adultera capite damnata est ; 1. 2. 3.

Ministros Ecclesiasticos non decet questibus poenaliibus ditari , 3. 3. 73.

Mœchos Deus judicabit, 7. 1. 158.

Modestini distinctio inter stuprum & adulterium, 4. 1. 108.

Monogamia, 1. 3. 15.

Multas pecuniarias an iudex in suum usum convertere possit ? 3. 3. 71. aliquando licet, 3. 3. 73. 78.

Mulieres Thessalia quare Laidem meretricem trucidaverint, 1. 3. 30.

Mulieres Lemnias quare maritos & omne genus masculinum obruncaverint ? 1. 3. 29.

Mulier virum deserens duplex peccatum perpetrat, 1. 3. 34.

Mulierem vitiatam repudiare non licet, 3. 4. 88.

Mulier raptus subjectum esse potest, 5. 1. 128.

Mundus si saperet, non diu consisteret, 6. 3. 149

N.

Nachor fratris sui filiam in matrimonio habuit, 7. 3. 205.

Natura omnes impellit, ut quos genuerint, ament, 1. 2. 22. ad nuptias homines instigat, 6. 3. 148.

Ni.

INDEX.

Nicostratus filius Orestis, 1. 3. 29.

Ninus Rex matricida & uxoricida simul factus, 7. 3. 174.

Nuptia quid? 1. 3. 14. *personarum proprietatem constituunt*, 3. 4. 91. *sine parentum consensu fieri non possunt*, 4. 3. 122. *inter eas personas quae in numero parentum aut liberorum sunt, prohibentur*, 7. 1. 153.

O.

Octavius Caesar, propter adulterium filiam & neptem relegavit, 1. 2. 5.

Oculus plus videns, quam oculus, 3. 4. 82.

Officialis, nomen officij Ministri Aulici, 1. 2. 11. *potestatem non habet injuncta poenitentia poenam commutandi*, 3. 3. 77.

Oscula sororia frigida, 7. 3. 183.

P.

Parliamenti consilium de reformatione Legum Canoniarum, 2. 5. 58. & 59.

Pandateria insula nomen, 1. 2. 6.

Papinianus qualis Iurisconsultus fuerit? 7. 3. 190.

Pater prolem liberalius educat, quam mater, 3. 4. 82.

Peccatum contra naturam describitur, 6. 1.

138. *ejusdem species recensentur*, 6. 1. 139.

ex lege Julia gladio puniuntur, 6. 1. 140. *ma-*

jus adulterio judicatur, ibid. ex lege Va-

lentiniani flammis vindicatur, 6. 2. 142.

in Angliâ Felonum ritu puniuntur, 6. 2. 143.

INDEX.

- corpus humanum debilitat*, 6. 3. 150.
- Pecuniariam pœnam quare Clericis exigere à Pontifice Rom prohibitum*, 3. 3. 76.
- Pellex in quo pretio apud antiquos & recentiores habeatur?* 2. 1. 36. *pro concubinâ sumitur*, 3. 7. 23. & 44. *Auli Gell. sententia de pellice*, 2. 1. 36.
- Perjurium in Angliâ excommunicatione punitur*, 1. 2. 10.
- Perse vulgò natos publicis sumptibus educant*, 3. 4. 84. *cum matribus matrimonia contrahunt*, 7. 3. 180. 206.
- Phrygiæ cum matribus matrimonia contrahunt*, 7. 3. 381.
- Φιλανθία naturalis, legi Dei comparat.* 1. 3. 26.
- Platorius insignis medicus*, 3. 4. 95.
- Pœna capitalis in adulteros à Deo constituta*, 1. 2. 3. *minima corporalis major est quavis pœnâ pecuniariâ*, 3. 3. 68. *pœnarum commutationes introducta?* 3. 3. 69. *pœnâ pecuniaria an ab Ecclesiastico infligi possit?* 3. 3. 70. *an corporalis in pecuniariam commutari possit*, 3. 3. 71. *an Ecclesiasticus pecuniam in suum usum convertere possit?* 3. 3. 71. & 72.
- Pœna fornicationis à Grotio refertur, ex Iure Belli*, 3. 4. 88. *stupri, ex Iure Hebraorum*, 4. 2. 109. *ex Iure Civili*, 4. 2. 110. *matrimoniorum absque parentum consensu con-*
tra-

INDEX.

- tractorum*, 4. 3. 124. *raptus*, 5. 2. 132. *incestarum nuptiarum*, 7. 2. 171.
- Polygamia quando committatur?* 2. 1. 35. *populo Romano minus usitata, quàm concubinatus*, 2. 1. 35. & 36. *res inaudita est*, 2. 2. 37. *Iacobo ex dispensatione divina concessa*. 2. 3. 44. *ab initio non permessa*, 2. 3. 46.
- Polyxena uxor Tlepolemi, Helenam suspendi curavit*, 1. 3. 30.
- Pomponius sub cuius Imperio vixerit?* 7. 3. 192.
- Pontifex Romanus quare Clericis pecuniariam pœnam exigere non concesserit?* 3. 3. 76.
- Πορνεία quid significet?* 3. 1. 61. & 62.
- Πόρνη quid significet, & unde derivetur?* 3. 1. 62. & 63.
- Πόρνος quid significet, & unde derivetur?* 3. 1. 62.
- Præbendarius officij nomen, Ministri Ecclesie*, 1. 2. 10.
- Presbyteri soli, non Laici excommunicant*, 1. 2. 10.
- Procreatio liberorum finis conjugij potissimus*, 2. 5. 50.
- Prolis ex fornicatione nata impedimenta bona educationis recensentur*, 3. 4. 103.
- Proles quando illegitima iudicetur*, 7. 1. 166.
- Prometheus Deucalionis Pater & Filius lapsi*, 7. 3. 187.
- Pudicitia matrimonialis tollitur adulterio*, 1. 1. 1.
- Pudicitia amissa, numeratâ pecuniâ, restituitur*

cert-

INDEX.

censetur, 3. 4. 89. *spem nuptiarum tollit*,
3. 4. 103. *nullâ arte redimenda est*, 4. 3. 116.
Pyrrha Deucalionis uxor, 7. 3. 187.

R.

*Racheli quare male cum Iacobo convene-
rit?* 2. 3. 44. *ei ancillam suam compri-
mendam dedit*, 2. 5. 51.

Rahab an Lupanar, an cauponam exercuerit?
3. 1. 63. *ex bonis operibus à Iacobo justifica-
ri dicitur*, 3. 1. 64.

Raptores in facto ipso licet interficere, 5. 2. 131.

Raptus quare dicatur? 1. 1. 2. *definitur*, 5. 1.

127. *ultimo supplicio punitur*, 5. 2. 130. *ex*

Iure Canonico pecuniâ, 5. 2. 133. *ex Iure He-*

braorum Lapidatione, 5. 2. 34. *punitur*,

raptus in Anglia capitale iudicium est, 5. 2.

135. *spem nuptiarum minuit*, 5. 3. 136. *ho-*

stili more in reclamantes fit, 5. 3. 137.

Regna socium ferre non sciunt, 2. 3. 42.

*Res media olim erat fratrem cum sorore commu-
bere*, 7. 3. 179.

Rationes doloris qua? 2. 3. 19.

Rex experientissimus qui? 1. 3. 28. *hominum*

mores exploratos habuit, 1. 3. 30. *Rex Persa-*

rum facere potest, quod lubet, 7. 3. 182.

Rhodogyna, regis Phraantis soror fuit; 1. 3. 29.

S.

*Salmon Rex Israëlit. grande exemplum Polyga-
mie*, 3. 4. 192.

SARA

INDEX.

- Sara Abrahamo ancillam suam comprimentariam dedit, 2. 5. 51. & 7. 3. 205.*
- Schismata in Anglia excommunicatione puniuntur, 1. 2. 10.*
- Scorta quare prohibita? 3. 4. 83.*
- Scotti uxores proprias non habent, 7. 3. 206.*
- Scylla periculosus maris locus, 1. 3. 37.*
- Semen hominis fons nobilissimorum spirituum, 6. 3. 152.*
- Semiramis regina qualem legem tulerit, 7. 3. 174.*
- Senerti iudicium, quomodo Gonorrhœa extirpanda sit? 7. 3. 147.*
- Sensus communis obligat homines ad felicitatem proles promovendam, 1. 3. 22. sensus innatus ad actiones accommodari debet.*
- Septiformis gratia quando amittatur & quomodo recuperetur, 1. 2. 8.*
- Sesostres, quare adulterium incendio puniverit? 1. 2. 4.*
- Sethus cum suâ sorore matrimonium inicit, 7. 3. 204.*
- Simonia in Angliâ excommunicatione punitur, 1. 2. 10.*
- Socratis ratio incestus prohibiti, 7. 3. 173. & 175.*
- Solon qualem legem de raptu sanxerit? 5. 2. 129. qualem de concubinato tulerit? 2. 5. 53.*
- Spartani vulgò natos publicis sumptibus educant, 3. 4. 84.*
- Spes honestarum nuptiarum quando tollatur? 3. 4. 103.*

INDEX.

- Spurium non naturalis parentum ἑρπυῖ ἀμα-
tur, 1. 3. 25.*
- Suaavis soror & uxor Caini fuit, 7. 3. 204.*
- Stratfordius tumultus, propter pecuniarias pœ-
nas, exortos refert, 3. 3. 72. & 75.*
- Stratonica ex ancillâ liberos in regni successio-
nem suscepit, 1. 5. 51.*
- Stilco Conf. Rom. quò tempore vixerit? 7. 3. 199.*
- Stipulatio qualis inter nuptias contrahentes, in
usu fuerit? 2. 2. 39. & 40.*
- Stuprator tantum cogitur solvere, quantum in-
terfuit non vitari, 3. 4. 89. morbos gravissi-
mos pretio emit, 3. 4. 96 struthioni compara-
tur, 4. 3. 115.*
- Stuprum distinguitur ab adulterio, 1. 1. 2. & 4. 1.
105. definitur ibid. ex Iure Hebraorum puni-
tur quinquaginta siclis argenti, 4. 2. 100. ex
Iure Civili publicatione bonorum & fustiga-
tione ibid. stuprum gravius fornicatione esti-
matur, 4. 3. 113. felicitati prolis officit, 4. 3. 115.*
- Struthio quare odium commune incurrat, 4. 3.
115.*

T.

- Tabula consanguinitatis habetur, 7. 1. 159. ejus
autoritas recensetur, pag. 166,*
- Thebe uxor Alex, Pherei, 1. 3. 28.*
- Theodosius Imp. quò tempore vixerit? 7. 3. 195.*
- Theophilus interpres Instit. Iust. 7. 3. 200.*
- Tibepalemus Polixena maritus, 1. 3. 30.*
- Trimerum, Insula nomen, 1. 2. 6.*
- Triphonius quò tempore vixerit? 7. 3. 194.*

INDEX.

V.

Vicarius generalis, officij nomen *Ministri Aulici*, 3. 117.

Virgo corrupta non facile invenit maritum, 4. 3. 117.

Volentibus nulla fit injuria, 2. 5. 56.

Vsura in Angliâ excommunicatione punitur: 1. 2. 10.

Vltimum supplicium, poena ordinaria adulterij, 1. 2. 4.

Vltio adulterij, 1. 3. 26, *flammis & ventis severior*, 1. 3. 27.

Vxores quare apibus similes, 1. 3. 20.

Vxor esse temporalis non potest, 2. 4. 49.

Vxori permittitur mariti propinquos admittere, 2. 5. 53.

W.

Wallaus quid scripserit? 7. 3. 176.

Z.

Zelotypia describitur, 1. 3. 18. *quare uxorum major in concubinas, quam famosissimas meretrices?* 2. 3. 43.

Zelpha ancilla Lea, 2. 55 52.

ERRATA TYPOGRAPHICA.

Pag. 16. lin. 1 lege pro est, &, 43. lin. 14. uxorem, uxorum 62. lin. 3. pro *τορνεϊαν*, *πορνεϊαν*, 113. lin. 21. pro. 5. 3. 132. lin. 9 pro omisso, amissio.

FINIS.

